

Možnosti zvyšování ochrany seniorů před trestnou činností

Viktor HALATA

Bakalářská práce
2016

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Institut mezioborových studií
akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Viktor Halata**
Osobní číslo: **H138030**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Možnosti zvyšování ochrany seniorů před trestnou činností**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v SR UTB ve Zlíně 7/2014, včetně příloh, případně podle dalších materiálů. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím diplomové práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena na:

- definici pojmu trestný čin a vymezení typů trestné činnosti páchaných na seniorech;
- definici pojmu senior a s ním spojené aspekty stáří;
- analýzu konkrétních případů v regionu a z ní plynoucí možnosti ochrany a prevence před trestnými činy páchanými na seniorech;
- opatření a prevenci prezentovanou veřejnou správou, Policíí ČR, neziskovými organizacemi a sdělovacími prostředky.

Součástí práce bude empirické šetření event. realizovaný výzkum zaměřený na informovanost seniorů o možnostech ochrany před trestnou činností.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Viktimologie pro forenzní praxi. Vyd. 1. Praha: Portál, 2014. 158 s. ISBN 978-80-262-0582-1.

Domácí násilí – násilí na mužích a seniorech. Vyd. 1. Praha: Triton, 2006. 108 s. ISBN 80-7254-914-6.

HAŠKOVCOVÁ, Helena. Fenomén stáří. Vyd.2. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. 365 s. ISBN 978-80-87109-19-9.

MÜHLPACHR, Pavel. Kapitoly ze sociální patologie. Brno: Institut mezioborových studií, 2003. 84 s.

SAK, Petr a KOLESÁROVÁ, Karolína. Sociologie stáří a seniorů. Vyd. 1. Praha: Grada, 2012. 225 s. ISBN 978-80-247-3850-5.

ŠKOP, Martin a MACHÁČ, Petr. Právo pro sociální oblast: studijní text. Vyd. 1. Havířov: Vysoká škola sociálně-správní, Institut celoživotního vzdělávání, 2009. 260 s. ISBN 978-80-87291-05-4.

VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří. Vyd.1 Praha: Karolinum, 2007. 461 s. ISBN 978-80-246-1318-5.

Další literatura bude obsažena v Projektu bakalářské práce a průběžně doplňována během práce na tomto textu.

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Geraldina Palovčíková, CSc.

Institut mezioborových studií

Datum zadání bakalářské práce:

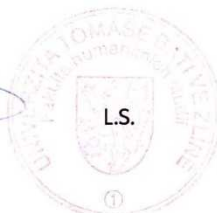
4. prosince 2015

Termín odevzdání bakalářské práce:

29. dubna 2016

Ve Zlíně dne 4. prosince 2015

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
ředitel ústavu

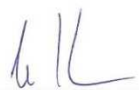
Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užit své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně dne 25.4.2016

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Abstrakt česky

Bakalářská práce se zabývá problematikou páchaní trestné činnosti na seniorech a hledá možnosti, jak zvýšit ochranu seniorů před trestnou činností. Je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. Teoretická část je rozdělena do tří bloků, první je věnován problematice stáří, druhý blok je věnován problematice nejčastější trestné činnosti páchané na seniorech a ve třetím bloku jsou uvedeny možnosti prevence kriminality se zaměřením na ochranu seniorů. Empirickou část tvoří dotazníkové šetření, které má určit nejčastější trestný čin páchaný na seniorech a nalézt optimální způsob ke zvyšování informovanosti seniorů.

Klíčová slova:

Senior, stáří, prevence, kriminalita, trestná činnost, bezpečnost seniorů

ABSTRACT

Abstrakt ve světovém jazyce

This bachelor thesis deals with the issue of committing crimes against seniors. Looking for ways to enhance the protection of senior citizens from crime. It has a theoretical and practical part. The theoretical part is divided into three blocks; the first is devoted to the problems of old age people,

the second section is devoted to issues of common crimes against seniors, in the third block are written options crime prevention aimed at protecting the elderly. The empirical part consists of a questionnaire survey. It is certainly the most common offense committed against senior citizens and find the best way to raise awareness of seniors.

Keywords:

Senior, old age, preventiv, criminality, crime, security of seniors

Děkuji paní PhDr. Geraldině Palovčíkové, CSc. za její vstřícný přístup, trpělivost a metodickou pomoc, kterou mi poskytla při zpracování bakalářské práce.

Svým blízkým, zejména pak své manželce, děkuji za pochopení, podporu a pomoc, kterou mi při zpracování mé bakalářské práce poskytli, a které si velmi vážím. Stejně tak děkuji i policistům analytického oddělení Policie ČR v Blansku, kteří mi dali praktické rady a vysvětlili specifika kriminality páchané na seniorech.

„Ničemné je nepodat ruky těm, kdo klesli“

Lucius Annaeus Seneca

OBSAH

ÚVOD	9
I. TEORETICKÁ ČÁST	11
1 STÁŘÍ JAKO FENOMÉN SOUČASNOSTI.....	12
1.1 Změny ve stáří	13
1.2 Ageismus.....	15
2 TRESTNÉ ČINY PÁCHANÉ NA SENIORECH.....	18
2.1 Trestný čin a základní pojmy trestního práva.....	18
2.2 Nejčastější trestné činy páchané na seniorech	22
2.3 Nejčastější trestné činy a jejich charakteristika	23
3 PREVENCE KRIMINALITY	32
3.1 Pojem kriminalita a prevence kriminality	32
3.2 Prevence kriminality	34
3.3 Edukace seniorů jako možnost ochrany před trestnou činností.....	37
3.4 Média a jejich role v prevenci kriminality	40
3.5 Systém prevence kriminality v Jihomoravském kraji	41
II. PRAKTICKÁ ČÁST	49
4 VÝZKUM.....	50
4.1 Cíle výzkumu a stanovení hypotéz.....	50
4.2 Metodologie výzkumu	51
4.3 Vyhodnocení výzkumu	52
4.4 Vyhodnocení hypotéz	70
5 SHRUTÍ VÝSLEDKŮ A DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	73
5.1 Shrnutí výsledků teoretické a praktické části.....	73
5.2 Rady a doporučení ke zvýšení ochrany seniorů před trestnou činností.....	74
ZÁVĚR	77
Seznam použité literatury	79
Seznam obrázků.....	82
Seznam grafů.....	83
Seznam příloh.....	84

ÚVOD

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku seniorů jako obětí trestných činů a hledá možnosti zvyšování ochrany před trestnými činy páchaných na seniorech. Téma jsem zvolil proto, že jsem policistou a problematika seniorů a trestné činnosti je mi blízká. Se seniory se ve své praxi často setkávám. Komunikace s nimi jsou občas obtížné, složité a velmi zřetelně u nich vnímám aspekty stáří. Vágnerová popisuje tuto životní etapu jako přípravu na smrt. O to větší lítost a zlost pak přichází v okamžiku, kdy se senior stane obětí trestného činu právě pro svou bezbrannost (důvěřivost, tělesný handicap či duševní stav). Pokud v této poslední fázi života, dokáže někdo takto bezbranného seniora podvést, oloupit či spáchat na něm násilí, pak jde o obzvláště zavrhuující jednání.

Dalším důvodem je i nelichotivý obraz seniora vnímaný naší společností, která je navíc neustále masmédií masírována informacemi podporující ageismus. Se svou altruistickou povahou pak nemohu pochopit absenci empatie k této skupině obyvatel. Proč se společnost, resp. veřejnost, lépe nebrání a jasně nevymezí proti útokům na bezbranné seniory?

Ve své praxi se opakovaně setkávám s tím, že se senior stává obětí trestného činu. Pachatelé této trestné činnosti jsou veřejností nazýváni výstižným slovem „šmejdi“. O trestné činnosti páchané na seniorech se dozvídáme pravidelně a tento fenomén je stále aktuální. Šmejdi z naší společnosti nikdy nezmizí, ale můžeme eliminovat jejich útoky naším aktivním přístupem a pomocí seniorům, kteří jsou často pro svůj sociální i zdravotní handicap zneužívání.

Bakalářská práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. Teoretická část je rozdělena do tří kapitol. První kapitola pojednává o fenoménu stáří. Definuje základní pojmy v souvislosti se stářím, na základě kalendářního stáří ustanovuje pro výzkumné potřeby seniora jako osobu starší 65 let, dále popisuje aspekty stáří a závěr první kapitoly je věnován ageismu.

Ve druhé kapitole jsou vysvětleny základní pojmy trestního práva v dané problematice. Na základě statistik jsou uvedeny nejčastější trestné činy páchané na seniorech, přičemž domácí násilí a podvody jsou dále charakterizovány příkladem z praxe a analyzovány.

Třetí kapitola je věnována prevenci kriminality a její podstaty. Jsou vysvětleny základní pojmy v problematice prevence kriminality a jsou determinovány možnosti prevence, přičemž je zmíněna možnost edukace seniorů a role médií v informovanosti seniorů. V závěru

kapitoly je uveden systém prevence kriminality v Jihomoravském kraji, kde zásadní roli zaujímá Policie ČR.

Empirickou část tvoří dotazníkové šetření, které na základě kvantitativního výzkumu definuje nejčastější trestný čin páchaný na seniorech, hledá vztah seniorů k programům prevence a informacích o trestných činech. Součástí výzkumu je též nalézt optimální způsob předávání důležitých preventivních informací.

Cílem bakalářské práce je zmapovat problematiku stáří, definovat nejčastější a nejzávažnější trestnou činnost páchanou na seniorech a popsat prevenci kriminality a systém prevence. Výzkumným cílem je stanovit nejvhodnější způsob předávání informací seniorům a nalézt možnosti zvýšení ochrany seniorů před trestnou činností.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 STÁŘÍ JAKO FENOMÉN SOUČASNOSTI

Stárnutí populace je jedním z významných trendů v současnosti. Příčinou je pokles úmrtnosti (mortality) a postupný pokles porodnosti (natality). Dramatický demografický vývoj vrcholící v hospodářsky vyspělých zemích na přelomu 20. a 21. století v podobě relativního i absolutního stárnutí populací učinil ze stáří dlouhou realitu, která významně ovlivňuje kvalitu života (Mühlpachr, 2009 s. 16).

Ve všech hospodářsky vyspělých zemích včetně České republiky se dlouhodobě u nově stárnoucích generací prodlužuje naděje dožití. Lidé se častěji dožívají stáří a žijí delší dobu. Zlepšuje se i jejich zdravotní a funkční stav oproti předchozím generacím. Úspěšné stárnutí, zdravé, aktivní stáří lze považovat za fyziologickou normu a neúspěšné stárnutí se vyznačuje závislým stářím a považuje se za chorobný jev. Míra nemocnosti, neschopnosti pracovat, závislosti a blížící se smrt, se trvale posouvá vzhůru, do stále vyššího věku (Čevela, Kalvach, Čeledová, 2012, s. 18).

Vymezení základních pojmů stáří

Stáří a starý člověk

Obecným označením pro pozdní fázi ontogeneze je stáří. Jedná se o závěrečnou vývojovou etapu završující lidský život. Pro označení osob pozdních fázích ontogeneze se mezi odborníky objevují různé pojmy. Gerontologie, tj. věda o stáří a stárnutí, nejčastěji užívá pojem **geront**, psychologická odborná literatura užívá pojem **senescent**, majoritní společnost hovoří o **starých lidech** nebo o starobních **důchodcích** (Špatenková, 2015 s. 47).

Helena Haškovcová (2010, str. 21) doporučuje prosté označení **starší občané**. V běžném životě je nejčastěji považován za „starého“ každý, kdo dosáhl důchodového věku. V České republice tak označujeme každého, kdo dosáhnul věku **65 let**, i když hranice odchodu do penze není jednotná a v České republice je dokonce genderově diferencována. Tato věková hranice (65) let je stěžejní i pro bakalářskou práci. Mezi další pojmy označující nejstarší generaci patří označení neutrální označení senior či v současnosti frekventované označení **50+**, **60+** apod.

Senior

Pojem senior není v naší legislativě ani v odborné literatuře jednoznačně stanoven. Je používán jako synonymum pro označení starého člověka, nejčastěji poživatele starobního

důchodu. Pojem senior je preferován jako emocionálně neutrální a označuje člověka v celém věkovém období sénia (Špatenková, 2015 s. 47).

Kalendářní stáří

Kalendářní (chronologické) stáří je dosaženo dovršením věkové hranice, které samo osobě nemusí vypovídat o „stáří“ osoby a jednotlivci se mohou významně lišit. Periodizace stáří není jednotná a je uváděno několik různých verzí, rozhodující jsou zpravidla periody po 15. letech (Mühlpachr, 2009 s. 20).

Pokud vyjdeme z návrhu Světové zdravotnické organizace (WHO) na základě dohody o věkové kategorizaci, je možné rozlišit počínající stáří následovně:

- **45-59** let jako střední věk;
- **60-74** let jako vyšší nebo starší věk;
- **75-89** let jako pravé stáří, sénium;
- **90** let a více dlouhověkost.

V současnosti se stále častěji užívá periodizace s označením senioři:

- **65-74** let mladí senioři;
- **75-84** let staří senioři;
- **85** let a více velmi staří senioři.

Porovnáním obou periodizací lze stanovit společný kritický bod, kterým je věk **75 let** (Mühlpachr, 2009 s. 21).

Stáří má své charakteristiky, které se týkají fenotypu (vzhledu), funkčního stavu, biopsychických parametrů (tzv. biologické stáří), sociálních rolí, společensko-ekonomického postavení (tzv. sociální stáří). Přitom tyto charakteristiky nemusejí být vždy ve shodě, např. biologický věk může být významně vyšší (progerie) či nižší (dlouhověkost) než věk kalendářní (Čevela, Kalvach, Čeledová, 2012, s. 18).

1.1 Změny ve stáří

Stáří je obecným označením pozdních fází ontogeneze, přirozeného průběhu života. Je důsledkem a projevem geneticky podmíněných involučních procesů, jehož projevy se stávají zřejmější již mezi 4. a 5. deceniem. Lze konstatovat, že stárnutí je kontinuální proces

celoživotního vývoje, jehož vývoj je individuální a jednotlivé systémy a funkce organismu stárnou nerovnoměrně (Mühlpachr, 2009 s. 22).

Zásadním životním zlomem je pak jednoznačně životní období závislosti, přicházející po ztrátě soběstačnosti. Ve stáří dochází změnám fyziologického stavu, psychického stavu a dochází ke změně sociálních rolí.

Fyziologické změny ve stáří

Stárnutí je přirozený fyziologický proces, při kterém dochází k řadě změn postihující organismus. Po sedmdesátce je častá tzv. **polymorbidita**, tj. současný výskyt více než jedné chronické nemoci. Tělo je méně odolné vůči infekcím a zhoubnému bujení. Dochází k výraznějším somatickým změnám, pohybový aparát je vystaven úbytku svalové síly a úbytku kostní density, pevnosti kostní hmoty, stárnutí chrupavky, nervový systém se potýká s atrofií mozku vedoucí k poruchám vnímavosti a všípivosti. Prodlužuje se též délka reakčního času. Nastává zdravotní omezení včetně problému s mobilitou (Mühlpachr, 2009 s. 23).

Podstatné změny přicházejí v období po 75 roku života, kdy dochází ke snížení fyzických i psychických sil. Změny jsou patrné i na zevnějšku - vlasy šedivějí, na tváři přibývá vrásek, svalstvo ochabuje, klesá pružnost kůže a pigmentuje (Haškovcová, 2010 s. 31).

Proměna psychických funkcí

S přibývajícím věkem dochází také k různým psychickým změnám. Dochází k proměnám kognitivních funkcí. V pozdním stáří nastává zpomalování a úbytek přesnosti při zaznamenávání, ukládání a využívání informací. Od 8. decénia dochází dediferenciaci intelektových schopností. Pro pozdní stáří je typický pokles fluidní inteligence (geneticky vrozená inteligence) a zhoršování krystalické inteligence (inteligence ovlivněná prostředím a učením, zkušenostmi). Klesá rovněž intenzita a frekvence emočních prožitků. Senioři mají rovněž značnou potřebu pocitu bezpečí kvůli úbytku jejich kompetencí. Proto citlivě vnímají např. zprávy a násilí a bezohlednost ve společnosti. Geront je ke své činnosti hůře motivován, méně zainteresován a je zvýšeně opatrný (Vágnerová, 2007 s. 412).

Zhoršují se též podmínky k učení a dochází k nepříznivým změnám, které mají vliv na edukační schopnosti. Dochází ke zhoršení zraku, sluchové výkonnosti, paměť se mění z mechanické na logickou. Zhoršuje se zejména novopaměť, (pamatování si nových informací), ale staropaměť (pamatování si starších obsahů) zůstává zachována, někdy dochází

i ke zlepšení. U pozornosti se zmenšuje zejména její rozsah a množství podnětů, na které může starší člověk zaměřit pozornost současně (Haškovcová, 2010 s. 31).

Sociální změny ve stáří

Starý člověk se zpočátku musí vyrovnat se změnou sociální role, která nastává odchodem do penze. Na druhé straně získává nové role a dostatek času v podobě péče o mladší generaci, které je obohacuje a naplňuje. Sociální kontakty postupně řídnu, blízcí přátelé umírají nebo jim setkávání nedovolí zdravotní stav. Proto se sociální kontakty výrazně omezují především na rodinné příslušníky. Obvykle dochází k pocitu osamělosti (ztráta životního partnera) a izolace od společnosti. Odlišná je pak situace při adaptaci na změnu při odchodu z původního obydlí, např. do domova seniorů (Vágnerová, 2007 s. 415).

1.2 Ageismus

„Blbé není stáří, ale ty blbé kecy těch druhých o tom!“

Český herec Miloš Kopecký (1922-1996)

Takto nesotisfikovaně, leč trefně, vystihnul stáří a pohled na něj populární český herec. Odborná definice ageismu zní: *„Ageismus je ideologie založená na síleném o kvalitativní nerovnosti jednotlivých fází lidského životního cyklu manifestovaná skrze proces systematické, symbolické i reálné stereotypizace a diskriminace osob a skupin na základě jejich chronologického věku nebo na jejich příslušnosti k určité generaci“* (Haškovcová, 2010 s. 50).

Pojem ageismus je v angloamerické odborné literatuře označován pro nepřátelství a agresivní chování vůči starým lidem. V českém jazyce se výraz ustálil natolik, že nemá český ekvivalent. Někdy je ageismus vysvětlován jako averze vůči starým lidem a všemu, co stáří připomíná. V současnosti vzniká celá řada programů, jejichž společným jmenovatelem jsou rovné příležitosti pro všechny věkové skupiny a s postupy zabraňujícím sociálního vyloučení z důvodu věku (Haškovcová, 2010 s. 34,35).

Image stáří v médiích

V současné společnosti je nejvlivnějším médiem televize, u mladé generace a střední generace tuto roli začíná nahrazovat internet a internetová komunikace. Objektivita mediální politiky vůči dnešním seniorům je nízká. Přesto, že nejčastější diváckou skupinou te-

levizního vysílání bývá právě starší generace, je mediální obraz seniorů zpravidla negativní. V médiích je výrazně prezentována „neoliberální politika“ a dochází k vysoké desolidarizaci se starší populací (blog.aktualne.cz/blogy/jan-stern.php).

Této situaci napomáhá stav společnosti a vliv médií, které prosazují kult mládí a krásy. Mladší generace (a bohužel i senioři) pak přijímá stereotypy a mýty spojené se stářím. Stále více se vytrácí úcta ke stáří. Bylo velmi smutné a pro některé seniory velmi ponižující, jakým způsobem je dvojice mladých „úspěšných umělců“ oslovila v předvolební kampani v roce 2010. Vulgárním a „humorným“ způsobem své prarodiče přesvědčovala, jak hloupý život prožili a koho nesmí volit, aby „jejich“ generace nežila stejným způsobem. (Přemluv bábu. *Youtube.cz*. [online]. 2010). Kam se ztratila empatie těchto mladých lidí? Proč přemlouvali skupinu obyvatel, která při svém sociálním postavení logicky neměla důvod volit podle „moudra a životního nadhledu“ těchto teenagerů? Mnoho seniorů si agitaci interpretovalo tak, že žilo ubohý, marný a směšný život a nemohou volit dle svého neuváženého a sobeckého přesvědčení.

V této souvislosti je také třeba zmínit, že majoritní společnost je ve vztahu k starším lidem ambivalentní. Vesměs s láskou a porozuměním se totiž mladý člověk chová ke svým prarodičům a úplně jinak (ageisticky) k „cizím“ seniorům.

Mýty o stáří

Senioři by neměli pasivně přijímat vnucenou roli bezmocných, ublížených a obtížných lidí. Nejen majoritní společnost, ale i oni mohou změnit obraz vnímání starší generace. Zlepšení a zmírnění dopadů ageistické společnosti může být dosaženo např. aktivací a vzděláváním seniorů. K největším překážkám při edukaci seniorů patří právě předsudky a stereotypy o stáří. Tyto negativní přístupy přitom mají jak edukátoři, tak i samotní senioři. Předsudky a stereotypy si vytváříme na základě nedostatečné znalosti určité skupiny lidí. Jedná se o všeobecné představy na základě představ jiných lidí. Nedostatečná povědomost o stáří je tak významný činitel při vzniku ageistických představ a názorů (Hartl, Hartlová in Špatenková 2015, s. 82).

Mýtus je nekriticky přijímaná představa o někom, expresivně je pak vnímán jako smyšlenka, výmysl či blud. Helena Haškovcová uvádí, několik mýtů, které na základě pravd a polopravd ilustrují stav, kdy mladá, ambiciózní a ekonomicky prosperující společnost anticipuje fenomén stáří. Mýty a předsudky mají značný vliv na utváření diskriminační postoje ke starým lidem.

Mezi nejčastější mýty o stáří patří:

- Mýtus falešných představ-majoritní společnost je přesvědčena, že vyhovující a kvalitní materiální zabezpečení je předpokladem k uspokojení seniorů, tzn., že mezi materiálním komfortem a spokojeností seniorů je přímá úměra;
- Mýtus zjednodušené demografie- po odchodu do penze se stává člověk „starým“ se všemi aspekty stáří;
- Mýtus homogenity-všichni staří lidé jsou úplně stejní, zatímco odborníci hovoří o výrazné heterogenitě potřeb seniorů;
- Mýtus ignorace - nevážíme si názoru starých lidí a jejich názory nebereme vážně, převažuje přesvědčení, že starý člověk není důležitý.

Mezi další známé mýty patří mýtus neúčinného času, mýtus o Alzheimerovi, mýtus úbytku sexu ve stáří, mýtus o chudobě a v neposlední řadě mýtus o bezplatném zdravotnictví (Haškovcová, 2010 s. 42).

2 TRESTNÉ ČINY PÁCHANÉ NA SENIORECH

Cílem bakalářské práce je nalézt způsob, jak co nejefektivněji zamezit páchaní trestné činnosti na seniorech. Definice trestného činu, jeho znaky a skutková podstata jsou jasně determinovány trestním zákoníkem. O které trestné činy se nejčastěji jedná, lze relativně jednoznačně stanovit pomocí statistik trestných činů spáchaných na seniorech. Na základě statistické analýzy Policejního prezidia Policie ČR lze např. statisticky stanovit, kolik trestných činů bylo spácháno na osobách starších 65 let. Senior se stává často obětí trestné činnosti i při neúmyslných trestných činech, např. při dopravních nehodách, kdy se stává obětí právě pro svou zranitelnost či nevhodnou reakcí na vzniklé dopravní situace.

2.1 Trestný čin a základní pojmy trestního práva

Základní pojmy jsou jednoznačně ustanoveny v pramenech českého trestního práva. České trestní právo je součástí českého právního řádu a odvětvím veřejného práva. Rozlišujeme trestní právo hmotné (materiální) stanovící, co je trestným činem a jakou sankci za něj uložit, a trestní právo procesní (formální) upravující trestní řízení, tj. procedurální postup trestních orgánů v trestních věcech.

Trestní právo je odvětvím práva, které chrání práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob, zájmy společnosti a ústavní zřízení České republiky před trestnými činy taxativně vypočtenými v trestněprávních normách. Trestní právo hmotné se pak naplňuje právě prostřednictvím trestního práva procesního. Trestní právo hmotné je upraveno především v trestním zákoníku. Trestní právo procesní je pak upraveno především v trestním řádu, a upravuje postup orgánů činných v trestním řízení o konkrétních spáchaných trestných činech tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni (Jelínek, 2010 s. 17-18).

Trestný čin

Trestný čin je definován v § 13 trestního zákoníku

„(1) Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.

(2) K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.“

Pachatel trestného činu

Pachatel trestného činu je vymezen ust. § 22 trestního zákoníku

„(1) Pachatelem trestného činu je, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná.

(2) Pachatelem trestného činu je i ten, kdo k provedení činu užil jiné osoby, která není trestně odpovědná pro nedostatek věku, nepřičetnost, omyl, anebo proto, že jednala v nutné obraně, krajní nouzi či za jiné okolnosti vylučující protiprávnost, anebo sama nejednala nebo nejednala zaviněně. Pachatelem trestného činu je i ten, kdo k provedení činu užil takové osoby, která nejednala ve zvláštním úmyslu či z pohnutky předpokládané zákonem; v těchto případech není vyloučena trestní odpovědnost takové osoby za jiný trestný čin, který tímto jednáním spáchala.“

Takto trestně právně definovaný pachatel je tedy chápán tedy pouze ten, kdo spáchal trestný čin a byl za trestní čin stíhán. V širším smyslu v pohledu kriminologickém jsou navíc chápáni jako pachatelé trestného činu i osoby trestně neodpovědné, (nezletilé, nepřičetné), potencionální pachatelé (recivisté) a osoby vyznačující se sociálně patologickým jednáním (narkomani, extrémisté apod.).

Oběť trestného činu

Dle zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů je za oběť považována každá osoba, která se cítí být obětí spáchaného trestného činu, pokud nevyjde najevo opak nebo pokud nejde zjevně o zneužití postavení oběti. Skutečnost, zda byl pachatel zjištěn nebo odsouzen, nemá na postavení oběti vliv. Podstatné není ani to, zda byl pachatel činu trestně odpovědný, či ne (např. z důvodu nedostatku věku či nepřičetnosti). Obětí trestného činu může být pouze fyzická osoba, nikoli osoba právnická. Obětí trestného činu je dle ustan. § 2 odst. 2 vymezena následně:

(2) Obětí se rozumí fyzická osoba, které bylo nebo mělo být trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková nebo nemajetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel trestným činem obohatil.

(3) Byla-li trestným činem způsobena smrt oběti, považuje se za oběť též její příbuzný v pokolení přímém, sourozenec, osvojenec, osvojitel, manžel nebo registrovaný partner nebo druh, je-li osobou blízkou. Je-li těchto osob více, považuje se za oběť každá z nich.

(4) Zvláště zranitelnou obětí se pro účely tohoto zákona při splnění podmínek uvedených v odstavci 2 nebo 3 rozumí

a) dítě,

b) osoba, která je postižena fyzickým, mentálním nebo psychickým hendikepem nebo smyslovým poškozením, které ve spojení s různými překážkami může bránit plnému a účelnému uplatnění této osoby ve společnosti ve srovnání s jejími ostatními členy,

c) oběť trestného činu obchodování s lidmi (§ 168 trestního zákoníku),

d) oběť trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti nebo trestného činu, který zahrnoval násilí či pohrůžku násilím, jestliže je v konkrétním případě zvýšené nebezpečí způsobení druhotné újmy zejména s ohledem **na její věk**, pohlaví, rasu, národnost, sexuální orientaci, náboženské vyznání, zdravotní stav, rozumovou vyspělost, schopnost vyjadřovat se, životní situaci, v níž se nachází, nebo s ohledem na vztah k osobě podezřelé ze spáchání trestného činu nebo závislost na ní.

Tento zákon tedy vymezuje i osobu zranitelnou, kterou může být ve specifický případech i senior.

Oběť trestného činu může mít (a zpravidla má) i postavení poškozeného v trestním řízení. Poškozený je stranou trestního řízení, může jím být fyzická i právnická osoba a má procesní práva upravená v trestním řádu. Poškozeným je, ten komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková nebo nemajetková újma, nebo se na jeho úkor pachatel obohatil a bylo zahájeno trestní řízení.

Na rozdíl od oběti tedy poškozeným není:

- pozůstalý po oběti trestného činu,
- ten, kdo se sice cítí být trestným činem morálně nebo jinak poškozen, avšak vzniklá újma není způsobena zaviněním pachatele nebo její vznik není v příčinné souvislosti s trestným činem,
- ten, kdo je v daném trestním řízení stíhán jako spoluobviněný.

Oběťmi jako předmětem zkoumání se zabývá věda viktimologie.

Viktimologie a viktimnost seniorů

Viktimologie je odvětví kriminologie, který se zabývá oběťmi trestných činů, jejich typologií a předpoklady stát se obětí trestného činu (viktimností). Proces, kterým se člověk

stává obětí trestného činu, se nazývá viktimizace. Staří lidé jsou relativně snadnou obětí trestné činnosti a to přiměřeně k jejich stavu, osamělosti a společenské nevšímavosti. „*Hodnocením obětí trestné činnosti, tím, jak ovlivnily spáchání a výsledek trestného činu a možnostmi jejich rehabilitace, se zabývá viktimologie*“ (Mühlpachr, 2009 s. 72).

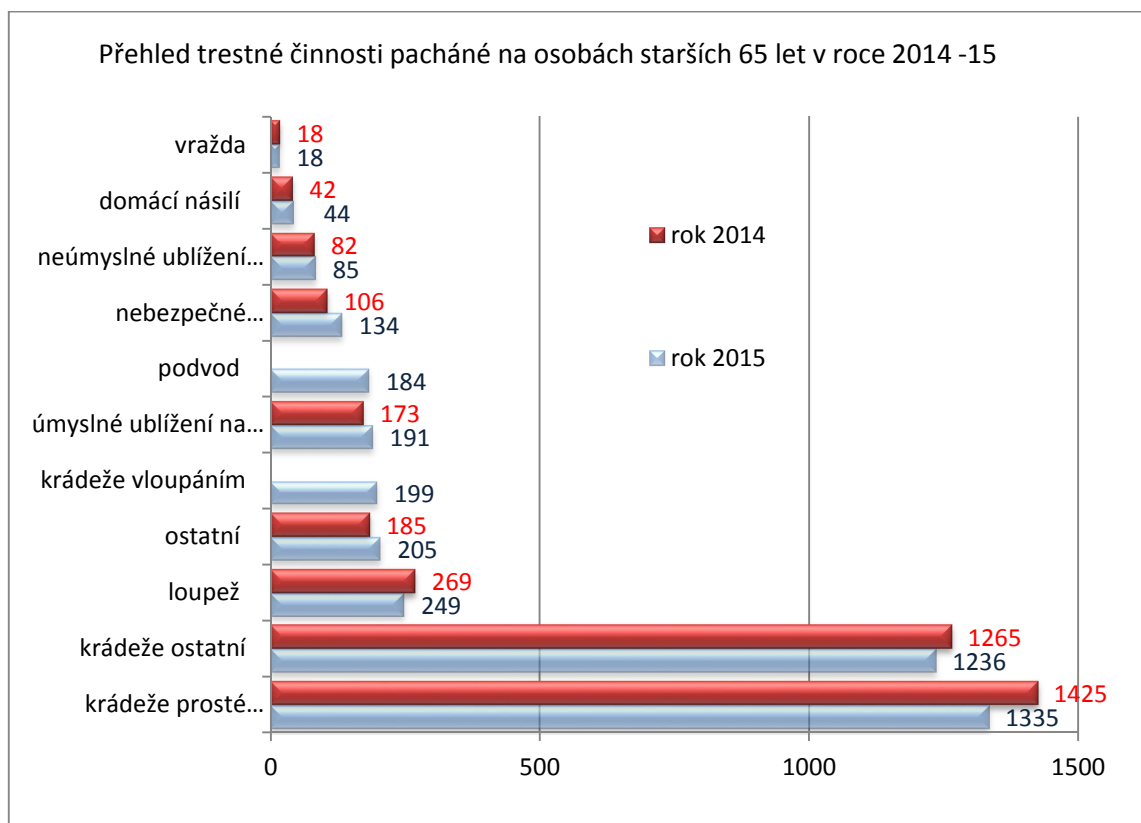
Viktimnost je dána mírou a stupněm rizika konkrétního člověka, či určité sociální skupiny, stát se obětí trestného činu. Viktimnost seniora pak souvisí s aspekty stáří, tj. sníženou schopností úniku i obrany, osamělostí, a částečně odchýlným způsobem chování. Mezi ně patří paranoidní rysy, zvýšená podezřívavost a lakota. Bezbrannost je důvod, proč se na seniorech dopouštějí trestné činnosti antisociální pachatelé (výběr bezbranného seniora bez ohledu na vhodnou příležitost), ale i asociální (cílevědomé využití vhodné příležitosti a disociální (nahodilé využívání příležitosti). „*Závažná je důvěřivost, zvláště mnohých žen. Relativní bezbrannost je důvodem, proč se někteří senioři, stejně jako mladší invalidní osoby, stávají obětmi v počátečních fázích vývoje agresora*“ (Mühlpachr, 2009 s. 72,73).

Při určitém druhu trestné činnosti dochází k tomu, že oběť je očerňována a předjímá se jí „zásluha“ na tom, že se stala obětí trestného činu. Velmi časté jsou např. předsudky mužů vůči znásilněným ženám, protože „byly vyzývavé, provokativně oblékané...“ Byly vlastně znásilněny proto, že „si o to říkaly“. Podobné názory jsou v problematice podvedených seniorů, kdy je ve společnosti rozšířen názor, že si za okradení mohou senioři sami, protože „jsou hloupí a zaslouží si to“. Viktimologie označuje tento jev jako **očerňování obětí**. Tím je míněna tendence, či způsob atakování viktimizované oběti, jehož smyslem je dospět k závěru, že si oběť viktimizaci zasloužila (Čírtková, 2014 s. 63).

2.2 Nejčastější trestné činy páchané na seniorech

Statistika trestné činnosti páchané na seniorech

Nejčastěji páchané trestné činy na seniorech byly stanoveny na základě policejních statistik trestné činnosti, kdy byla využita statistika Policejního prezidia ČR z roku 2014 a 2015 (Obr. č. 1).

Obr. č. 1 Statistika trestné činnosti na seniorech v roce 2014-2015

Ze statistiky vyplývá, že nejčastějším trestním činem spáchaných na osobách starších 65 let jsou kapesní krádeže, loupeže, vloupání (do bytů, domů, sklepů, vozidel), podvody, vydírání, úmyslné i nedbalostní ublížení na zdraví. V menší míře se opakuje domácí násilí a vražda. Přitom krádeže, které jsou navíc statisticky rozděleny na krádeže kapesní (poškozený má odcizenou věc při sobě) a ostatní krádeže (odložená kabelka, mobilní telefon, hotovost v odloženém ošacení), zaujímají tak velký počet, že ostatní trestné činy jsou v grafu nezřetelné (příloha č. 2 a č. 4).

2.3 Nejčastější trestné činy a jejich charakteristika

Podstata jednotlivého trestného činu je definována uvedeným ustanovením v trestním zákoníku. Obsáhleji jsou v této kapitole uvedeny dva nejzávažnější trestné činy páchané na seniorech, u které jsou uvedeny příklady z policejní praxe:

- **Trestný čin podvodu** - jedná se o typický trestný čin zaměřený na seniory.
- **Trestný čin týrání osoby ve společném obydlí (domácí násilí)** – jedná se o latentní trestný čin, který není ve většině případů oznámen a není evidován ve statistikách a obětí se stávají vedle žen i senioři

Trestný čin podvodu

Typickým příkladem podvodu páchaných na seniorech byly do roku 2013 předváděcí akce určené výhradně starším osobám. Ti byli záměrně prodejci vybíráni z mnoha důvodů. Prodejci věděli, že jde o skupinu se stálým příjmem, na který lze uvalit exekuci. Senioři tvoří kompaktní skupiny důvěřivých lidí, kteří jsou slušní, neradi vstupují do konfliktů a je u nich pravděpodobné, že se nebudou bránit prostřednictvím soudů, policie či jiných institucí. Prodejci při prodeji předraženého zboží zneužívají manipulačních technik, kdy si záměrně vybírají oblasti, kde je snadné seniory přesvědčit – jejich zdraví a nejbližší rodina. Prodejci navíc působí slušným a reprezentativním dojmem a svou rétorikou seniory přesvědčí, že jsou tu jen pro jejich dobro a jde jim hlavně o jejich zdraví, příp. o zdraví celé rodiny. Využívají dobře propracované a cílené kombinace manipulačních technik, emocionálního nátlaku i agrese (Mazalová, Dobré ráno 2015).

Příklady některých manipulačních technik ve filmu Šmejdi (Silvie Dymáková, 2013):

- **technika reciprocity**, která je nejvýraznější manipulační technikou, která u seniora vzbuzuje pocit reciprocity (vyrovnanosti vztahů) - „já dostanu něco zdarma, musím se odvděčit, tedy něco za něco“;
- **manipulace výhrou**, která vyvolá u seniora dojem úspěchu, že ON vyhrál něco specifického, na co ostatní nemají nárok. Přitom je výhra podmíněna nákupem jiného předraženého zboží, či smyšlenou vysokou daní z prodeje apod.;
- **odkázání na autoritu**, např. vědce, osobnosti či ústavy, kteří produkt obdivují pro jeho neuvěřitelné až záhadné účinky. V seniorech pak vzbudí dojem, že jde prokazatelně o kvalitní produkt;

- **technika racionality**, kdy na základě logických tvrzení dojde k vytvoření pocitu, že koupě je racionální a rozumná;
- **manipulace konsensu**, kdy na základě pozitivních souhlasných odpovědí celá komunita souhlasně a nahlas podporuje argumenty prodejců;
- další techniky – **zastrašování**, vytvoření dojmu **dobré koupě**, naléhání na rychlou koupi - **časový nátlak** (časově omezená nabídka – „teď, nebo nikdy“).

Po zveřejnění a medializace filmu Šmejdi došlo k omezení prodejních akcí, kde byli pravidelně senioři pod psychickým nátlakem nuceni kupovat předražené zboží. I když za svůj film Silvie Dymáková obdržela cenu Českého lva a rozpoutala obrovskou společenskou diskuzi, která měla za následek změnu legislativy, autorka tvrdí, že „šmejdi“ nikdy nevymizeli, pouze změnili způsob okrádání.

(<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10435049455-dobre-rano/video/>).

V současnosti podvodníci oslovují seniory buď přímo na ulici, telefonicky (využívají výhradně pevné linky), nebo se pod různými záminkami umí vetřít do bytu. Zde pak využijí vhodného okamžiku a okradou seniora o celoživotní úspory.

Výklad pojmu dle trestního zákoníku:

§209

Podvod

(1) Kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Příklady z praxe:

Falešní brusiči nožů okradli důvěřivou seniorku z Petrovic o peníze

Petrovice - Seniorka z Blanenska se v úterý stala obětí podvodníků. Čtyřiasedmdesátiletou ženu okradla dvojice, která se vydávala za brusiče nožů. Důchodkyni sebrali několik tisíc korun. Obyvatelka jednoho z petrovických bytových domů pustila muže a ženu až k sobě do bytu. Podvodníci se k ní vetřeli pod záminkou, že jí nabrousí nože. Pak seniorku okradli o osm tisíc korun. „Po nabroušení několika čepelí, sáhla seniorka do svých úspor, aby mohla zjevně předraženou zakázku uhradit. Na odhalení skrýše zloději samozřejmě čekali. Pak už stačilo jen odlákat pozornost oběti, peníze z místa jejich uložení nenápadně

sebrat, rozloučit se a z místa činu i s kořistí zmizet,“ popsal blanenský policejní mluvčí Petr Nečesánek s tím, že pachatelům hrozí dva roky vězení, v případě organizované skupiny až osm let. Podobné případy, kdy podvodníci okradou seniory o úspory, se stávají často. Nedávno například v Blansku přišla dvaosmdesátiletá žena o sto dvacet tisíc korun. Podvodnice peníze vylákala tak, že se vydávala za její vnučku, která potřebuje půjčit na nákup auta (*Zrcadlo Blanenska a Boskovicka*. [online]. 2015).

Domácí násilí

Skutková podstata trestného činu mající znaky domácího násilí je obsažena v hlavě trestné činy proti dětem a rodině v §199 trestního zákoníku.

Týrání osoby žijící ve společném obydlí

(1) Kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném obydlí, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na čtyři léta.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým nebo trýznivým způsobem,

b) způsobí-li takovým činem těžkou újmu na zdraví,

c) spáchá-li takový čin nejméně na dvou osobách, nebo

d) páchá-li takový čin po delší dobu.

Právě v §199 trestního zákoníku jsou uvedeny znaky jednání, které charakterizují domácí násilí. Přitom je důležitý výklad pojmu týrání a společné obydlí, který je definován následně

Týrání

týká se osob blízkých a jiných žijících ve společném obydlí, soudní praxe pod tímto pojmem rozumí „zlé nakládání se svěřenou osobou, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří“. Může jít o bití, pálení či jiné tělesné poškozování, ale i psychické a sexuální násilí, vydírání nebo zneužívání, vyhrožování, nucení k ponižujícím úsluhám, k žebrotě nebo činnostem, které týranou osobu neúměrně fyzicky nebo psychicky zatěžují apod. (Mühlpachr, 2009 s. 75).

Společné obydlí - byt nebo jiný prostor sloužící k bydlení a prostory (příslušenství) k nim náležející (např. byty, ale i rodinné domky, obytné chaty, hotelové domy, ubytovny, vysoškolské koleje apod.), tedy veškeré prostory sloužící k bydlení, neklade důraz na vedení společné domácnosti, ale jen na faktický stav společného bydlení, ať už jeho důvodem je

jakýkoli titul – vlastnictví nemovitosti, nájemní či podnájemní vztah i faktické společné bydlení na základě rodinných i jiných vztahů.

Domácí násilí je fyzické, psychické anebo sexuální násilí mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně v jejich soukromí a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti, intenzita násilných incidentů se stupňuje a vede ke ztrátě schopností včas tyto incidenty zastavit a efektivně vyřešit narušený vztah. Typickou obětí domácího násilí jsou ženy, často jsou obětí domácího násilí i senioři.

Klíčové znaky domácího násilí:

- ✓ Opakování a dlouhodobost – z jednoho útoku jakéhokoli charakteru ještě nelze určit, zda jde o domácí násilí. Může to však být jeho začátek.
- ✓ Eskalace – od urážek se stupňuje k psychickému snižování lidské důstojnosti až k fyzickým útokům a závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život.
- ✓ Jasně a nezpochybnitelné rozdělení rolí osoby ohrožené a osoby násilné – domácí násilí nejsou vzájemná napadání, hádky, rvačky, spory, kde se role osoby násilné a osoby ohrožené střídají.
- ✓ Neveřejnost – probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly.

Aby skutek byl domácím násilím, musí být naplněny všechny čtyři znaky. V souvislosti s domácím násilím byl zaveden institut **statut vykázaní**, který je realizován policejním orgánem, Vykázaní v ČR je nově upraveno s platností od 1. 1. 2009 v zákonu č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, konkrétně v §§ 44 až 47 „Oprávnění vykázat z bytu nebo domu i z jeho bezprostředního okolí“ (<http://www.domacinasili.cz/domaci-nasili/>).

Domácí násilí páchané na seniorech

S přibývajícím věkem ubývá fyzických sil, ubývá přátel a sociálních kontaktů. Přibývá zdravotních omezení, různých potíží a nemocí. Mění se rozložení sil ve vztazích k druhým lidem. Dochází k posunu z pozice více či méně samostatné nezávislé osoby do postavení osoby závislé na jiných. Tato nerovnováha ve vzájemném postavení se může v podmínkách sociální izolace a při nerespektování lidské důstojnosti prohlubovat až do podoby nadvlády jedné strany nad druhou. Častý je takzvaný intimní terorismus, který mají v 97% případů na svědomí muži a často tak u žen vzniká syndrom týrané osoby. Ten se projevuje ztrátou respektu k sobě samé či popíráním skutečnosti a viny útočník (www.zivot90.cz).

Podle šéfa organizace Život 90 Jana Lormanu má zkušenost s týráním, zanedbáváním nebo omezováním osobní svobody dokonce pětina seniorské populace nad 60 let. *"Toto číslo navíc nebude definitivní, jde jen o vrcholek ledovce,"* domnívá se Lorman. Většina případů se totiž podle něj na světlo nedostane. *"Skryto zůstane kolem 85 procent případů,"* odhaduje Jan Lorman (*Aktuálně.cz*. [online]. 18.4.2015).

U každého druhého případu je totiž agresorem rodina - děti, nebo vnoučata. Jenže senior se rodinu zdráhá nahlásit. Stydí se za to, že při výchově dětí selhal. Další důchodci se zase domnívají, že si ubližování zaslouží, protože jsou staří a zbyteční (*Aktuálně.cz*. [online]. 18.4.2015).

Domácí násilí je naučené chování ve vztahu mezi blízkými lidmi. Jeho projevy ve stáří mohou být vyvrcholením předchozích špatných vztahů, ale může se projevit také naprosto nečekaně, například při onemocnění, které vyžaduje dlouhodobější péči druhé osoby a není možné ji zajistit jinak. Mühlpachr (Mühlpachr, 2009 s. 76) uvádí následující formy a druhy týraní.

Formy a druhy týraní starších osob:

- Tělesné týraní – záměrné způsobení bolesti, zraňování či odpírání základních životních potřeb (bití, kopání, škrcení, odpírání podávání jídla, léků apod.).
- Citové a psychické týraní – verbální agrese, zstrašování, urážky, snižování sebeúcty a sebevědomí, omezení autonomního rozhodování.
- Sexuální zneužívání – objevuje méně často, u starších žen však není výjimečné.
- Finanční a majetkové zneužívání – vynucování změn u závětí, nepřiměřené platby za služby, omezování vlastnických práv apod.
- Zanedbávání (opomenutí) péče – zanedbávání uspokojování potřeb svěřené závislé osoby (prochladnutí, podvýživa, zanedbanost apod.).
- Systémové ponižování – utrpení způsobené společenskými normami, institucemi, postupy, které rozhodují bez informování či vůle seniora.
- Některé nežádoucí formy ošetřování – takové, které nezapadají do uvedených skupin, přičemž je typické nevhodné zacházení.

Případy z policejní praxe

Týraná seniorka se domů vracela, až když syn usnul. Nakonec ji vyhnal.

Trestnímu stíhání za týraní své matky čelí padesátiletý muž ze Znojemska. Podle policie čtyřiasedmdesátiletou ženu dlouhodobě připravoval o důchod a vyhrožoval jí zabitím. Sám

neměl kde bydlet a byl bez příjmu. Agresivní chování syna mělo stoupající tendenci. Nejprve se k matce do garsonky nastěhoval a nechal se od ní živit. Sám žádný příjem neměl a ve střízlivém stavu ženu postupně připravoval o starobní důchod, aby měl na alkohol a cigarety. „V opilosti jí vulgárně nadával a dokonce ji fyzicky napadal. Ona se před ním často schovávala. Do malé garsoničky se pak vracela, až když usnul,“ uvedla mluvčí policistů Lenka Drahekoupilová. Týraná matka minulý týden zatelefonovala na linku tísňového volání, protože ji syn z její garsonky vyhodil a dokonce jí vyhrožoval zabitím. Policisté muže brzy zadrželi a vykázali ze společného obydlí. V krvi mu v té době proudilo 3,6 promile alkoholu. „Po vyhodnocení celé situace jsme přistoupili k návrhu na jeho vzetí do vazby, což soudce akceptoval. Muž nyní čelí trestnímu stíhání. Na základě zjištěných informací byl obviněn z týrání osoby žijící ve společném obydlí,“ sdělila Drahekoupilová (Idnes[online]. 2016).

Trestné činy proti zdraví - úmyslný trestný čin

Nejzávažnějším trestným činem je bezesporu vražda. Senior se v tomto smyslu nestává typickou obětí trestného činu, protože podstatou takto závažného trestného činu je především patologické chování pachatele trestného činu. Může se však stát obětí právě pro svou bezbrannost a vulnerabilitu (zranitelnost). V roce 2014 bylo spácháno 18 vražd na osobách starších 65 let, přičemž 8 na mužích a 10 na ženách. V roce 2015 se ve statistice objevuje rovněž 18 vražd, tentokrát 10 z nich na mužích a 8 na ženách. Ze statistiky je explicitní, že i genderově je statika obětí shodná (Obr. č. 1). U vražd je charakteristické, že latence je minimální a objasněnost vysoká.

Výklad pojmu dle trestního zákoníku je upraven v §140 trestního zákoníku:

Vražda

(1) Kdo jiného úmyslně usmrtí, bude potrestán odnětím svobody na deset až osmnáct let.

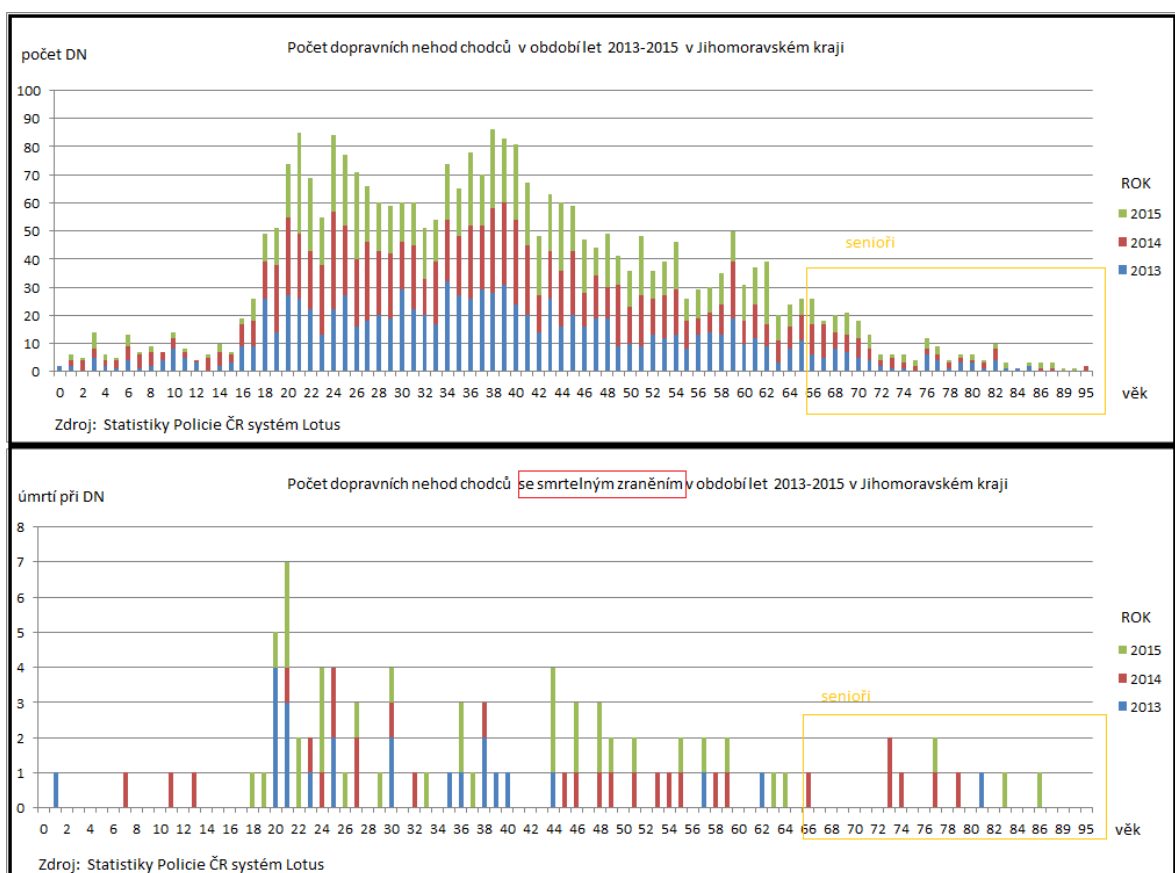
(2) Kdo jiného úmyslně usmrtí s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, bude potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let.

Trestné činy proti zdraví – nedbalostní trestný čin

Uvedený trestný čin má svou příčinu v nedbalostním chování, chybí zde zaviněné jednání. V trestním zákoníku je posuzováno způsobeným následkem újmy na zdraví. Typickým příkladem tohoto trestného činu na seniorech je stav, kdy se stane obětí dopravní nehody. Nejzávažnější následky jsou známé u chodců - seniorů. „Dle britské studie chodci

ve věku 60-69 let mají 2x větší riziko usmrcení při dopravní nehodě, než chodci ve středním věku, v 8. deceniu je riziko vyšší 3x a po 80 roce života dokonce 4x“ (Mühlpachr, 2009 s. 83).

Obdobná situace je i u nás. Např. ze statistik dopravní nehodovosti v Jihomoravském kraji lze zjistit, že chodec mezi lety 18-60 byl výrazně častějším účastníkem dopravní nehody, než je tomu u seniorů. U dopravních nehod, kde došlo k usmrcení chodců, je podíl v počtu usmrcených dle věku zanedbatelný a téměř vyrovnaný. Potvrzují tak studie britských vědců o tom, že u dopravních nehod chodců – seniorů jsou mnohem častěji tragické následky (Obr. č. 2).

Obr. č. 2 Statistika dopravních nehod chodců v roce 2013-2015

Výklad pojmu dle trestního zákoníku:

§ 143

Usmrcení z nedbalosti

Kdo jinému z nedbalosti způsobí smrt, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, nebo zákazem činnosti

§147

Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti

(1) *Kdo jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.*

(2) *Odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.*

§148

Ublížení na zdraví z nedbalosti

(1) *Kdo jinému z nedbalosti ublíží na zdraví tím, že poruší důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.*

Trestné činy proti majetku

Jedná se o **nejrozšířenější trestný čin** páchaných na seniorech. Důležitá je u tohoto trestného hranice škody, která je stanovena v § 138 trestního zákoníku, přičemž škodou nikoli nepatrnou se rozumí částka nejméně 5 tis. Kč. Podmínka výše škody neplatí v případě vloupání (při krádeži je nutné překonat překážku) a pokud je čin spáchán na věci, kterou má jiný při sobě, tedy tzv. kapsářem. Výklad pojmu dle trestního zákoníku:

§205

Krádež

(1) *Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a*

a) způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou,

b) čin spáchá vloupáním,

c) bezprostředně po činu se pokusí uchovat si věc násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí,

d) čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě,

bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Trestné činy proti svobodě

V této hlavě je zahrnut poměrně častý trestný čin, při kterém dochází k okradení násilnou formou. I zde může hrát roli to, že senior jako oběť není schopen se bránit agresorovi. Výklad pojmu dle trestního zákoníku:

§173

Loupež

1) Kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, bude potrestán odnětím svobody na dvě léta až deset let.

3 PREVENCE KRIMINALITY

3.1 Pojem kriminalita a prevence kriminality

Pojem kriminalita

Pojem kriminalita lze chápat v dvojitým pojetí.

❖ Právní pojetí

„Z právního hlediska lze pojem kriminalita chápat jako souhrn trestných činů spáchaných na určitém území v určité době. V tomto smyslu je tedy možno za kriminální označit takové jednání (nebo opomenutí) podle trestního zákona, které porušuje právo a je společensky škodlivé, že nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu“ (Chalupová, Štefunková, 2012 s. 12).

Autorka v téhle definici tedy kriminalitu popisuje jako spáchaný trestný čin, který je přímo vymezen trestním zákoníkem. Přičemž hranicí, kde se nejedná o trestný čin je zejména jednání mající znaky přestupku a zpravidla je uveden v přestupkovém zákoně. V obecném slova smyslu je to zločinnost, tedy společenský jev, kterým se rozumí souhrn trestné činnosti.

V praxi je pak u některých případech blízká hranice mezi trestným činem a přestupkem, a rozhodují různé okolnosti (povaha pachatele, rozsah škody či zranění). Např. v případě, že se pachatel dopravní nehody dopustí jednání, při kterém jinému dojde k ublížení na zdraví, resp. vznikne taková porucha, která mu ztěžuje obvyklý způsob života (v praxi se za takovou dobu považuje doba delší než 7 dnů), jsou zahájeny úkony trestného řízení. Pachateli tohoto činu hrozí odnětí svobody až na jeden rok a zákaz činnosti. Pokud však nastane stav, kdy u poškozeného nedojde k omezení v obvyklém způsobu života či omezení nepřekročí stanovenou dobu, jedná se o protiprávní jednání mající znaky přestupku, za který hrozí „pouze“ peněžité trest a zákaz činnosti řízení motorových vozidel.

❖ Pojetí společenské

Ve společenském širším pojetí kriminalita představuje nepříznivé sociálněpatologické chování negativně ovlivňující sociální prostředí. *„Sociologické pojetí kriminality je mnohem širší, a kromě trestné činnosti zahrnuje v tomto svém širším pojetí i jednání, která sice nejsou přímo trestná (někdy dokonce ani protiprávní), ale jsou společensky škodlivá a negativním způsobem ovlivňují kvalitu života společnosti (např. konzumace drog, prostituce,*

alkoholismus, záškoláctví atd.) K takovému pojetí kriminality je však nutné přistupovat spíše opatrně a je třeba zvážit riziko negativního sociálního hodnocení bez hlubších souvislostí“ (Chalupová, Štefunková, 2012 s. 12).

Autorka pak dále uvádí jako příklad tolerance střídmého požívání alkoholu, které je společností tolerováno, přičemž však u určité rizikové skupiny je vysoko rizikovým faktorem ke kriminalitě.

Pro účel bakalářské práce je tedy nejefektivnější vysvětlení pojmu kriminality juristické, tedy souhrn trestných činů spáchaných na určitém území na určitém období.

Druhy kriminality, statistiky a postavení seniorů v nich

Rozsah a dynamiku kriminality lze různě zkoumat pomocí statistik. Ty jsou zásadním zdrojem o kriminalitě a jejím vývoji objasněnosti a dynamice. Bohužel však statistiky nezahrnují latentní kriminalitu, tj. takovou kriminalitu, která není postiženými oznámena a tím evidována. Latentní kriminalitou označujeme neregistrovanou kriminalitu. Celková kriminalita se tedy skládá s neregistrované (latentní) kriminality a registrované (oznámené orgánům činných v trestním řízení). Základní zdroj informací jsou policejní statistiky, které zpracovává Policejní prezidium ČR.

Dle **policejních statistik** je pak členěna kriminalita na

1. Obecnou kriminalitu

- Násilnou
- Mravnostní
- Majetková (krádeže prosté, vloupání, ostatní majetkové činy)
- Vojenské
- Ostatní a zbývající

2. Hospodářskou kriminalitu

Struktura kriminality vyjadřuje kvantitativní stránky kriminality a může být určována různými kritérii (Svatoš, 2010 s. 20).

Ze statistik se vyhodnocuje dynamika kriminality, objasněnost, kriminalita v regionech atd. Ze statistických údajů až do roku 2013 nebylo možno analyzovat počet trestných činů spáchaných na seniorech. To je do jisté míry dáno tím, že senioři nebyli policií stanoveni jako přímo sledovaná skupina, jako je tomu u dětí či mladistvých. Přesto se od roku 2014 ve statistikách Policejního prezidia objevuje kategorie 65 (příloha č. 2). Rozpracování

trestné činnosti je velmi náročné a dokazování je občas problematické vzhledem k věku poškozeného. Policie ČR proto věnuje problematice seniorů zvýšenou pozornost, např. při podvodech na starších lidech je analytickou skupinou registrován modus operandi (způsob spáchání) a případům se věnuje zvýšená pozornost. Na základě těchto poznatků byl vytvořen přehled „legend“, který je využíván k obelhání seniorů. Ti v těchto případech nejsou stanoveny přímo věkem, ale vlastnostmi, pro které je vyšší věk charakterizován.

3.2 Prevence kriminality

Prevence kriminality je vedle represe další formou boje proti kriminalitě. Prevence kriminality je soubor nejrůznějších aktivit mimotrestního charakteru orientovaných na odstranění, oslabení či neutralizaci kriminogenních faktorů s cílem zastavit růst kriminality nebo docílit jeho zmenšení. Jde tedy především o vytváření zábran proti páchání trestných činů (Svatoš, 2010 s. 24).

O dvou základních strategiích prevence kriminality se zmiňuje Štefunková. Tvoří ji sociální a situační prevence kriminality. Jako samostatnou formu zařazuje i viktimologickou prevenci, jejíž podstatou je předcházení trestné činnosti pomocí aktivní participace potenciálních (skutečných) obětí (Chalupová, Štefunková, 2012 s. 19).

Všechny strategie mají společný cíl, a tím je minimalizace možností páchání trestné činnosti.

Sociální prevence

Sociální prevence kriminality (prevence kriminality prostřednictvím sociálního vývoje) zahrnuje dlouhodobé projekty zabývající se prvotními příčinami, které vedou ke kriminálnímu chování. V procesu socializace jedince se tyto preventivní strategie snaží identifikovat rizikové faktory (zejména u dětí a mladých lidí) a jsou zaměřeny na vytváření ochranných faktorů, které by naopak potencionální riziko budoucího delikventního konání měly snížit. V podstatě jde o pochopení a osvojení pozitivních společenských norem k ostatním lidem, kdy lidé jednají v rámci akceptovaných pravidel společenského soužití (Chalupová, Štefunková, 2012 s. 19).

Strategie sociální prevence kriminality, tedy prostřednictvím socializace a edukace pomáhají hlavně mladým lidem odolávat negativním tlakům ze strany vrstevníků a okolí a odmítnout delikventní a asociální vzorce chování (Chalupová, Štefunková, 2012 s. 19).

Dle Svatoše je sociální prevence orientována na osobu pachatele a působí na sociální integraci jedince (tzv. socializaci- začleňování jedince do společnosti) a na změnu příčin kriminality, přičemž působí na nepříznivé společenské a ekonomické podmínky. Sociální prevence je nejširší, je zaměřena na sociální kriminogenní faktory. Těmi jsou:

- Prostituce, alkoholismus, jiné toxikomanie, nezaměstnanost, chudoba, záškoláctví, extremistické skupiny, kasina, bezdomovce aj.
- Deformace v oficiální politice a v právním řádu (např. vztah morálky a práva, neviditelná ruka trhu).
- Působení médií, které mohou mít kriminální účinky (vyzdvihování vrahů, akčních hrdinů, apod).
- Otázky kriminálně preventivního či socializačního působení rodiny, školy sociálních služeb a jiných institucí (Svatoš, 2010 s. 54).

Situační prevence

Situační prevence chápe trestný čin jako produkt motivace a příležitosti, přičemž je orientována na samotný trestný čin. Je zaměřena na kriminogenní situace a minimalizace příležitosti k páčání trestné činnosti.

Situační prevence vychází ze skutečnosti, že páčání trestné činnosti má určité vnitřní zákonitosti a nejde tedy o náhodnou či nepředvídatelnou činnost. Pachatel při ní zvažuje různé okolnosti, které subjektivním zvážení vyhodnotí a realizuje. Např. při krádeži vozidla nebude volit vozidlo zabezpečené pákou na volantu, při vloupání do vozidla si pachatel zvolí z řady stojících vozidel právě to, kde na sedadle uvidí drahý předmět (např. notebook). Na rozdíl od sociální prevence jde tedy o preventivní strategie zaměřené na eliminaci možnosti ke spáchání trestného činu a subjektem není samotná osoba pachatele (Svatoš, 2010 s. 54).

Dle Svatoše (Svatoš, 2010 s. 55) jednotlivá opatření pak spočívají např.:

- ✓ Ztížení přístupu k prostředkům získaných trestnou činností.
- ✓ Ztížení dosažení cíle (ploty, zabezpečení pomocí kvalitních zámků, imobilizér ve vozidle).
- ✓ Kontrola přístupu k prostředkům (bezhotovostní platba).
- ✓ Kontrola prostředků trestné činnosti (kontroly na letištích, vstup na stadiony).

- ✓ **Zákaz podomního prodeje** (významný faktor k omezení podvodného jednání na seniorech).

Zmenšení očekávaného prospěchu

- ✓ Odstranění cíle (neponechání věci ve vozidlech).
- ✓ Prostředky vedoucí k jednoznačné identifikaci a zabránění další použitelnosti (VIN výrobků, evidence jízdních kol).
- ✓ Stanovení a kontrola pravidel (instalace elektronické evidence kontroly vstupů, el. zabezpečovacího zařízení).
- ✓ Zvýšení rizika dopadení pachatele (zvýšený dohled policií, kamerový systém).

3.2.1 Viktimologická prevence

Jako třetí druh prevence kriminality je označována viktimologická prevence, která v sobě pojí strategii sociální i situační prevence. Zabývá se osvětou a poradenskou činností na základě viktimologických poznatků. Orientuje se na rizikové viktimologické skupiny, kterými jsou např. děti, důchodci a dívky, kterým sděluje, jak se mají chovat, aby uchránili svůj majetek či eliminovali rizika násilné trestné činnosti, případně jak se chovat po útoku či poté, co se stanou obětí trestného činu.

*„Zvláštním druhem prevence, který se začal vyvíjet v souvislostmi s koncepcí situační prevence) představují projekty zaměřené na ochranu možných obětí kriminality (tzv. viktimologická prevence, od slova *victima* latinsky, a slova *victim* anglicky = oběť) Viktimologická prevence v sobě kombinuje prvky sociální a situační prevence kriminality. Jejím účelem je předcházet trestné činnosti za aktivní participace potencionálních obětí.“* (Chalupová, Štefunková, 2012 s. 23).

Viktimologická prevence je realizována ve třech stupních:

1. Primární prevence. Základem primární prevence je obdobou např. zdravotní prevence. Jde o osvětou u všech občanů a působí na jejich chování bez ohledu na to, zda jsou rizikovou skupinou. Účelem je seznámení se s chováním, které předchází tomu, aby se stali obětí trestného činu. Jedná se např. o policejní přednášky, působení médií pomocí osvětových mediálních kampaní a podpora chování, které předchází zamezení trestné činnosti.
2. Sekundární prevence. Sekundární prevence je již zaměřena na konkrétní rizikovou skupinu, kde v

3. zniká zvýšení riziko toho, že se stane obětí trestného činu, a to buď z důvodu charakteru svého zaměstnání (např., prostituce, obsluha nočních barů, obsluha čerpací stanice, večerky), důvodu příslušnosti či častému kontaktu s „okrajovou společností“ (bezdomovci, drogově závislí) či přímo delikventním prostředím.
4. Terciární prevence. Jedná se o komplexní služby již postiženým obětem, kde je účelem snížit riziko opakování trestného činu. Jedná se o programy pomoci obětem trestných čin spočívající v bezplatných poradnách, bezplatné poradenství či poskytnuté ubytování v azylových domech.

Bez ohledu na třídění či označení je snaha o minimalizaci kriminogenních faktorů, tj. faktorů, které vyvolávají či zvyšují výskyt kriminogenního konání (Chalupová, Štefunková, 2012 s. 23).

3.3 Edukace seniorů jako možnost ochrany před trestnou činností

Gerontopedagogika se zabývá otázkou vzdělávání seniorů, hledá cestu jak je vzdělávat, připravit je na stáří a udělat tuto životní etapu důstojnější. Jako vědní disciplína, zabývající se pedagogikou starších lidí, se terminologicky i obsahově vyvinula z andragogiky, která se zabývá výchovou a vzděláváním dospělých (Mühlpachr, 2009 s. 130).

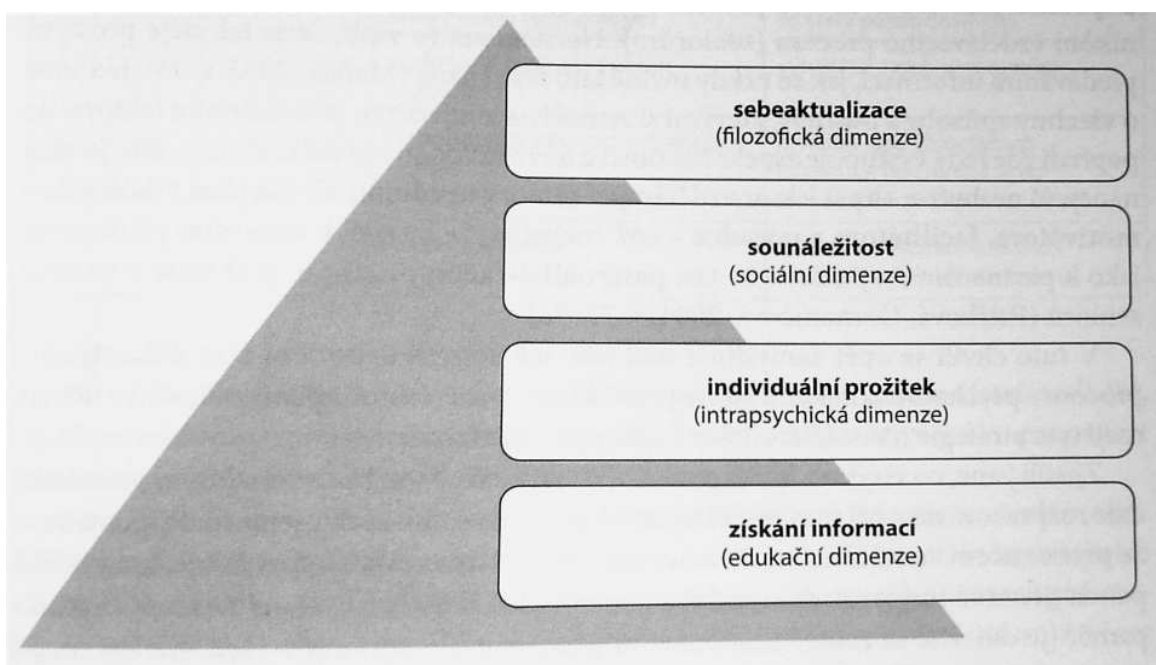
Při hledání možnosti jak zvýšit ochranu seniorů před trestnou činností je samozřejmostí hledat řešení v přístupu společnosti a rodiny ke starým lidem. Na druhé straně sami senioři musejí pochopit myšlenku aktivního stárnutí. V této koncepci hraje nezastupitelnou roli edukace jako cesta ke kvalitě ve stáří. Edukační aktivity patří k nejdůležitějším faktorům ke zvýšení či udržení kvality života, neboť dochází k mobilizaci intelektových a kognitivních funkcí, což posiluje fyzické a duševní zdraví (Špatenková, 2015 str. 43).

Význam vzdělávacích aktivit spočívá v tom, že naznačují seniorům novou životní perspektivu a životní pomoc, kromě informací a znalostí nabízí životní orientaci na rozvoj a osobní růst v životní etapě, která byla dříve považována za deficitní (Mühlpachr, 2009 s. 144).

V oblasti prevence proti kriminalitě jsou to různé formy vzdělávání či programů na ochranu před pachateli trestných činů.

Motivace seniorů k edukaci

Motivovat seniory je vzhledem k jejich přístupu i mýtům o vzdělávání starších lidí nelehký úkol. Cestu, jak motivovat seniory ke získávání vědomostí, lze interpretovat různými pohledy. Špatenková uvádí motivaci na principu pyramidy potřeb. Na základně pyramidy (Obr. č. 3) se nachází zájem o získávání vědomostí a dovedností seniorů jako kognitivní, resp. edukační dimenze. Získané informace nabídnou seniorům individuální prožitek ve smyslu intrapsychické dimenze. Ta je předpokladem pro sounáležitost seniorů, sdílení zkušeností je možností k navázání sociálních kontaktů a je tedy dimenzí sociální. Vrchol pyramidy tvoří sebeaktualizace, což je vnímáno jako filosofická dimenze, která reflektuje životní smysl a kvalitu života (Špatenková, 2015 s. 165).

Obr. č. 3 Pyramida motivace učení seniorů

Edukace seniorů v oblasti prevence kriminality.

Nejrozšířenější možností, kde lze vzdělávat seniory v oblasti prevence kriminality jsou kluby seniorů. Klub seniorů představuje kulturně výchovné zařízení, které má široký záběr ve vzdělávací činnosti a umožňuje setkávání lidí podobného věku. Edukační aktivity mají zpravidla zájmový a jednorázový charakter. Edukační aktivita probíhá formou přednášek, besed, poznávacích zájezdů, návštěv kulturních zařízení apod. (Špatenková, 2015 s. 99). Zde jsou nejčastěji prezentovány formy preventivních programů a projektů zaměřených na podporu ochrany seniorů před trestnou činností.

Zásady a rady seniorům k prevenci před kriminalitou

Po vymezení čtyř nejčastějších trestných činů páchaných na seniorech nelze jednoznačně stanovit společnou strategii při prevenci kriminality. Vždy je výhodná kombinace několika preventivních strategií.

Při podvodném jednání jsou senioři často obětí manipulací, kdy jsou vystaveni nátlaku, kterému neumějí odolat. Na obranu proti manipulacím se senioři mohou naučit různé techniky obrany. Umění říci NE je typické pro **asertivní jednání**. Asertivní techniky jsou kombinace prvků sebejistého a sebehodnotícího chování a jsou protikladem agresivního chování (Petrušek, Maříková, Vodáková, 1996 s. 107).

Při nácvičení asertivních dovedností si člověk osvojí několik základních asertivních pravidel, které jsou užitečné i v běžném životě. Patří k nim zejména schopnost požádat někoho o laskavost, odmítnout neoprávněný požadavek nebo návrh, vyjádřit svůj názor či postoj, vyjádřit negativní pocity i pozitivní pocity, obhájit si svá práva a trvat na původním rozhodnutí, převzít iniciativu v kontaktu s cizím člověkem. Toho lze dosáhnout nacvičováním asertivních technik označovaných jako např.:

- ✓ technika pokažené gramofonové desky;
- ✓ technika pootevřených dveří;
- ✓ technika negativní aserce;
- ✓ technika volných informací.

Např. za pomoci techniky gramofonové desky lze manipulanta odmítnout tím, že manipulovaný vytrvale stále stejným hlasem, stejným tónem, opakuje tutéž a jednu věc (Petrušek, Maříková, Vodáková, 1996 s. 107).

Jako další obranu před manipulací lze použít techniku **kontramanipulace**. Pod tímto termínem si lze představit neurčitý, povrchní způsob komunikace, který umožní nezujímat jasná stanoviska a k ničemu se nezavazovat (Nazare-Aga, 1999 s. 167).

Reakce je třeba přizpůsobit chování manipulanta, někdy se uplatní neurčitá, mlhavá odpověď, jindy je vhodná humorná či ironická poznámka, nebo naopak rázné odmítnutí. Pro úspěšné používání kontramanipulace je potřeba dodržovat několik pravidel. Některé z nich jsou:

- ✓ Mluvit v krátkých větách.
- ✓ Vyjadřovat se neurčitě.

- ✓ Používat ustálené fráze, přísloví, obecné zásady.
- ✓ Používat také neurčité „se“, „člověk“, „lidé“ (obecná rovina).
- ✓ Žertovat, jakmile to situace dovolí.
- ✓ Usmívat se, hlavně na konci věty, jakmile to situace dovolí.
- ✓ Zesměšňovat sebe sama (žertovat na vlastní účet).
- ✓ Hovořit stále zdvořile.
- ✓ Vyhnout se agresivitě.
- ✓ Krátce se omluvit, ale neospravedlňovat se.

(Nazare-Aga, 1999 s. 180)

Velmi zajímavou a účinnou formu vzdělávání seniorů v oblasti podvodů páchaných na seniorech zvolila psychologka Romana Mazalová, spoluautorka filmu Šmejdi. Nový projekt s názvem „Nedáme se!“ (Mazalová 2015) je zaměřen na změnu chování seniorů. Technikou umění říci NE edukuje seniory umět odmítnout nabízený produkt. K tomu jsou senioři učeni za pomoci profesionálních herců divadla Jesličky, kteří „kopírují“ praktiky podvodníků a originálním způsobem je praktikují přímo na přítomných seniorech. Ti pak mají možnost si vyzkoušet odmítnout nejen neodbytného prodejce, ale i podvodníky snažící se okrást a podvést seniory (www.policie.cz).

3.4 Média a jejich role v prevenci kriminality

Média dnes představují základní zdroj informací o všech oblastech lidské činnosti. Proto ani kriminalita není v tomto směru výjimkou. Převážnou většinu informací přesahujících rámec osobní zkušenosti či znalosti okolí, získává veřejnost právě prostřednictvím masmédií. Média tak mají zásadní vliv na to, jak je kriminalita společností vnímána, jak se o kriminalitě ve společnosti diskutuje a jaká opatření k její kontrole považují občané za nutná či žádoucí. Obraz kriminality prezentovaný médií je však mnohdy nepřesný a může tak u veřejnosti vyvolávat mylné představy o reálném stavu a struktuře kriminality. I když se senioři stávají oběťmi nejrůznějších podvodníků a zlodějů, dochází k neúměrnému zdůrazňování seniorů jako obětí kriminality, který neodpovídá skutečnému výskytu tohoto jevu (Haškovcová, 2010 s. 51).

Masmédia mají neopomenutelnou edukativní funkci. Poskytují široké spektrum i možností edukace, prostřednictvím televizního a rozhlasového vysílání, tisku a internetu nabízí různé možnosti vzdělávání (Špatenková, 2015 s. 100).

Masmédia tak mají nezastupitelnou roli v informovanosti o kriminalitě a nabízí možnosti edukace v prevenci kriminality.

Důležitou roli sehrála média v problematice kriminality páchané na seniorech při podvodných prodejních akcí. Medializace filmu Šmejdi (Dymáková, 2013) prakticky ukončila činnost podvodných prodejců, ale zejména otevřela diskusi napříč celou společností. Do té doby totiž málokdo věděl o praktikách, kterých se dopouštěli prodejci. Až po medializaci dokumentu si spousta dospělých „dětí“ uvědomilo, že neví, jak žijí jejich rodiče a co se děje na předváděcích akcí, které byly prezentovány jako výlety s lákadlem „zadarmo“.

Divácky atraktivní pořady a seriály medializují různé příběhy, kde se objevuje problematika kriminality páchané na seniorech. V seriálu Případy prvního oddělení (Włodarczyk, Bebjak, 2014), který je inspirován skutečnými případy policistů oddělení vražd na území Prahy, se ve třetím díle s názvem Doživotní chyba kriminalisté zabývají skutečným případem, při němž bylo přepadeno přes 40 osaměle žijících žen, z nichž některé zemřely. Podhaluje zde problematiku šetření této trestné činnosti, samozřejmě nechybí ani rozluštění celého příběhu a rady seniorům.

Medializace případů tímto zpřístupňuje problematiku i celé společnosti, tj. dětí a vnuků seniorů a i ti pak mohou preventivně působit na své rodiče a prarodiče.

3.5 Systém prevence kriminality v Jihomoravském kraji

Jihomoravský kraj se s rozlohou 7 195 km² a počtem obyvatel 1 169 000 řadí na čtvrté místo v republice. Statutárním městem je Brno (*Portál Jihomoravského kraje*. [online]. [cit. 2016-04-08]).

Prevence kriminality v kraji je souhrn komplexních opatření přijímaných orgány veřejné správy na území kraje k zamezení vzniku trestné činnosti vymezené trestním řádem a trestním zákoníkem. Prevence kriminality kraje je pak vymezena územím kraje, trestnou činností, která může ovlivnit kraj a zákonnými možnostmi, které má kraj k dispozici pro prevenci kriminality (Koncepce kriminality, 2013 s. 4).

V rámci systému prevence i mimo něj existuje a dále vzniká celá řada institucí, zařízení a organizací, které se zabývají prevencí kriminality. Prevencí kriminality se nejrozsáhleji zabývají preventivně informační skupiny Policie ČR a městské policie. Mimo systém státní správy a samosprávy působí stovky nestátních a charitativních organizací, které se ve své činnosti orientují na problematiku předcházení vzniku negativních jevů ve společnosti,

pracují s rizikovými skupinami dospělých, dětí a mládeže (Koncepte kriminality, 2013 s. 42).

Koncepte prevence kriminality Jihomoravského kraje

Úkolem Jihomoravského kraje je především iniciovat a podporovat rozvoj preventivních aktivit v obcích a mikroregionech, koordinovat aktivity prevence kriminality na svém území a zabezpečovat účinný systém přenosu informací mezi obcemi a rezorty. Pro účinnější splnění těchto cílů pak byly vytvořeny akční plány. K problematice seniorů je v dokumentu **Koncepte prevence kriminality Jihomoravského kraje na období 2013-2016** pod č. 2 definován cíl „Informování veřejnosti o míře kriminality v kraji a o realizovaných opatřeních“ a ve specifickém cíli pod č. 2 je pak specifikován cíl „**Zvýšení informovanosti seniorů o možnostech ochrany před trestnými činy**“. Hlavní aktivitou je přitom podpora projektu „Senior akademie“ a „Senioři sobě“.

Policie ČR a preventivní programy pro seniory.

Preventivní činnost Policie ČR je zaměřena zejména na mladší generaci. Prevencí se zabývají preventivně informační skupiny Policie ČR. Policie organizuje pravidelné aktivity zaměřené i na seniory, kterými jsou pravidelně pořádané besedy se seniory ve větších městech. Policie ČR je rovněž realizátorem projektů, které jsou určeny široké veřejnosti, přičemž adresáty jsou mj. senioři, ale realizuje i projekty určené výhradně seniorům.

Preventivní projekty Policie ČR určené pro seniory:

- ✓ **Senioři sobě, Senioři sobě II** – je projekt zaměřený na aktivní spolupráci samotných seniorů s představiteli policistů a představitelů obcí. Speciálně proškolený senior se jmenuje „Kurýr prevence“. Má tzv. „tašku kurýra prevence“, která obsahuje brožury, DVD, samolepku na dveře (Neotvírej každému), reflexní samolepky a dotazník a oslovuje známé;
- ✓ **(Ne) bezpečný věk** – souhrn doporučujících rad pro seniory
- ✓ **Bezpečná domácnost, Bezpečná domácnost II** – formou přednášek jsou proškolení pracovníci v kontaktu se seniory (pracovníci soc. služeb). Prostřednictvím výukového videa jsou prezentovány reálné nebezpečné situace, do kterých jsou vystaveni senioři. Obsahuje 5 kapitol s příznačnými názvy - Příležitost dělá zloděje, Život je cennější, Možná přijde i podvodník, Nemusím být obět' ...). Zdroj:(www.policie.cz).

Policie ČR reaguje na aktuální případy a následně za pomoci různých kampaní či bezpečnostních opatření provádí preventivní opatření a informuje veřejnost. Takto reagovala na případy, kdy se oběť, zpravidla senior vlastníci pevnou linku, nechá podvést legendou, že je jeho příbuzný potřebující nutně hotovost, a po třetí osobě předat hotovost. Postupnou obměnou operátorů tenhle typu kriminality ubývá.

- **Nevíte, kdo volá? Zavěste** - informační kampaň k podvodech, při kterých dochází k podvodnému vylákání finanční hotovosti

Policie ČR je pro Jihomoravský kraj hlavním partnerem při zpracování analýz trestné činnosti na území Jihomoravského kraje, při formulování návrhů na řešení identifikovaných problémů a bezpečnostních rizik. Zástupci Policie ČR jsou stabilními členy „Pracovní skupiny prevence kriminality Jihomoravského kraje“. (www.policie.cz)

Informace a rady poskytované Policií ČR seniorům

Největším zdrojem informací o trestné činnosti disponuje Policie ČR, která jednotlivé případy analyzuje, zveřejňuje a formou besed a tiskovin provádí distribuci pokynů a rad zájemců a prevenci kriminality.

Jako vhodnou ochranu před vloupáním Policie ČR doporučuje:

- Pro vstupní dveře pořízení bezpečnostní cylindrické vložky, bezpečnostní kování, přídavný zámek na dveře a dveřní závoru příčnou a celoplošnou.
- Doplnkové zařízení – přídavné kódové kování, pojistka dveřních závěsů, zábrana proti vysazení, pojistný řetízek, panoramatické kukátko.
- Zajištění střechy, garáže, před domem umístění spínače osvětlení.
- U rekreačních objektů zvážit možnost využití elektronické ochrany, využití pultu centralizované ochrany.

Ke krádežím vydala Policie ČR letáček „Obezřetnost se vyplatí“, ve kterém upozorňuje na obezřetnost v místech, kde se pohybuje větší množství lidí a nutnost mít své věci pod kontrolou. Další rady policistů:

- Svá zavazadla nikdy nespouštějte z očí, tašku a batohy nenoste na zádech.
- Kabelku mějte u těla, peníze a doklady nenechávejte navrchu tašek.
- Kabelku a tašku nenechávejte v nákupních vozících.
- Vyhýbejte se návalu lidí.

Samozřejmostí je nenechávat cennosti ve vozidle na viditelných místech.

Policie ČR věnuje zvýšenou pozornost také podvedeným seniorům. Otrlí a bezcharakterní pachatelé zneužívají jejich důvěřivosti, naivity a nepraktičnosti. Proto se Policie ČR na základě analýzy případů snaží informovat občany o způsobech („legendách“), které podvodníci nejčastěji a opakovaně používají a dostanou se k seniorovi do obydlí. Nejčastěji jde o smyšlené nabídky a vystupují jako:

- Řemeslníci nabízející služby (nové trendy).
- Lékaři (nové trendy).
- Podomní prodejci (deky, nádobí, potraviny).
- Pracovníci energetických společností.
- Pracovníci úřadů a organizací.
- Známi příbuzných.
- Osoby v krizi vyžadující pomoc.

Nejvhodnější preventivní opatření spočívá v těchto zásadách (příloha č. 7):

- Neshromažďovat doma nadbytek cenností.
- Nepouštět cizí osobu za dveře.
- Když vás člověk oslovuje jménem, nemusí to vždy znamenat, že vás zná.
- Nenechávat osobu v bytě o samotě.
- Nerozměňovat peníze (ukázání skrýší).
- Smluvený signál nouze se sousedy.
- Chránit si život a zdraví a až pak majetek.

Pokud už seniory podvodník kontaktuje, doporučují policisté dodržovat následující zásady:

- Neotvírat hned, situaci jistit přes panoramatické kukátko, řetízek.
- Ověřovat si totožnost údajných pracovníků služeb (nejlépe průkaz, příp. telefonicky na institucích).
- V případě pochybností nabízené služby odmítnout.
- Nenechat se zlákat vidinou pochybných výher nebo výhodných koupí.
- Pomoc sousedů, nebát se však obrátit v případě pochybností i na Policii ČR.
- Závažná rozhodnutí o vašem majetku nečinit neuváženě, konzultovat je s právníky či bezplatně v nevládních organizacích (www.policie.cz).

Obce a městská policie jejich preventivní programy pro seniory

Obce jsou klíčovým partnerem kraje při zavádění a realizaci preventivních opatření na místní úrovni, při kterých obce zohledňují především místní podmínky a potřeby regionu. V rámci výkonu státní správy je krajem vůči obcím s rozšířenou působností poskytována metodická činnost také v oblasti prevence kriminality, kterou vykonává zejména městská (obecní) policie

Preventivní činnost městských policií spočívá zejména:

- ✓ komplexní osvětová, informační a poradenská činnost ve školských zařízeních;
- ✓ poradenská činnost se zaměřením na ochranu před trestnými činy páchanými na seniorech, zdravotně a tělesně postižených občanech a dopravní výchovou a volnočasovými aktivitami u dětí a mládeže.

V oblasti pomoci seniorů pak významnou roli zaujímá Městská policie Brno. Ta v současné době realizuje nebo realizovala prostřednictvím Odboru prevence MP Brno projekty, které lze stručně charakterizovat a rozdělit do následujících kategorií:

Projekty zaměřené přímo na seniory:

- ✓ **Senior akademie** – nejvýznamnější projekt MP Brno, jedná se o speciální studijní program formátu celoživotního vzdělávání (obdoba Univerzit třetího věku – U3V) určený seniorům. Předměty studia jsou orientovány na témata kriminálních, pořádkových, dopravních nebo požárních rizik, která seniory v současné společnosti ohrožují.
- ✓ **Řetízek** – projekt je zaměřen na osaměle žijící seniory, kdy strážníci zdarma instalují zabezpečovací pomůcky pro vstupní dveře
- ✓ **Senior linka bezpečí** – na tel. čísle 541 248 844 se senior při neohlášené návštěvě může poradit s pracovníkem MP Brno

Z uvedeného výčtu činnosti MP Brno je tedy patrné, že seniorům je prostřednictvím preventivní činnosti věnována zvýšená pozornost (www.mpb.cz).

Nestátní neziskové organizace a komerční sektor

Činnost nestátních neziskových organizací v oblasti prevence je zaměřena na poskytování sociálních služeb, krizovou intervenci, sportovní a jinou zájmovou činnost ve volném čase. V oblasti sociální prevence je vytvořen systém akreditací nevládních organizací a udělování licencí odborným pracovníkům. Důraz se klade na profesní vzdělávání a zpracování metodik úspěšných projektů.

Významnou roli v oblasti bezpečnosti zaujímá i komerční sektor. Jedná se především o bezpečnostní agentury, pojišťovny, výrobce, prodejce a distributory zabezpečovací techniky, banky a další. Tyto subjekty disponují kapitálem jak z hlediska odborného lidského potenciálu, tak z hlediska finančního (Koncepce kriminality, 2013 s. 84).

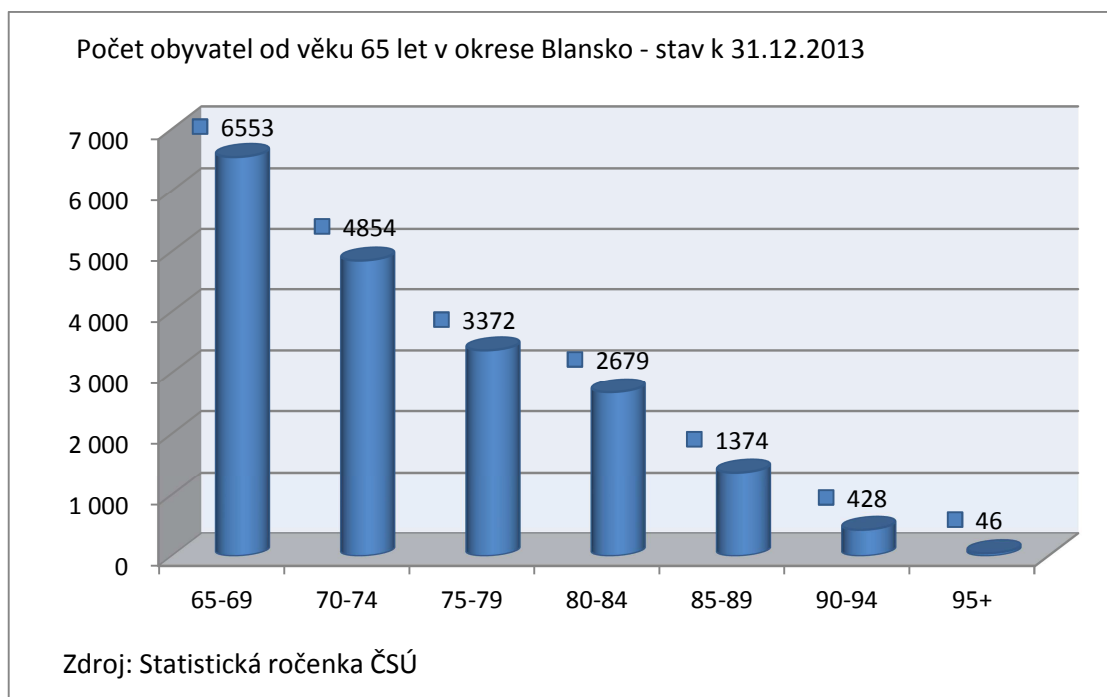
V oblasti prevence kriminality je zajímavý projekt Bezpečnostně právní akademie BRNO, s.r.o., škola, který již od roku 2013 realizuje projekt „Pro seniory“. Studenti školy při akcích se seniory doporučují seniorům, jak se chránit před okradením, snižovat rizika podvodu apod. situací. Projekt je též zaměřen na zlepšení sociálních vztahů mezi mládeží a seniory (<http://www.bpa-brno.cz/skolni-grantove-projekty>).

Prevence trestné činnosti regionu Blansko

Okres Blansko leží v severní části Jihomoravského kraje a jeho území sousedí s pěti okresy České republiky. Se svými 86 267 ha patří k nejmenším okresům Jihomoravského kraje.

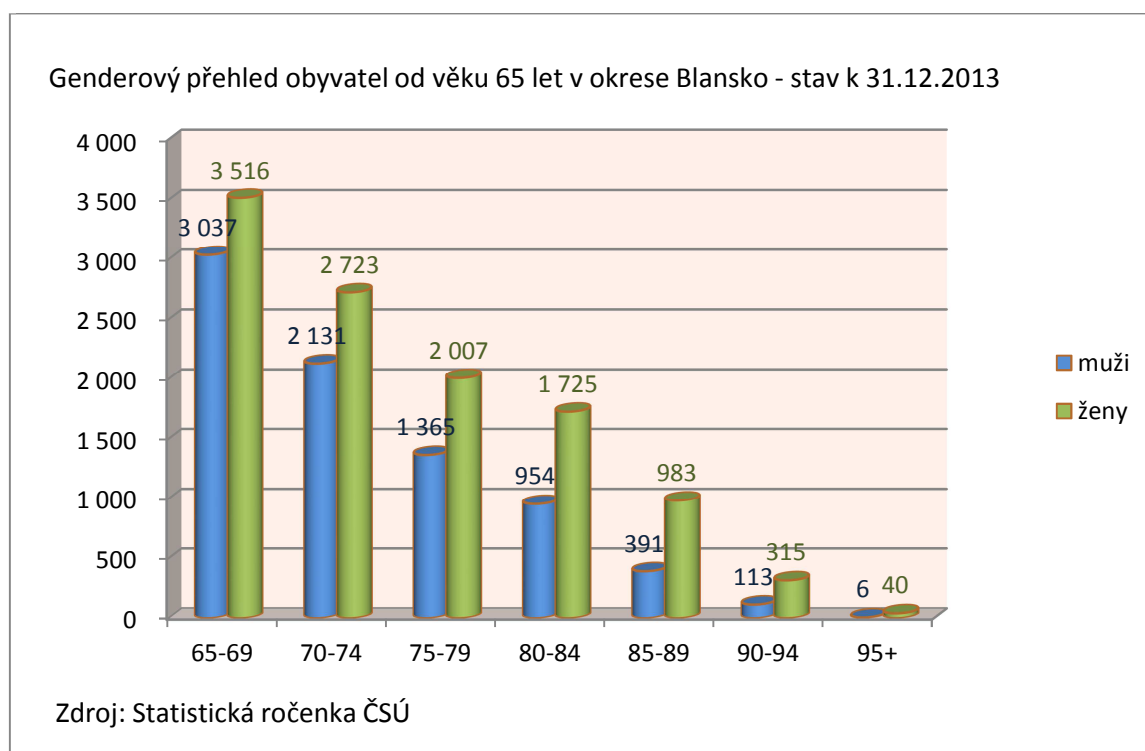
Administrativně se okres Blansko člení na 116 obcí a dále pak na 174 částí obcí. Statut města má 8 obcí - Adamov, Blansko, Boskovice, Kunštát, Letovice, Olešnice, Rájec-Jestřebí a Velké Opatovice. Všechny uvedené obce disponují strážníky městské či obecní policie, strážníci ochraňují veřejný pořádek i v Jedovnicích.

Poslední dostupné statistické údaje ČSÚ s genderovým a věkovým rozdělením obyvatel jsou z roku 2013 a uvádí, že v okrese Blansko žije 107 746 obyvatel, z toho 19 306 je osob starších 65 let (Obr. č. 4).

Obr. č. 4 Statistika počtu obyvatel starších 65 let v roce 2013 v okrese Blansko

Uvedené údaje ročenky Českého statistického úřadu udávají i genderové rozložení obyvatelstva, přičemž graf je opět zaměřen na obyvatelstvo starší 65 let (Obr. č. 5). Statistický ukazatel potvrzuje, že seniorek je více, než seniorů. Na okrese Blansko žilo v roce 2013 11.309 žen a 7.997 mužů starších 65 let (www.csu.cz).

Obr. č. 5 Statistika počtu mužů a žen starších 65 let v roce 2013

Preventivní programy a informovanost o kriminalitě v okrese Blansko

V okrese Blansko není v současné době žádný pravidelný specifický program prevence kriminality určený výhradně pro seniory. Je zde však široká škála informačně preventivních akcí zaměřená na bezpečnost občanů. Preventivní akce jsou zde pořádány nepravidelně prostřednictvím projektů Policie ČR, městské policie jednotlivých měst a samotnou činností obcí.

Preventivní programy jsou spojeny s předáváním preventivních informací občanů. Ti jsou pak informováni před nebezpečí ohrožení různými formami trestné činnosti a o možnostech a způsobech ochrany před ní. Jedná se o široké spektrum informací, které se mohou týkat stavu, vývoje a typů kriminality v lokalitách, vhodném způsobu ochrany majetku a doporučených modelů bezpečného chování, (různé rady a desatera) apod., včetně informací o zařízeních poskytujících pomoc obětem trestné činnosti. Cílem projektů a programů je zvyšování informovanosti obyvatel a motivace k aktivnímu přístupu pro zajišťování vlastní bezpečnosti a ochraně majetku (www.msk.cz., 2008).

Subjekty poskytující pomoc obětem trestné činnosti

V Registru poskytovatelů sociálních služeb jsou v Jihomoravském kraji, na základě zákona č. 108/2006 Sb., zaregistrováni níže uvedené subjekty poskytující pomoc obětem trestné činnosti, z nichž v blanenském okrese je registrována:

- Linka důvěry Blansko, Komenského 2366/19, Blansko, 678 01 Blansko 1 (Diecézní charita Brno);
- Centrum PRO Blansko, Sladkovského 1860/2b, 678 01 Blansko (Diecézní charita Brno);
- Centrum PRO Boskovice, Dukelská 2265/12b, 680 01 Boskovice (Diecézní charita Brno);
- Okno dokořán Blansko, Komenského 2366/19, Blansko, 678 01 Blansko 1 (Diecézní charita Brno);
- Zlatá zastávka Adamov, Smetanovo náměstí 99/5, 679 04 Adamov (Diecézní charita Brno);
- Okno dokořán Blansko, Komenského 2366/19, 678 01 Blansko (Diecézní charita Brno);
- Charitní poradna, U Lázní 1734, 680 01 Boskovice (Diecézní charita Brno). (Koncepte kriminality, 2013 s. 84).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝZKUM

V empirické části jsou prezentovány výsledky šetření provedené prostřednictvím dotazníku. Byly stanoveny výzkumné cíle a hypotézy, které byly vyhodnoceny a výsledky uspořádány do přehledných grafů. Na závěr jsou výsledky shrnuty a ustanovena doporučení.

4.1 Cíle výzkumu a stanovení hypotéz.

Základním cílem empirického šetření bylo nalézt odpověď, jaký je nejefektivnější způsob předávání preventivních informací seniorům a několik dílčích cílů, které měly zmapovat nejčastější trestný čin na seniorech, charakteristiku oběti seniora (věk, pohlaví a okolnosti bydlení), jeho subjektivní pocit bezpečí, zájem o preventivní informace a programy určené pro seniory, znalost a dodržování zásad ochrany před krádeží a podvodem. K ověření těchto cílů bylo stanoveno 7 hypotéz.

Prvním cílem bylo zjistit, jestli je možné určit typ a charakteristické znaky nejčastější oběti (seniora) trestného činu, tzn. zjistit, jestli je častěji obětí muž nebo žena a další okolnosti charakterizující seniora, kterému by mohla být při prevenci věnována větší pozornost. Kombinace bloku otázek č. 1 až 5 (struktura respondentů a okolnosti bydlení) měla vázaně na otázku č. 6 charakterizovat typ seniora, který se stal nejčastěji obětí trestného činu. Otázka č. 6 měla navíc určit, který trestný čin je u respondentů nejčetnější. Otázka č. 7 a č. 8 měla u respondentů zjistit pocit subjektivního bezpečí. Otázka č. 9 a 10 měla dát odpověď na otázku, jak se senioři ochraňují před majetkovou trestnou činností. V otázkách č. 15 až 17 bylo zjišťováno, jak se respondenti chovají k možným intervencím podvodníkům. Účelem otázky č. 11 a 12 bylo zjistit informovanost a zájem respondentů o preventivní programy. V otázce č. 13 a 14 bylo cílem zjištění, jakým způsobem získávají respondenti informace o veřejném dění a dále zjistit jejich představu o předávání informací důležitých pro prevenci kriminality na seniorech v okrese Blansko.

Na základě těchto cílů výzkumu bylo stanoveno 7 hypotéz:

1. Hypotéza

Ženy seniorky jsou častěji oběťmi trestného činu, než muži – senioři.

2. Hypotéza

Nejčastější trestný čin páchaný na seniorech jsou krádeže.

3. Hypotéza

Víc než 60% seniorů se cítí být ohrožena víc, než mladší generace.

4. Hypotéza

Méně než 20% seniorů zná nějaký preventivní program na ochranu seniorů před trestnou činností.

5. Hypotéza

Víc než 50% seniorů má zájem být informováno o možnosti ochrany před trestnou činností.

6. Hypotéza

Nejvíce preferovaná forma informací o možnostech ochrany seniorů před trestnou činností je forma tištěného zpravodaje obce.

7. Hypotéza

Nejméně 25% seniorů se stalo obětí manipulace při prodejních akcích a podomním prodeji.

4.2 Metodologie výzkumu

Pro výzkum byla zvolena metodologie kvantitativní a to pomocí dotazníkového šetření, který je jedním z nejběžnějších nástrojů pro sběr dat a je vhodný pro odpovědi na výše položené výzkumné otázky a hypotézy.

Dotazník

Ve výzkumné části jsem realizoval výzkumné šetření prostřednictvím dotazníku. Jednalo se o polostrukturovaný dotazník obsahující 18 otázek. První část dotazníku měla charakterizovat pohlaví, věk a podmínky bydlení respondenta. Další část dotazníku byla zaměřena na zmapování nejčastějších trestných činů a na subjektivní pocit bezpečí seniorů. U trestných činů podvodu a krádeže, kterým se bakalářská práce věnuje nejvíce, otázky směřují ke zjištění znalostí zásad k jejich předcházení. Rovněž byl zjišťován zájem seniorů o programy prevence kriminality a zájem se jich zúčastnit. Další otázky byly zaměřeny na zjištění skutečnosti, odkud senioři čerpají nejvíce informací o veřejném dění a jakou formu přenosu preventivních informací preferují.

Dotazováno bylo 100 respondentů z okresu Blansko, kterými byly pouze osoby starší 65 let. Respondenti byli seznámeni s účelem dotazníku, byli informováni o tom, že osobní

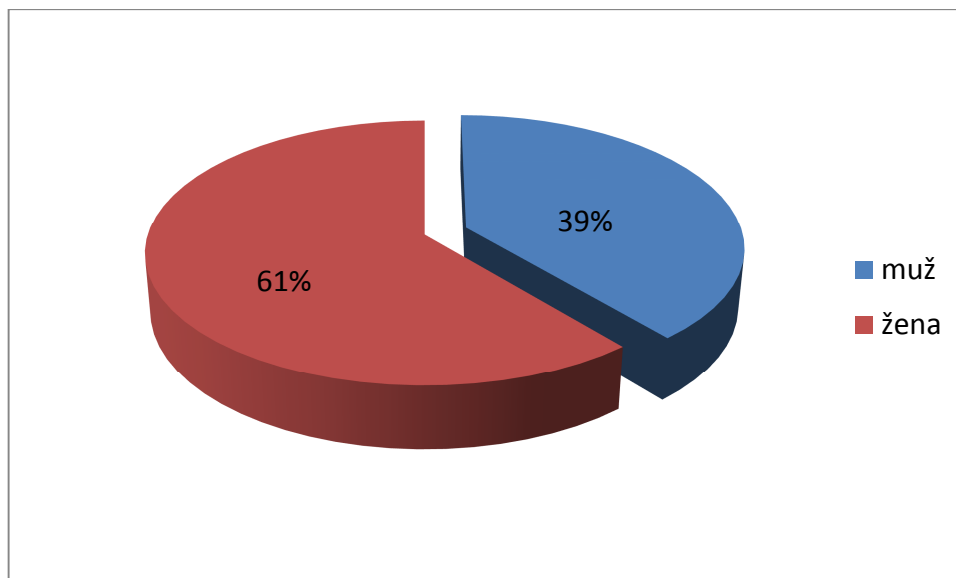
údaje nebudou zveřejněny a dotazník je anonymní. Dotazníkové šetření proběhlo v měsíci březnu a dubnu v roce 2016. U vyplnění dotazníku jsem byl zpravidla přítomen a po krátké slovní instrukci k vyplnění dotazníku jsem poskytoval rady k jeho vyplnění. Průměrná doba vyplnění dotazníku byla 10-15 min. Doba vyplnění byla velmi individuální a byl potvrzen poznatek, že senioři nejsou homogenní skupina s jednotným chováním a myšlením. Přístup k vyplňování dotazníků byl různý, ve většině případů byli respondenti vstřícní, měli zájem o informace a nečastěji čas pro vyplnění dotazníku dosáhnul 30 min. Samozřejmě jsem se setkal i s odmítavou reakcí. Seniorům byli po vyplnění dotazníku vysvětleny zásady, jak předcházet možnosti okradení a podvodného jednání. Některým seniorům jsem předal prospekty Policie ČR s preventivními informacemi v oblasti podvodu a krádeží (příloha č. 7) a byl jim věnován reflexní pásek.

4.3 Vyhodnocení výzkumu

V této kapitole jsou výsledky dotazníků převedeny do přehledných grafů a interpretovány krátkým komentářem. Vzhledem k počtu respondentů (100 respondentů starších 65 let), kterých se zúčastnilo dotazníkového šetření, je uváděno poměrné číslo v procentech a odpovídá počtu respondentů. V případech, kdy bylo možné uvést více odpovědí je uveden i počet kladně odpovídajících respondentů.

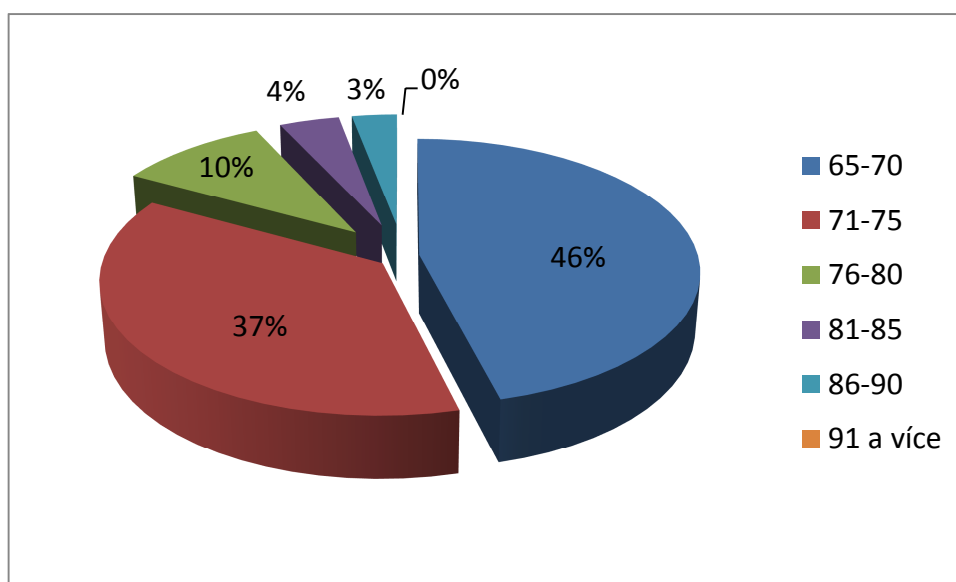
První část dotazníku byla zaměřena na zjištění pohlaví respondenta, jeho věk a prostředí, ve kterém žije. V něm odpovídali respondenti následovně:

1. Jste muž nebo žena?

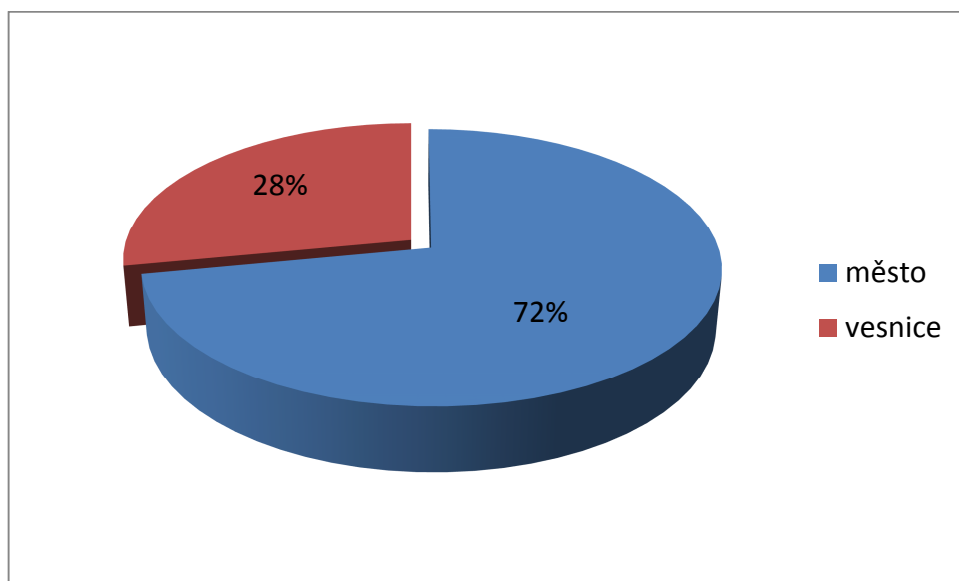
Graf č. 1 Pohlaví respondentů

2. Jaký je Váš věk?

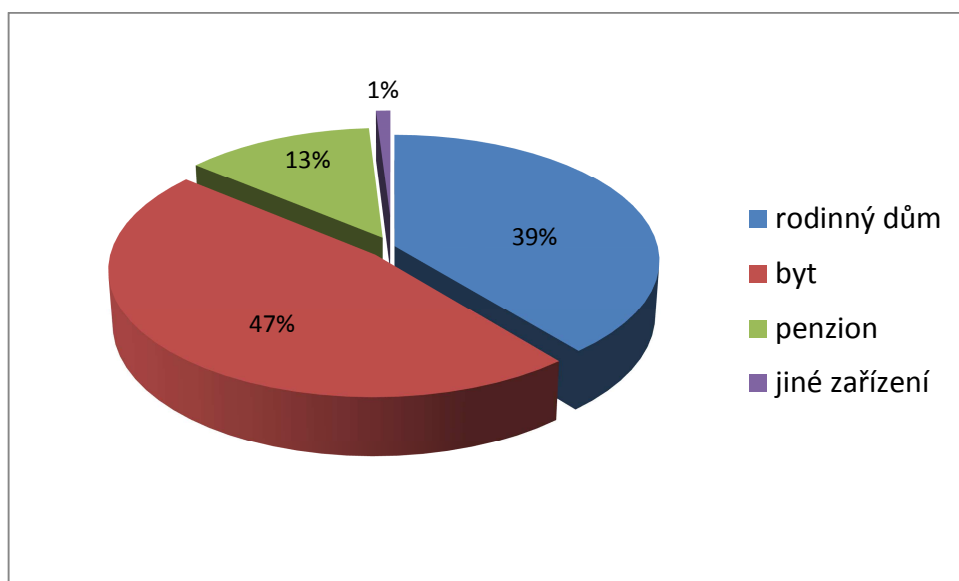
Graf č. 2 Věk respondentů

3. Bydlíte:

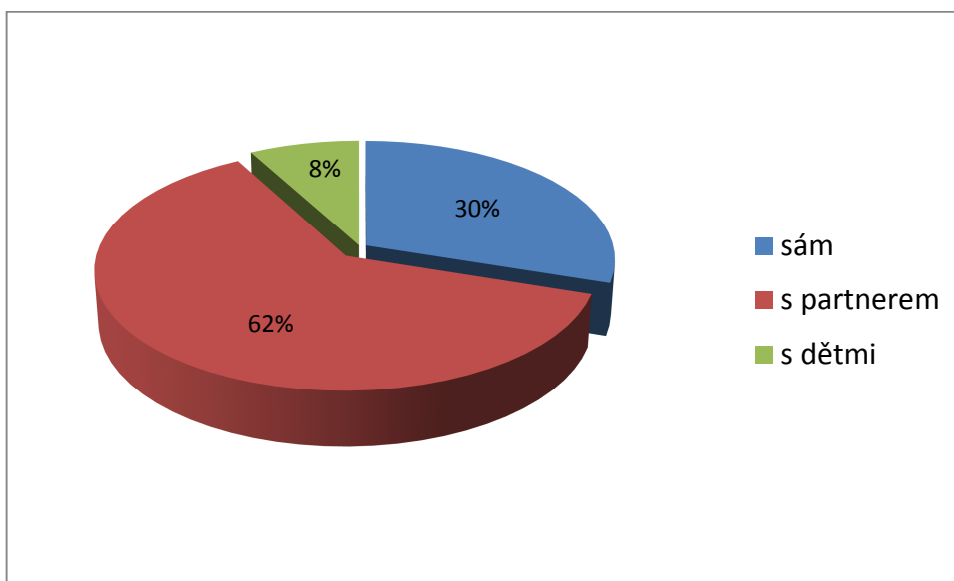
Graf č. 3 Bydliště respondentů

4. Žijete:

Graf č. 4 Druh bydlení respondentů

5. Bydlíte:

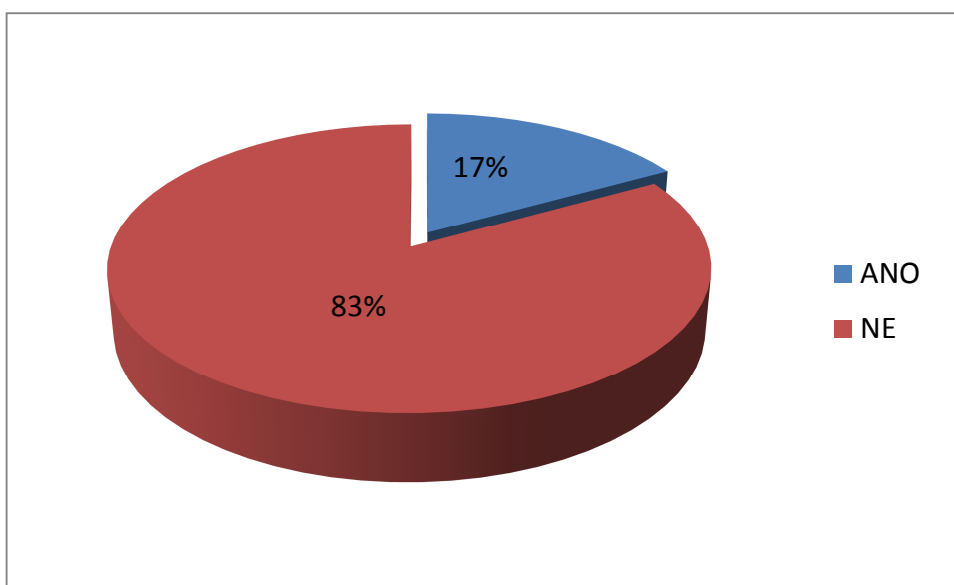
Graf č. 5 Druh bydlení respondentů

Grafy prezentují základní demografické údaje o respondentech. Výzkumný soubor tvořilo 61 žen (resp. 61% žen) a 39 mužů (39% mužů). Nejčastější věkem respondentů bylo rozmezí věku 65-70let (46%), postupně pak následují věkové skupiny: 71-75 let (37%), 76-80 let (10%), 81-85 let (4%) a 86-90 let (3%) respondentů. Starší osobu 90 let se nepodařilo do výzkumného vzorku nalézt.

Další zjišťovanou skutečností bylo, kde respondenti bydlí a s kým zde bydlí. Život ve městě uvedlo 72% respondentů, na vesnici či v obci 28% respondentů. Na další otázku odpovědělo 47% respondentů, že žije v bytě, 39% v rodinném domě, 13% v penzionu a jeden respondent uvedl, že žije v ubytovně se spolubydlícím. Na otázku, s kým v obydlení žijí, odpovědělo 62% s partnerem (partnerkou), 30% osamoceně a 8% žije společně se svými dětmi.

V další části dotazníku byl respondent dotazován, zda se stal obětí trestného činu a o který trestný čin se jednalo. Šlo o jednu ze zásadních otázek, která měla dát odpověď na to, zda lze takto určit, který senior je „nejohroženější“.

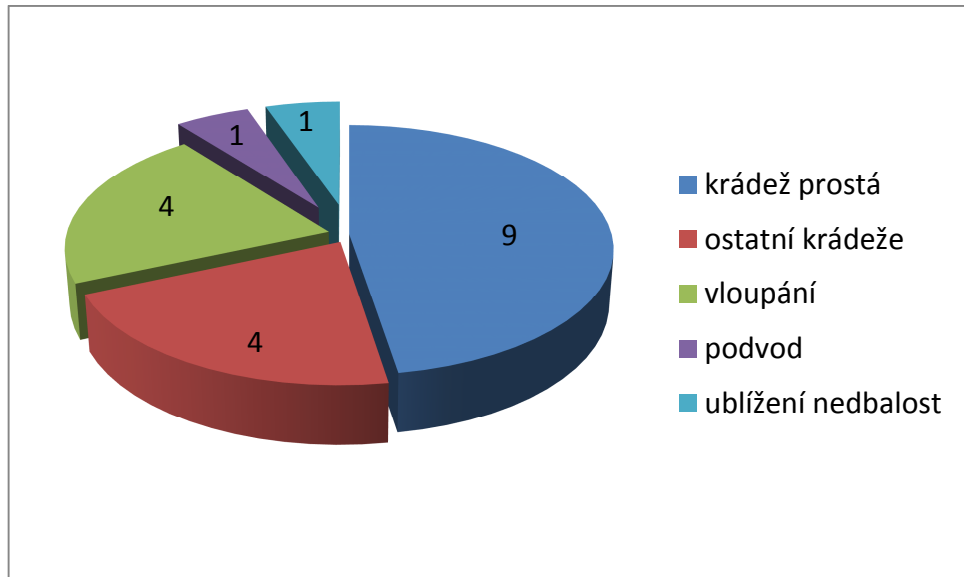
6. Stal(a) jste se v seniorském věku (od 65 let) obětí trestného činu?

Graf č. 6 Počet respondentů jako obětí trestných činů

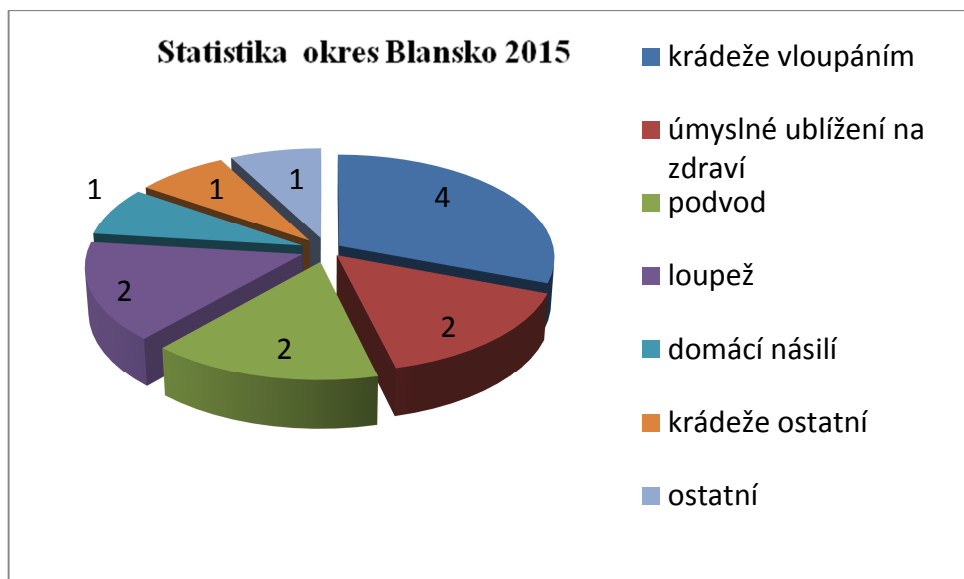
Z uvedeného grafu je zřejmé, že počet obětí nepřesáhnul ani pětinu dotazovaných. **83% respondentů uvedlo, že se nestalo obětí trestného činu**, pouze 17% respondentů uvedlo, že se stalo obětí trestného činu, přičemž někteří uvedli i více trestných činů. Vzhledem k nízkému počtu je relevantnost zjištění typu ohroženého seniora tak nízká, že nemohla být podrobena další analýze a vyhodnocena.

Podle odpovědí respondentů s přihlédnutím k dostupným statistikám lze jednoznačně určit nejčastější typ trestné činnosti páchaných na seniorech na Blanensku (graf č. 7 a č. 8). Mezi respondenty je totiž nejčastějším uváděným trestným činem **krádež prostá 9x**, ostatní krádeže a vloupání 4x, po jednou respondenti kladně odpověděli u trestného činu podvodu a ublížení na zdraví (oběť těžké újmy na zdraví při dopravní nehodě).

Graf č. 7 Počet a druh trestných činů spáchaných na respondentech

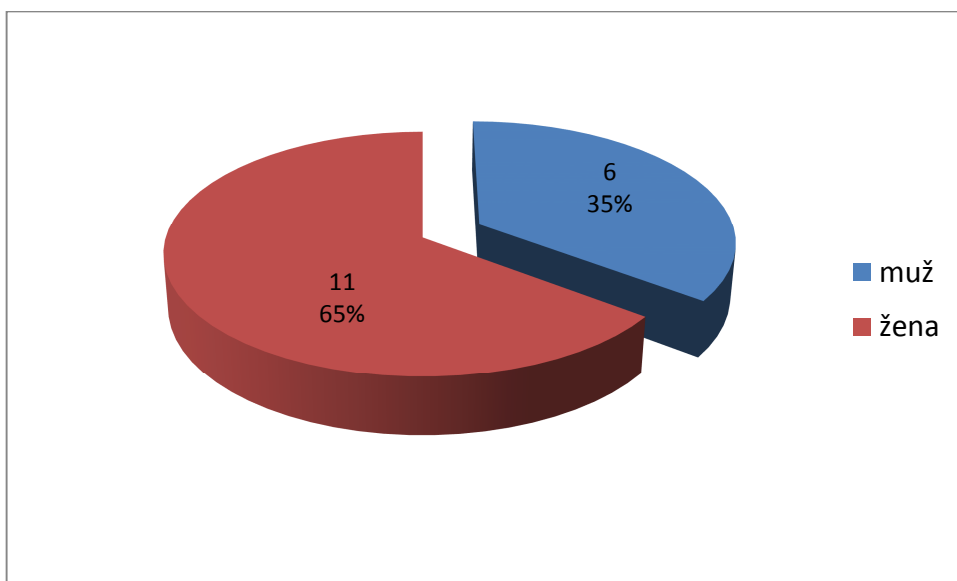
Pro srovnání statistika trestné činnosti na okrese Blansko v roce 2015

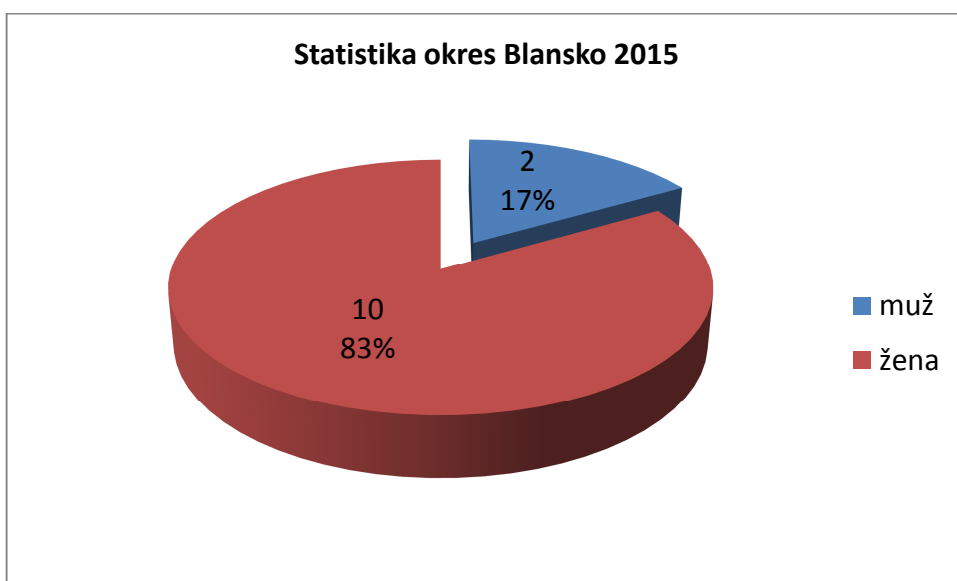
Graf č. 8 Statistika trestných činů spáchaných na seniorech v okrese Blansko v roce 2015 (příloha č. 6)

Součástí výzkumu mělo být potvrzení premisy, že ženy jsou častěji obětí trestné činnosti. Vzhledem k nízkému počtu respondentů, kteří se stali obětí trestného činu, nemohl výzkum přinést objektivní odpověď. Jelikož šlo o jednu z hypotéz, byl k výsledku výzkumu vytvořen graf s vyznačením počtů obětí respondentů u mužů a žen a procentuální zastou-

pení. Současně je zde uvedena i statistika obětí trestných činů na okrese Blansko v roce 2015 (graf č. 9 a graf č. 10).

Graf č. 9 Počet obětí trestných činů dle pohlaví respondentů

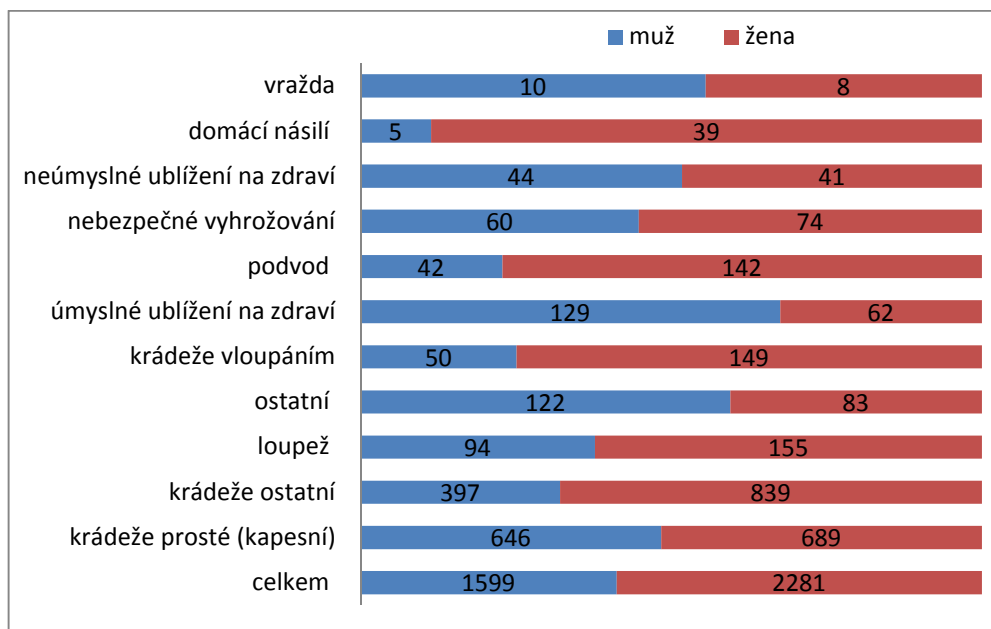

Graf č. 10 Statistika trestných činů spáchaných na seniorech v okrese Blansko v roce 2015 (příloha č. 6)

Na základě výzkumu i statistiky lze tedy konstatovat, že ženy jsou častěji obětí trestných činů, ve výzkumu se označilo **11 žen** a **6 mužů** jako oběť trestného činu. V statistických údajích z okresu Blansko v roce 2015 je rovněž větší počet obětí trestného činu žena - seniorka. Poměr mezi oběťmi ženami a muži je ještě větší, než přinesl výzkum.

Vzhledem k většímu počtu seniorské věkové kategorii se ovšem nejedná o nijak alarmující ukazatel. Ve statistických údajích z celé ČR je pak rozdíl poměru ještě menší.

Pro zajímavost je v dalším grafu uveden druh trestné činnosti páchaných na seniorech v poměru k pohlaví na základě statistiky celé ČR v roce 2015 (graf č. 11).

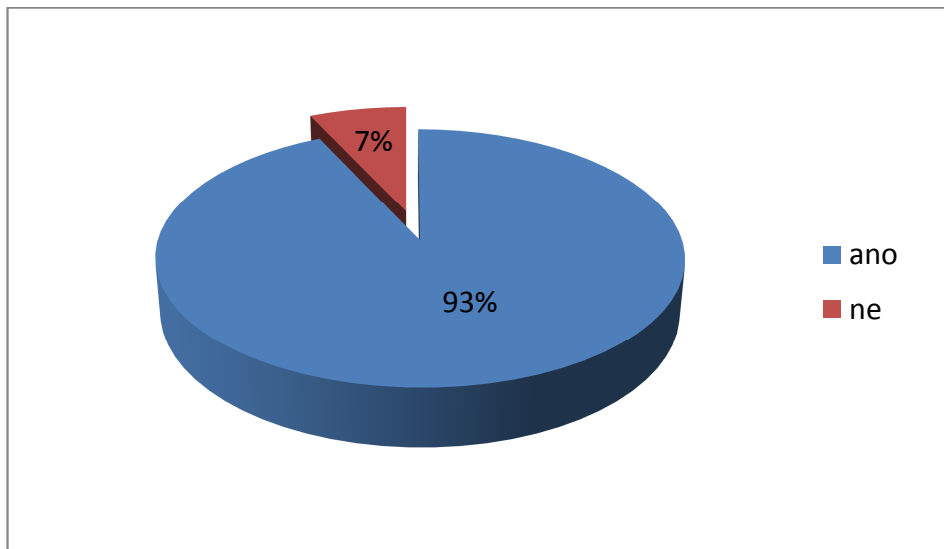

Graf č. 11 Zastoupení žen a mužů u nejčastější trestné činnosti v ČR v roce 2015 (příloha č. 3)

Z uvedeného grafu lze přehledně získat informace o trestné činnosti v genderovém poměrném zastoupení. Ženy jsou jednoznačně častěji obětmi domácího násilí a podvodu, zatímco muži jsou častěji obětmi násilných trestných činů spojených s ublížením na zdraví. Na jednotlivých osách jsou uvedeny počty trestných činů.

Další otázkou dotazníkového šetření bylo zjištění subjektivního pocitu bezpečí u seniorů.

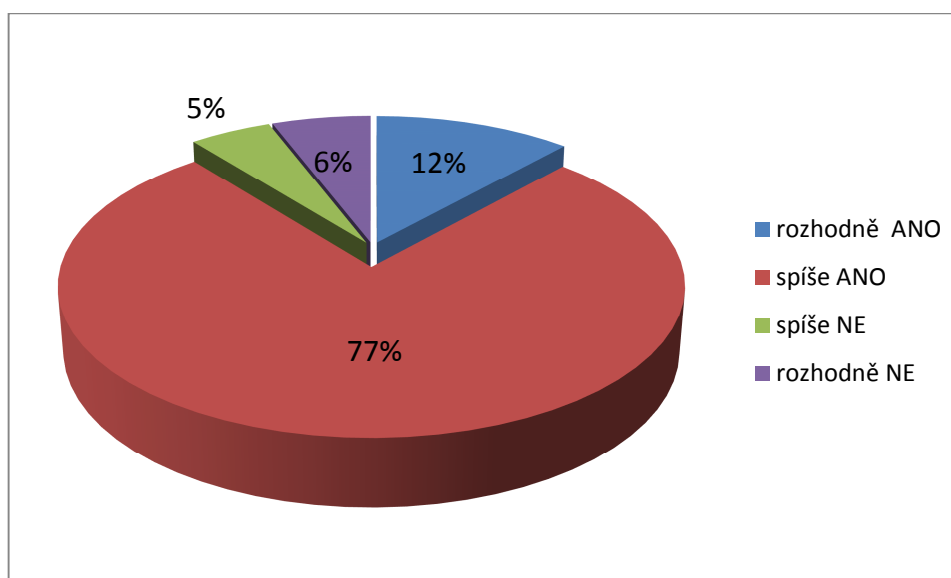
7. Myslíte si, že seniori jsou častěji oběti trestného činu než mladší generace?

Graf č. 12 Názor na subjektivní bezpečí seniorů

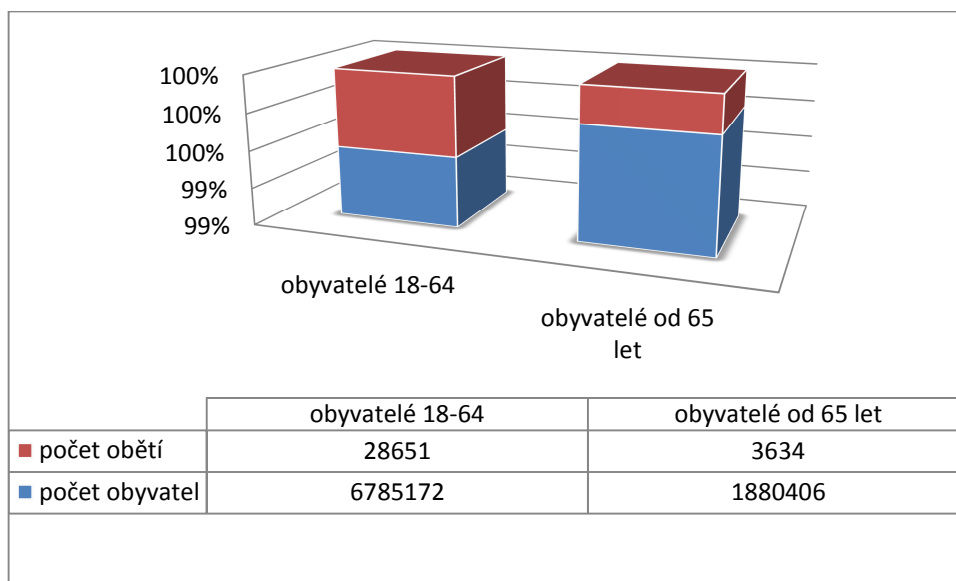
Na danou otázku odpovědělo **93% respondentů** kladnou odpovědí, což je nejjednoznačnější odpověď celého dotazníkového šetření. Většina dotazovaných je přesvědčena, že starší generace je více ohrožena trestnou činností, než mladší generace. Pouze 7% respondentů se domnívá, že ohrožení seniorů není výraznější, než u mladší generace

8. Cítíte se Vy, jako senior, více ohrožen trestnou činností?

Graf č. 13 Názor na subjektivní pocit bezpečí respondentů

Pro srovnání skutečné viktinnosti je přiložen graf statistiky trestné činnosti (příloha č. 4 a č. 5) a dat ČSÚ o věkové skladbě obyvatelstva z roku 2014 (www.csu.cz).

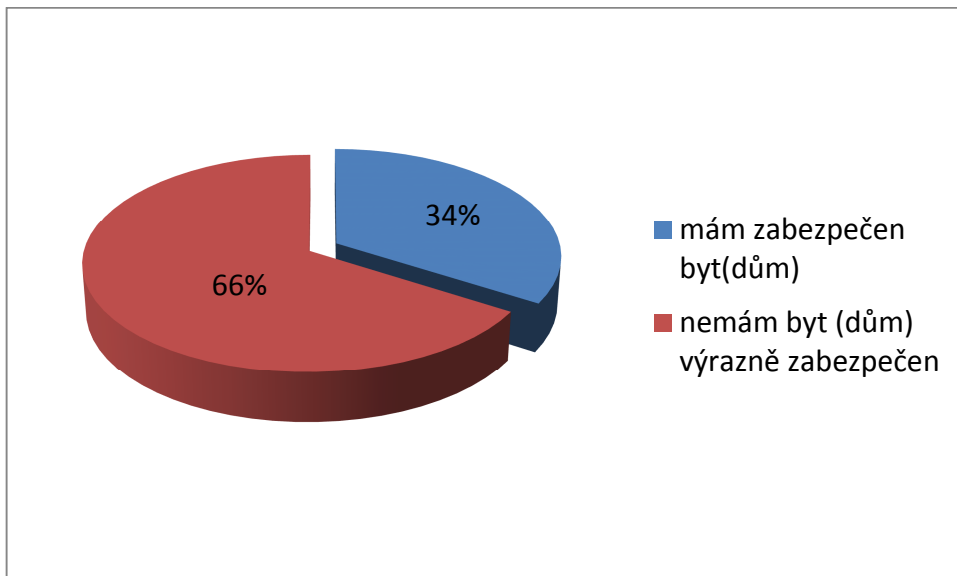
Graf č. 14 Poměr seniorů vůči ostatní věkové skladbě na základě statistiky kriminality a počtu obyvatelstva v roce 2014

Graf č. 13 a č. 14 poukazuje na rozpor mezi skutečnou viktinností a pocitem ohrožení seniora stát se obětí trestného činu. Převážná většina respondentů odpověděla, že se cítí být ohrožena trestnou činností, přičemž 12% respondentů uvedlo, že se cítí velmi ohrožena, 77% že se spíše cítí být ohrožena Variantu spíše neohrožen(a) uvedlo 5% a vůbec neohroženo 6% respondentů.

Odpovědi byly natolik jednoznačné, že jsem se rozhodnul ověřit premisu seniorů, že senioři jsou více ohroženou skupinou, než mladší generace. V dostupných zdrojích se informace a poměry prezentující poměr mezi počtem obětí mezi seniory a majoritní společností neobjevují. Využil jsem proto statistiku policejního prezidia (příloha č. 4 a č. 5) a statistickou zprávu ČSÚ (www.csu.cz), obě z roku 2014. Následně jsem v přehledném grafu srovnal poměr mezi obyvatelstvem ČR a poměr obětí trestných činů. Součástí grafu je i tabulka, kde jsou jednotlivé údaje uvedeny. Pokud by statistické údaje byly brány jako věrohodný a závazný údaj a byla by možnost označit jej za objektivní ukazatel, pak lze viktinnost seniorů a jejich obavu z nebezpečí stát se obětí trestného činu **jednoznačně vyvrátit**. Ukazatel viktinnosti seniorů (prostřední sloupec) má velmi malý poměr obětí vůči skupině obyvatelstva. Na druhou stranu je však logické, že vzhledem k tomu, že se senioři oproti mladší generaci cítí být oslabeni a mohou se méně úspěšně bránit pachatelům trestných činů, je jejich obava pochopitelná.

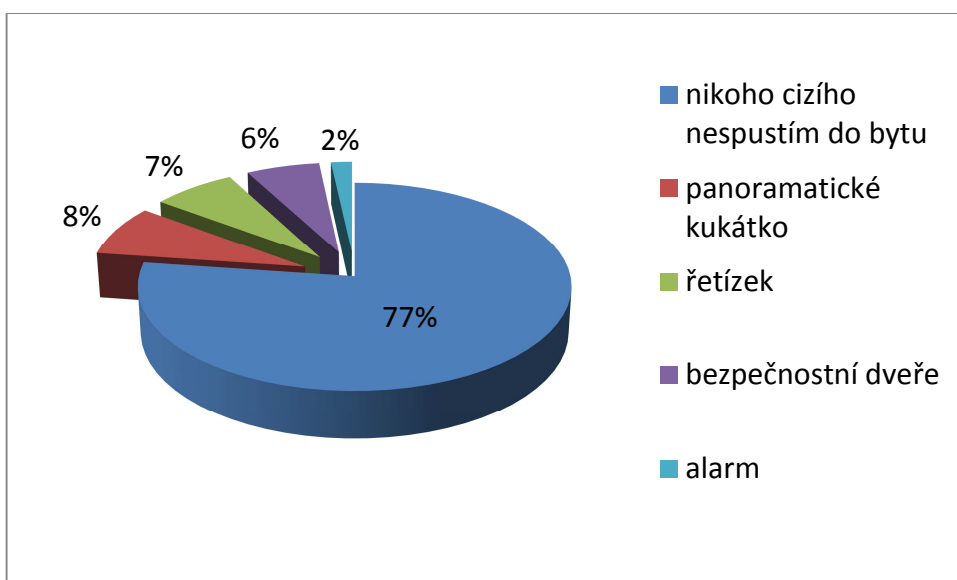
Dalším úkolem dotazníkového šetření bylo zjistit, jaké zásady zabezpečení obydlí a ochrany před krádeží senioři preferují a znají.

9. Jak zabezpečujete svůj majetek a vyhýbáte se podvodníkům?

Graf č. 15 Zabezpečení bytu (domu) respondentů

Na otázku zda zabezpečují respondenti svůj majetek, konkrétně svůj byt (rodinný dům), odpovědělo 66% respondentů, že svůj byt nijak nemá zabezpečeno, 34% odpovědělo, že své obydlí má zabezpečeno následovně:

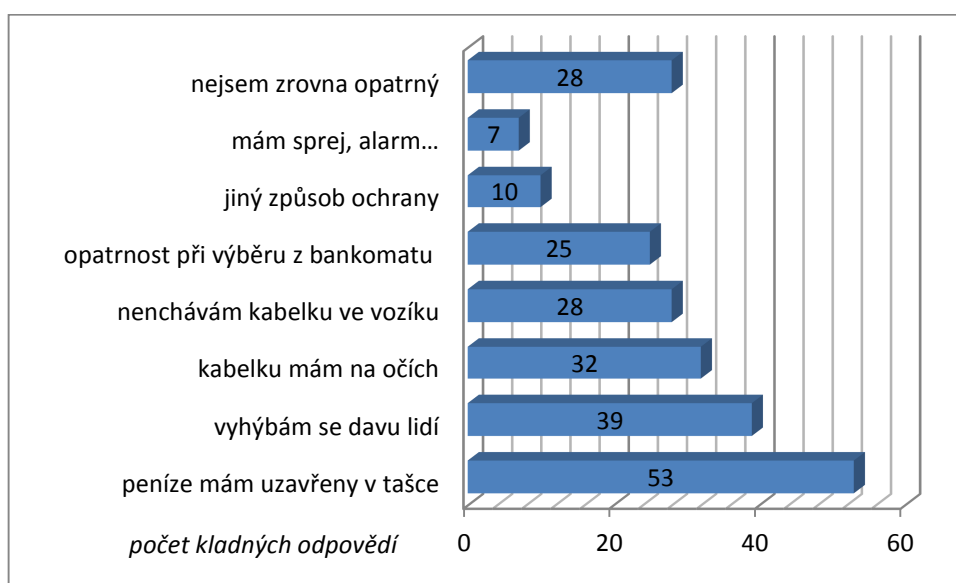
Graf č. 16 Způsob zabezpečení či ochrany obydlí respondentů

Z grafu č. 16 je zřetelné, že nejčastěji se respondenti chrání tím, že nikoho cizího nepustí do svého bytu (77%), postupně méně respondentů využívá panoramatického kukátka

(8%), řetízku (7%), bezpečnostních dveří (6%) a 2% respondentů uvedlo, že mají nainstalován alarm či bezpečnostní kameru. Někteří respondenti uvedli, že ke své ochraně užívají i psa.

Součástí následující otázky bylo nejen zjistit znalosti zásad ochrany před krádeží, ale touto formou jim předat cenné zkušenosti z policejních šetření. Uvedené možnosti ochrany jsou obsaženy na letáčcích Policie ČR (příloha č. 7).

10. Které z těchto zásad ochrany před okradením v obchodním středisku či na ulici využíváte?

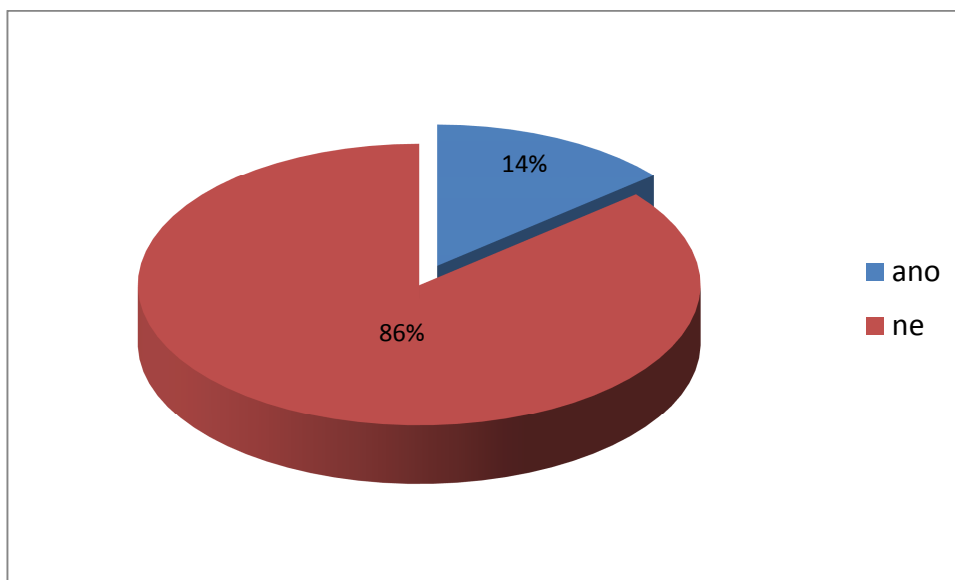

Graf č. 17 Způsoby ochrany respondentů na veřejnosti

U otázky číslo 10 bylo možné odpovědět na více možností, proto jsou data uváděna v počtu kladných odpovědí respondentů. Nejvíce užívanou zásadou je takové chování respondenta, kdy peníze, doklady a klíče má uzavřeny v tašce odděleně nebo uložené na dně. Další zásady a jejich preference vyplývají z grafu č. 17. Pouze 28 respondentů odpovědělo, že uvedené zásady nevyužívá a nijak zvlášť se nechrání.

Cílem následujících otázek bylo zjištění, zda senioři znají preventivní programy Policie ČR, městské policie či jiných orgánů veřejné správy a zda by měli zájem se jich zúčastnit.

11. a) Znáte nějaký program prevence kriminality na ochranu seniorů před trestnými činy?

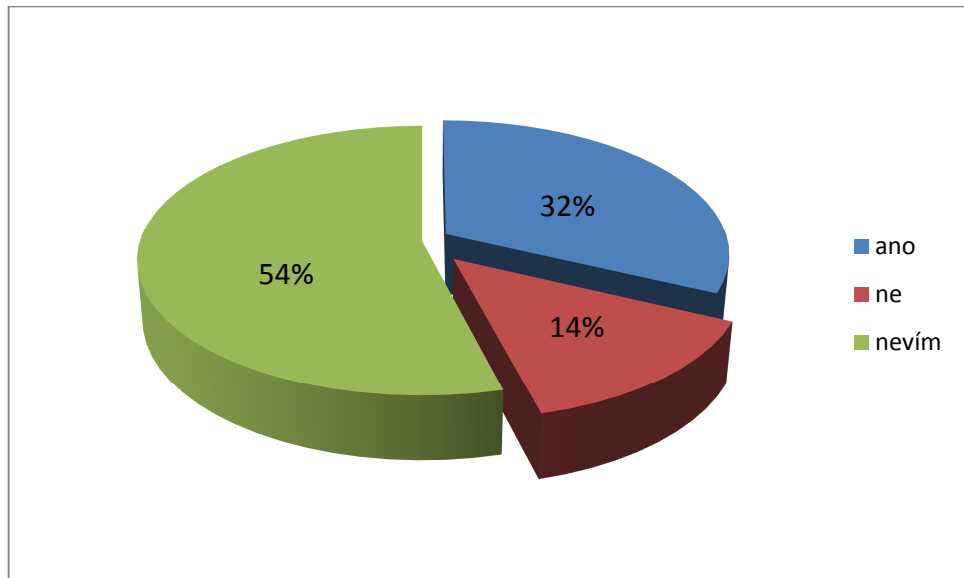

Graf č. 18 Znalost respondentů o programech prevence seniorů

11. b) Pokud ano, odkud jste se o něm dozvěděli?

Většina respondentů neznala žádný preventivní program či projekt, který je určen pro seniory. Konkrétně **86% respondentů** uvedlo, že nezná žádný preventivní program či projekt, 14% respondentů uvedlo, že nějaký program znají. Z těchto 14 respondentů, kteří odpověděli kladně, uvedli pouze 2 nějaký konkrétní projekt. Jednalo se o projekt Městské policie Brno „Řetízek“ a starší projekt Policie ČR „Bezpečná domácnost“. Ostatních 12 respondentů si nepamatuje název projektu, nebo se jednalo o přednášku Policie ČR v seniorském centru či klubu seniorů.

12. Máte zájem o informaci o preventivním programu na ochranu seniorů před kriminalitou?

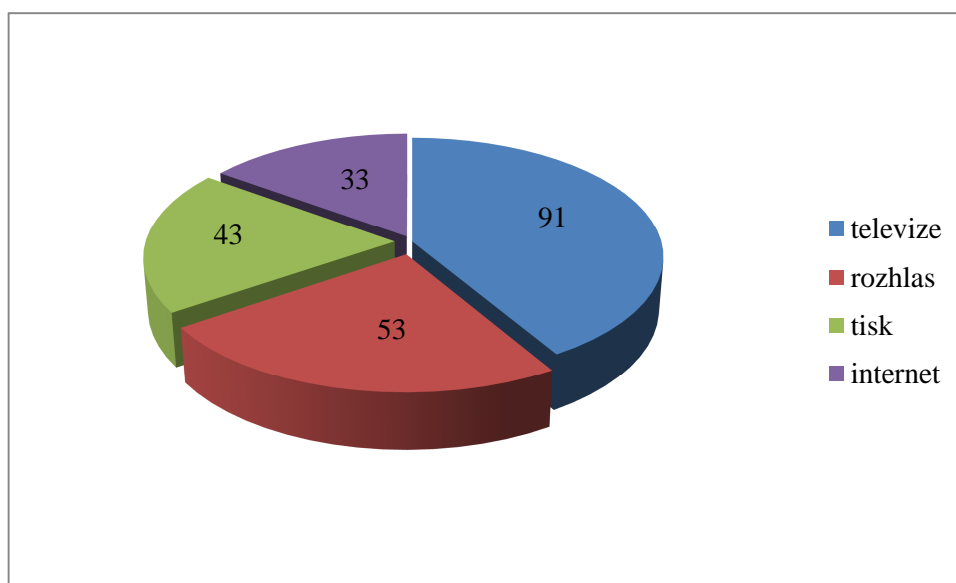

Graf č. 19 Zájem respondentů o programy prevence seniorů

Zájem seniorů o preventivní akce je minimální a to i přesto, že na otázku č. 7 a č. 8 dali v odpovědích zřetelně najevo, že se o své bezpečí obávají. Mnoho respondentů při vyplnění dotazníku a upozornění na hrozící nebezpečí o preventivní programy Policie ČR nejevilo zájem. Často odpovídali ve smyslu: „*Mě se to nemůže stát!...*“. Pouze **32% respondentů** uvedlo, že mají zájem o preventivní program určený pro seniory, 14% uvedlo, že zájem nemá a 54% uvedlo, že „neví“ a záleží na konkrétních okolnostech (nabídce).

Další otázky již byly zaměřeny na optimální možnost, jak předat preventivní informace seniorům. Otázky byly zaměřeny na zdroj získávání informací o veřejném dění a preferovaný způsob předávání preventivních informací v regionu Blansko.

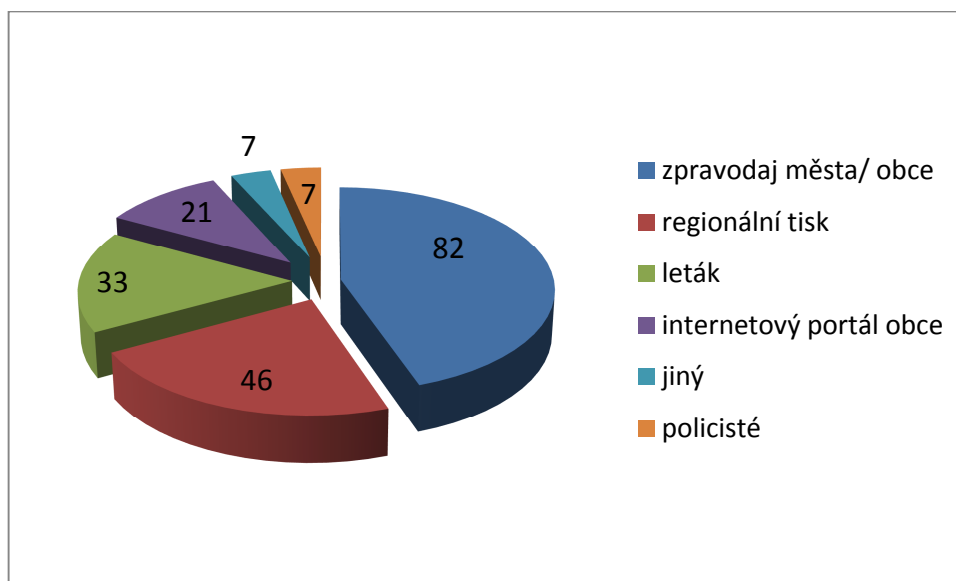
13. Odkud získáváte informace o veřejném dění? (napište konkrétní název média či programu).

Graf č. 20 Zdroj informací respondentů o veřejném dění

Na danou otázku respondenti mohli odpovídat více možnostmi, proto je uvedena hodnota počtu kladně odpovídajících respondentů. V odpovědích je zastoupeno každé médium, nečekaně vysoký počet je u respondentů sledující internet. Očekávaně největší počet respondentů sleduje **televizní vysílání - 91%**, což znamená, že pouze 9 respondentů uvedlo, že nesleduje TV vysílání. Nejčastější televizní stanicí je vysílání ČT, následuje Prima, Barrandov a Nova. Další média jsou relativně stejně zastoupena - 53 respondentů poslouchá rozhlasové vysílání (nejčastěji Český rozhlas, Radio Petrov, Radio Country) a 43% čte denní tisk či magazíny (deník Právo, regionální Deník, TV Magazín). - Překvapivý je již zmíněný vysoký počet respondentů sledující internet (33 respondentů). Zde jsou nejčastěji zmiňovány webové stránky: Novinky.cz, Parlamentní listy a komunikační portály Facebook a Skype.

14. Jaký způsob poskytování informací seniorům v blanenském regionu Vám vyhovuje?

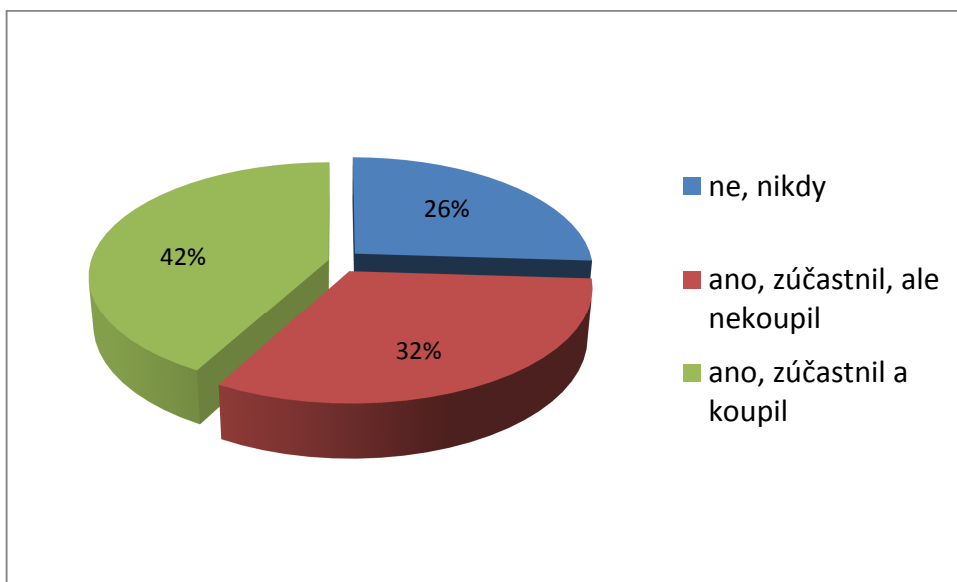

Graf č. 21 Zdroj informací v regionu preferovaný respondenty

Rovněž otázka č. 14 byla překvapivá ve vysokém počtu respondentů, kteří shodně uvedli, že jako informační regionální zdroj preferují tištěný zpravodaj města či obce. Jednalo se o **82 respondentů**. Regionální tisk preferuje 46 respondentů, 33 respondentů podporuje formu reklamních letáků, 21 respondentů internetový portál obce, 7 respondentů očekává informace osobně od policistů a 7 respondentů uvedlo jiný zdroj informací, za který nejčastěji považují místní rozhlas či zprávy od obce.

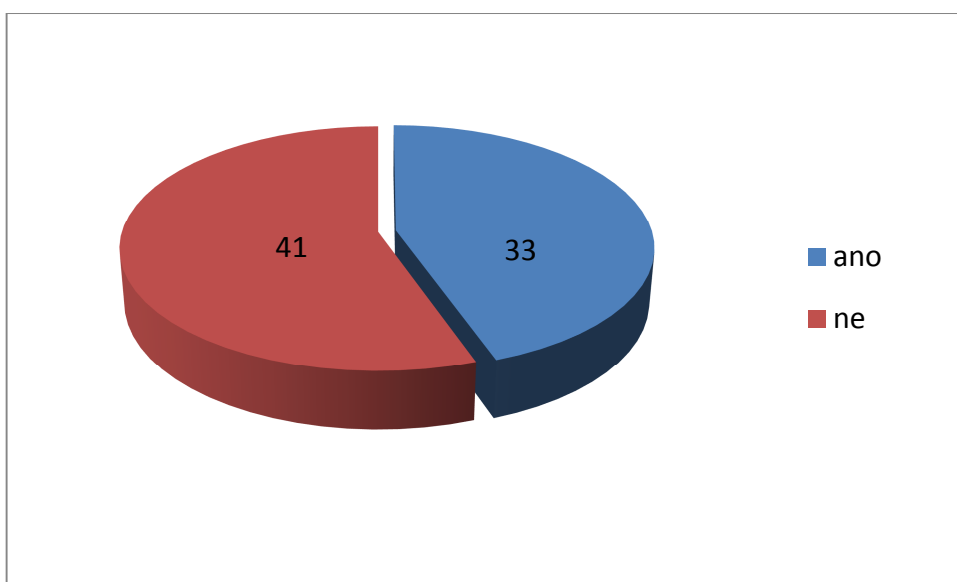
Další blok otázek se týkal zjištění, jaké zkušenosti mají respondenti s předváděcími akcemi a jak je hodnotí. Další otázky pak směřují ke zjištění, zda byli navštíveni podomním prodejcem a jak na něj reagují.

15. a) Byl(a) jste někdy účastníkem předváděcí akce a koupil jste nějaký produkt?

Graf č. 22 Zkušenosti respondentů s předváděcí akcí

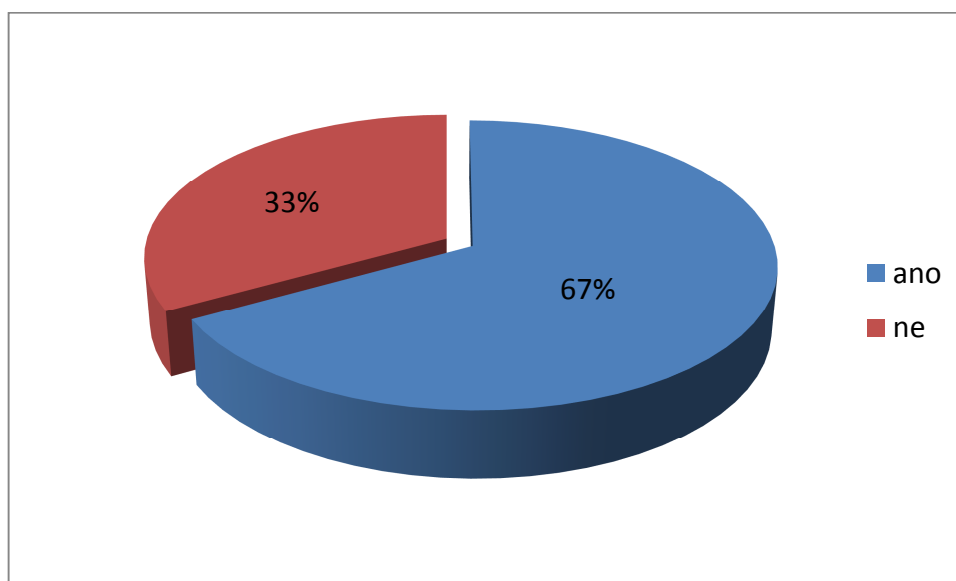
15. b) Byl jste s předváděcí akcí spokojen?

Graf č. 23 Spokojenost respondentů s předváděcí akcí

V Blanenském okrese probíhalo v minulosti velké množství předváděcích akcí a tak se nabízela premise, že velké množství respondentů má zkušenosti s předváděcí akcí. Na kombinovanou otázku 74% respondentů odpovědělo, že se v minulosti zúčastnilo předváděcí akce, přičemž **42% z nich zakoupilo nějaký produkt**. Většina respondentů, kteří se zúčastnili předváděcí akce, nebyla s předváděcí akcí spokojena. Jednalo se o 41 respondentů a poměrně vysoký počet respondentů (33) uvedlo, že bylo spokojeno s předváděcí akcí.

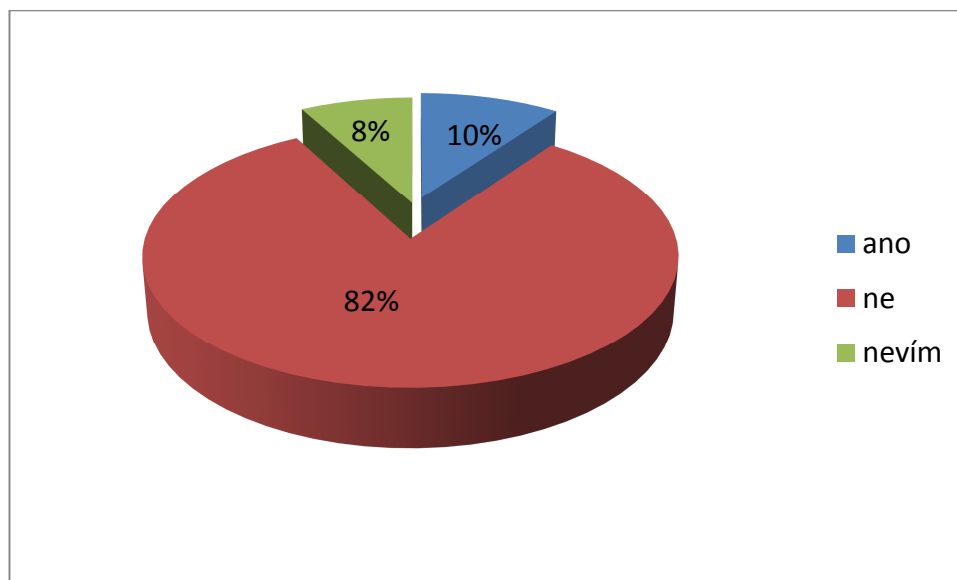
16. Byl jste někdy osloven podomním prodejcem?

Graf č. 24 Zkušenost respondentů s podomním prodejcem

Většina respondentů byla v minulosti oslovena podomním prodejcem (67%) a 33% respondentů podomní prodejce nenavštívil ani nekontaktoval.

17. Pustíte takového prodejce do domu (bytu)?

Graf č. 25 Přístup respondentů k podomnímu prodeji

V poslední otázce poměrně jednoznačně respondenti uvedli, že si podomního prodejce nepustí do svého obydlí (82%), pouze 10% uvedlo, že si prodejce, který nabízí různé služby, pustí do obydlí. Dalších 8% respondentů neví, zda by si prodejce vpustilo do obydlí. Tento výsledek je tedy pozitivním zjištěním, pokud se respondenti skutečně budou řídit svou negativní odpovědí.

V poslední otázce se mohli respondenti vyjádřit k dotazníkům a bezpečnostní situaci v zemi. Senioři velmi živě vnímají politické dění a některé poznámky směřovaly k uprchlické krizi a obavě o bezpečnost v zemi. Rovněž se jim nelíbí neobjektivní zpravodajství veřejnoprávních médií a samozřejmě ageistický přístup společnosti k seniorům. I zde jsem si jako zástupce „mladé generaci“ nejednou vyslechl nevoli k chování „mé“ generace k seniorům.

4.4 Vyhodnocení hypotéz

1. Hypotéza

Ženy seniorky jsou častěji oběťmi trestného činu, než muži – senioři.

Hypotéza byla potvrzena. Na základě výzkumu mezi respondenty uvedlo 17 respondentů, že bylo obětí trestného činu, z nich 11 bylo žen a 6 mužů. **Seniorky tvořily 65% obětí a muži 35% obětí trestných činů.** Relevance šetření je však nízká, neboť respondentů, kteří se stali obětí trestného činu, byl malý počet.

2. Hypotéza

Nejčastější trestný čin páchaný na seniorech jsou krádeže.

K odpovědi na hypotézu byla stanovena otázka č. 6 s předdefinovanou odpovědí. Mezi respondenty je nejčastějším uváděným trestným činem krádež prostá 9x, ostatní krádeže byly uvedeny 4x. Procentuelně se jednalo o 48% krádeží prostých a 21% ostatních krádeží. Souhrnně pak krádeže tvoří skutečně největší typ trestné činnosti, neboť v součtu tvořily **krádeže 69%** trestné činnosti uvedené respondenty. **Hypotéza byla potvrzena.**

3. Hypotéza

Víc než 60% seniorů se cítí být ohrožena víc, než mladší generace.

Na danou otázku odpovědělo **93%** respondentů kladnou odpovědí, což je nejjednoznačnější odpověď celého dotazníkového šetření. Většina dotazovaných je přesvědčena, že starší generace je více ohrožena trestnou činností, než mladší generace. **Hypotéza byla potvrzena.**

4. Hypotéza

Méně než 20% seniorů zná nějaký preventivní program na ochranu seniorů před trestnou činností.

Většina respondentů neznala žádný preventivní program či projekt, který je určen pro seniory. Konkrétně 86% respondentů uvedlo, že nezná žádný preventivní program či projekt, **14%** uvedlo, že nějaký program znají. **Hypotéza byla potvrzena.**

5. Hypotéza

Víc než 50% seniorů má zájem být informováno o možnosti ochrany před trestnou činností.

Pouze **32%** respondentů uvedlo, že mají zájem o preventivní program určený pro seniory, 14% uvedlo, že zájem nemá a 54% uvedlo, že neví a záleží na konkrétní okolnostech (nabídce). **Hypotéza se nepotvrdila.**

6. Hypotéza

Nejvíce preferovaná forma informací o možnostech ochrany seniorů před trestnou činností reforma tištěného zpravodaje obce.

Na pravdivost hypotézy byla položena otázka č. 14. Na ni odpovědělo **82 respondentů**, že jako zdroj regionální informovanosti o kriminalitě a prevenci kriminality preferují tištěný zpravodaj města či obce. **Hypotéza byla potvrzena.**

7. Hypotéza

Nejméně 25% seniorů se stalo obětí manipulace při prodejních akcích a podomním prodeji.

V Blanenském okrese probíhalo v minulosti velké množství předváděcích akcí a tak nabízela premisa, že velké množství respondentů má zkušenosti s předváděcími akcemi. Pokud bychom tvrdili, že při každé předváděcí akci byli seniori obětmi manipulace, považovali za pravdivou skutečnost, pak 74% seniorů se zúčastnilo manipulačního jednání prodejců, přičemž **42%** z nich zakoupilo nějaký produkt. **Stanovená hypotéza tak byla potvrzena.**

Většina stanovených hypotéz potvrdila premisu. Pouze u hypotézy č. 5 se nepodařilo odhadnout počet seniorů, kteří by měli zájem o preventivní programy Policie ČR či městské policie a nebyla potvrzena stanovená hypotéza.

5 SHRUTÍ VÝSLEDKŮ A DOPORUČENÍ PRO PRAXI

V této kapitole popisují výsledky šetření a udávám doporučení, které jsou vhodné nejen pro pracovníky prevence kriminality, ale i pro sociální pedagogy a sociální pracovníky, jejichž klienti jsou senioři. Samozřejmě mohou rady a doporučení využít i samotní senioři.

5.1 Shrnutí výsledků teoretické a empirické části

Poměrně překvapujícím zjištěním bylo, že senioři nejsou tak častou obětí trestného činu, jak se domníváme. Zatímco v oblasti druhu trestné činnosti a rozsahu páchané kriminality na seniorech se statistiky kriminality téměř shodují s provedeným výzkumem a analýza výsledků potvrzuje statistické údaje, v pohledu na subjektivní pocit bezpečí a realitou bezpečí seniorů nabízím zajímavé a neotřelé srovnání skutečného počtu trestných činů ve věkové kategorii 18-64 let a kategorie 65 let a více. Statistika sice nezahrnuje latentní trestnou činnost, víceméně je však statistika kriminality nejpresnější a nejhodnější objektivní ukazatel kriminality. Z grafu č. 14, který vychází ze statistických údajů z roku 2014, je totiž zřejmé, že majoritní většina je vystavena většímu riziku trestných činů a senioři tvoří relativně bezpečnou věkovou skupinou obyvatel.

Základním cílem výzkumu bylo odpovědět na otázku, jakými nejvhodnějšími zdroji předávat důležité informace o prevenci a kriminalitě seniorům v blanenském okrese. Výzkumem bylo zjištěno, že respondenti jeví malý zájem o organizované projekty určené výhradně pro seniory. Proto je vhodné využít výsledku výzkumu a zjištění, které sdělovací prostředky preferují a které opakovaně sledují. Výzkum jednoznačně prokázal, že nejsledovanějším veřejným sdělovacím prostředkem je televizní vysílání. Rovněž se nabízí možnost využití tisku a rozhlasového vysílání. Překvapivě vysoký zdroj informací je pro seniory internet a komunikace přes internetové služby. V regionální prevenci kriminality lze využít především tištěných měsíčních zpravodajů, které jsou seniory preferovány jako důležitý zdroj informací z regionu. Využít lze i reklamní noviny a letáky, které jsou sledovány seniorskou populací.

Provedený výzkum potvrdil většinu ukazatelů statistik, mj. i to, že se senioři nejčastěji stávají obětí krádeží. S trestným činem podvodu, kterému se bakalářská práce věnuje obsáhleji, se setkal pouze jeden respondent. Senioři v okrese Blansko se však ve velké míře (74% respondentů) účastnili předváděcích prodejních akcí, kde často docházelo k manipulaci prodejců (42% účastníků těchto akcí si zakoupilo nabízený produkt).

Výzkum také zmapoval chování a znalosti respondentů v problematice krádeží a podomních prodejců, přičemž dle odpovědí respondentů senioři většinou ví, jak krádežím předcházet a jak odmítnout podomní prodejce. Ti se výhradně zaměřují na seniorskou populaci a po omezení prodejních akcí se stávají největším nebezpečím pro důvěřivé seniory.

5.2 Rady a doporučení ke zvýšení ochrany seniorů před trestnou činností.

Ze studovaných materiálů, kontaktů se seniory a praxí u Policie ČR spatřuji nejzávažnější problematiku v oblasti trestné činnosti páchané na seniorech v trestném činu podvodu spojený často s následnou krádeží. Proto se doporučení nejvíce týkají této problematiky. Nejedná se sice o nejčastější trestný čin, neboť největší počet trestných činů se týká krádeží, je však adresován v největší míře na seniory, zatímco krádeže jsou nejčastější trestnou činností napříč celou populací. Aniž bych chtěl bagatelizovat další trestnou činnost, jimiž jsou ublížení na zdraví, domácí násilí a další činy, které nejsou statisticky významné, měla by se tedy pozornost pracovníků prevence kriminality zaměřit na problematiku podvodů a podvodného jednání.

V předávání důležitých preventivních informací se mi jeví nejvýhodnějším prostředkem televizní vysílání, které je z provedeného výzkumu nejvíce sledovaným sdělovacím prostředkem. Ideální je zakomponovat některé poznatky a rady přímo do děje seriálů, jak tomu bylo např. v případě seriálu První oddělení vražd, kde v díle Doživotní chyba byly popsány praktiky pachatele loupežných přepadení a mnoho seriálových příznivců z řad seniorů bylo poučeno, jak této trestné činnosti předcházet.

Edukovaný a informovaný senior bude mít mnohem větší šanci se ubránit nejen současným podvodníkům, ale i novým hrozbám související např. s počítačovou či finanční gramotností (zvyšující se počet exekucí na starobní důchody). V motivaci seniorů vzdělávat se však panuje mnoho mýtů a důvodů, proč ani senioři se nechtějí těchto aktivit účastnit. Při rozhovorech s preventivními pracovníky kriminality mi bylo potvrzeno, že motivovat seniora k účasti na preventivních programech zaměřených přímo pro ně je složité a málo efektivní. Při studiu materiálu Policie ČR jsem byl překvapen, jak je důsledně propracovaný systém prevence kriminality v České republice, kolik projektů je financováno, přitom prezentace či povědomost o těchto programech veřejnosti i samotných seniorů je velmi nízká. V pro-

vedeném šetření uvedlo pouze 14% seniorů znalost nějakého programu prevence kriminality, za který navíc většinou považovali přednášku policisty.

Další možností, jak zvýšit ochranu seniorů, je tedy větší prezentace velmi kvalitních a originálních projektů Policie ČR. Za nejkvalitnější a nejoriginálnější v problematice podvodů na seniorech považuji projekt „*Nedej se!*“, kde se prostřednictvím herců učí senioři odolávat praktikám podvodníků. Velmi originální a zajímavý je projekt *Senioři sobě (Senioři sobě II)*, kdy policisté vyškolují seniora, který pak sám rozdává rady svým vrstevníkům. Významným subjektem v prevenci kriminality je v Jihomoravském kraji Městská policie Brno. Jako třetí významný projekt bych tedy zmínil jimi podporovaný projekt *Senior akademie*, kde je senior vzděláván v oblastech kriminality a bezpečnosti politiky.

V regionální prevenci kriminality pak lze využít především tištěných měsíčních zpravodajů, které jsou seniory preferovány jako důležitý zdroj informací z regionu. V případech podvodů doporučuji zveřejnění a medializaci legend, které podvodníci využívají k podvodům na seniorech. K tomu by byl vhodný týdenní leták obchodní společnosti Kaufland, který je v okrese Blansko nejvíce oblíben u seniorské populace a má vhodnou skladbu reklamního letáku, kde je možné vložit příběhy podvedených seniorů tak, aby se dostaly do podvědomí seniorů a ti se tak mohli lépe bránit manipulačním technikám různých podvodníků.

Konkrétní možnosti zvýšení efektivní ochrany seniorů v české společnosti:

- ✓ informace o podvodech a podvodném jednání více medializovat nejen pro seniory, ale i pro majoritní společnost;
- ✓ větší medializace projektů zaměřených na seniory;
- ✓ využití médií k šíření podvědomí o manipulativním jednání podvodníků prostřednictvím „příběhů v televizních seriálech (seniory nejvíce uvádění druh pořadu, vyjma televizního zpravodajství).

Doporučení pro region Blansko

Vedle projektů zaměřených na ochranu seniorů před kriminalitou je potřeba zvyšovat informovanost seniorů o preventivních opatřeních a o aktuální bezpečnostní situaci

v regionu. Dalšími možnostmi, jak zvýšit bezpečí seniorů v mnou preferované oblasti podvodů a krádeží v regionu Blansko jsou např.:

- ✓ využití prvku situační prevence kriminality v podobě zákazu podomního prodeje, který omezuje možnosti pachatelů podvodným jednáním vstoupit do obydlí seniorů;
- ✓ **rozšíření zákazu podomního prodeje** i do dalších obcí regionu;
- ✓ zvýšená **přítomnost policistů a strážníků** v případech a místech, kde dochází ve zvýšené míře k trestné činnosti na seniorech (např. okrádání seniorů na hřbitovech v době „Dušiček“ a v obchodních domech při vánočních nákupech);
- ✓ poskytování každodenní nezištné pomoci seniorům od ostatních občanů;
- ✓ vyšší informovanost o preventivních akcích zaměřených na bezpečnost seniorů.

Medializace preventivních informací prostřednictvím těchto zdrojů:

- ✓ místní tištěné zpravodaje (seniory nejvíce preferovaný způsob informací);
- ✓ zprávy a informace v reklamních letácích, např. OD Kaufland (nejčastěji uváděný leták respondentů);
- ✓ využití internetových portálů, internetových diskuzí;
- ✓ distribuce různých letáčků, bulletinů, samolepek s preventivní tematikou.

6 ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce na téma: „*Možnosti zvyšování ochrany seniorů před trestnou činností*“ bylo zmapovat problematiku stáří, definovat nejčastější a nejzávažnější trestnou činnost páchanou na seniorech a popsat prevenci kriminality a systém prevence. Tento cíl byl uskutečněn v teoretické části, kde jsou uvedeny základní definice problematiky stáří, za pomoci statistik jsou uvedeny nejčastější trestné činy páchané na seniorech, přičemž trestnému činu podvodu, který považuji za nejzávažnější, jsem se věnoval obsáhleji. Dále je v teoretické části popsána prevence kriminality, její systém, zásadní role Policie ČR a možnosti zvyšování ochrany seniorů před trestnou činností.

V empirické části bylo základním cílem zjištění nejefektivnějšího způsobu předávání preventivních informací seniorům a několik dílčích cílů, které měly v dotazníkovém šetření zmapovat nejčastější trestný čin spáchaný na respondentech, stanovit charakteristiku respondenta jako oběti (věk, pohlaví a okolnosti bydlení), jeho subjektivní pocit bezpečí, zájem o preventivní informace a programy určené pro seniory, zjistit znalosti a dodržování zásad ochrany respondentů před krádeží a podvodem. K takto stanoveným cílům bylo vytvořeno 7 hypotéz, které mělo potvrdit či vyvrátit 18 otázek v dotazníku, na které odpovídalo 100 respondentů z řad seniorské populace. Ze 7 stanovených hypotéz bylo 6 hypotéz potvrzeno a 1 potvrzena nebyla, výsledky šetření jsou přehledně zobrazeny a uceleně zhodnoceny v 25 grafech s krátkou analýzou.

Během studování materiálu k bakalářské práci a častým kontaktem se seniory jsem byl konfrontován obrovským množstvím informací a bylo obtížné shrnout získané poznatky do uceleného závěru. Opakovaně se mi vybavují dvě charakteristická slova pro vztah majoritní společnosti k seniorům: ambivalence a empatie. Před bakalářskou prací jsem k okradeným a podvedeným seniorům zaujímal neempatický postoj majoritní společnosti, který se objevuje v každé diskusi pod článkem o podvedeném seniorovi, tj.: „*Jak mohou být tak hloupí a naivní?*“ Až následná studie problematiky a zejména film Šmejdi u mě aktivoval empatický postoj ke všem podvedeným seniorům. Film našťěstí „*neotevřel oči*“ jen seniorům, ale hlavně jejich dětem a celé společnosti. Nechci film zbytečně demonizovat a zveličovat jeho dopad, pro mě to však byl jeden z důvodů, proč jsem si kriminalitu na seniorech a možnosti ochrany seniorů zvolil jako téma bakalářské práce. I to je důkazem toho, že média mohou sehrát významnou roli v boji proti kriminalitě páchané na seniorech. Jako zajímavé téma pro mediální pomoc vidím v odhalení a medializaci legend

podvodníků, kteří se vetřou do obydlí a zde pak nezištně okradou seniora o celoživotní úspory. Jednou z možností by byl příběh seniorů implementovat do seriálů, které jsou u seniorů velmi oblíbeným zdrojem zábavy. Samozřejmostí je i televizní zpravodajství a zvýšená pozornost případům podvodů seniorů. Přehled doporučení je uveden v kapitole 5.2.

Největším překvapením pro mě bylo zjištění, že senioři nejsou tak často obětí trestného činu, jak jsem domníval. Z grafu č. 14, který vychází ze statistických údajů z roku 2014, ale i samotného výzkumu, je totiž zjevné, že majoritní většina je vystavena většímu riziku trestných činů a senior je tedy relativně bezpečnou věkovou skupinou obyvatel. Ostatně i Mühlpachr (2009 s. 73) uvádí, že „*strach seniorů z kriminality je větší, než odpovídá realitě*“ Pro snazší orientaci lze uvést příklad, kdy z uvedeného grafu lze konstatovat, že v „neseniorské“ populaci byl v roce 2014 trestný čin spáchán na každém 236. občanovi republiky, zatímco u seniorské populace se obětí trestného činu stal až každý 517. občan. V případě fenoménu páchané trestné činnosti na seniorech (obzvláště mnou sledovaný trestný čin podvodu), však není podstatné množství případů, ale jejich asociálnost a finanční a psychický dopad na okradeného či podvedeného seniora. Na případech okradených seniorů o celoživotní úspory je zřejmé, že se tyhle bezprecedentní případy dějí a v zájmu společnosti je zabránit tomu, aby se opakovaly.

Helena Haškovcová nazvala stáří „*fenomémem*“ a každý z nás by si měl uvědomit, že svým přístupem, pomocí a pozorností může seniorům tuto životní etapu zpříjemnit a to i v případě ochrany před podvodníky a zloději. Stav společnosti a hlavně chování masmédií těžko ovlivním, ale jako policista se snažím seniorům pomáhat a upozorňovat je na možná rizika. Jsem tedy rád, že jsem minimálně stovce seniorům poskytnul rady a doporučení, které byly zakomponovány do otázek dotazníku a některým jsem mohl poskytnout propagační letáky Policie ČR s preventivními informacemi (příloha č. 7).

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A INTERNETOVÉ ZDROJE

ČESKO. Zákon č.40/2009Sb. ze dne 8. ledna 2009, Trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů*. 9.2.20009, částka 11.ISSN

ČESKO. *Úplné znění zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)*. Vyd. 6. Praha: Armex, 2011. 291 s. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-04-5.

ČESKO. *Úplné znění zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky; Úplné znění zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích*. Vyd. 8. Praha: Armex, 2014. 87 s. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-26-7.

ČEVELA, Rostislav, KALVACH, Zdeněk a ČELEDOVÁ, Libuše. *Sociální gerontologie: úvod do problematiky*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012. 263 s. ISBN 978-80-247-3901-4.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Viktimologie pro forenzní praxi*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2014. 158 s. ISBN 978-80-262-0582-1.

Děti týrají rodiče. *Aktuálně.cz*. [online]. 18.4.2015 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/tyrani-zazije-kazdy-desaty-senior-jde-o-183-tisic-cechu/r~65310c10eced11e497be0025900fea04>

Dobré ráno. *Česká televize*. [online]. 7.8.2015 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10435049455-dobre-rano/415236100071078/>

Falešní brusiči nožů okradli důvěřivou seniorku z Petrovic o peníze. *Zrcadlo Blanenska a Boskovicka*. [online]. 20.08.2015 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://zrcadlo.net/clanky/Falesni-brusici-nozu-okradli-duverivou-seniorku-z-Petrovic-o-penize-2045/>

HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. Vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. 365 s. ISBN 978-80-87109-19-9.

CHALUPOVÁ, Kateřina, ŠTEFUNKOVÁ, Michaela, ed. a ŠEJVL, Jaroslav, ed. *Základy prevence kriminality pro pedagogické pracovníky*. Vyd. 1. Praha: Klinika adiktologie, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze ve vydavatelství Togga, 2012. 105 s. Monografie. ISBN 978-80-87258-96-5.

Jan Štern. Přemluv bábu je plodem neoliberalní ideologie po česku. *Aktuálně .cz*. [online]. 25.4.2010 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.cz/blogy/jan-stern.php?itemid=9608>

JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. Vyd. 2. Praha: Leges, 2010. 904 s. Student. ISBN 978-80-87212-49-3.

Krádež peněženky z batohu. *Police ČR*. [online]. 30.1.2015 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/or-kladno-zpravodajstvi-kradez-penezenky-z-batohu.aspx>

Krajský úřad Jihomoravského kraje. *Koncepce prevence kriminality Jihomoravského kraje na období 2013-2016* [online]. Krajský úřad Jihomoravského kraje, Odbor školství, 2013[cit. 2016-02-02]. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=193964&TypeID=61>

MÜHLPACHR, Pavel. *Gerontopedagogika*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 203 s. ISBN 978-80-210-5029-7.

NAZARE-AGA, Isabelle. *Nenechte sebou manipulovat*. Překlad Hana Prousková. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999. 261 s. Rádci pro život. ISBN 80-7178-256-4.

PETRUSEK, Miloslav, MAŘÍKOVÁ, Hana a VODÁKOVÁ, Alena. *Velký sociologický slovník*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996. 2 sv. ISBN 80-7184-311-3.

Prevence. Senioři. *Městská policie Brno*. [online]. [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://www.mpb.cz/seniori/>

Přemluv bábu . *Youtube.cz*. [online]. 22.4.2010 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=MLfFhdcXJhA>

Silvie Dymáková. Šmejdi. *Česká televize*. [online]. 2013 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10536031201-smejdi/>

SVATOŠ, Roman. *Kriminologie ve světle nového trestního zákoníku*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010. 174 s. Vysokoškolská učebnice. ISBN 978-80-86708-21-8.

ŠPATENKOVÁ, Naděžda a SMÉKALOVÁ, Lucie. *Edukace seniorů: geragogika a gerontodidaktika*. Vydání 1. Praha: Grada, 2015. 232 stran. Pedagogika. ISBN 978-80-247-5446-8.

TOŠNEROVÁ, Tamara. *Ageismus: průvodce stereotypy a mýty o stáří*. 1. vyd. Praha: Ambulance pro poruchy paměti, 2002. 45 s. ISBN 80-238-9506-0.

Trestní zákoník – Týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199). *Domácí násilí*. [online]. [cit. 2016-04-08]. Dostupné z:<http://www.domacinasili.cz/pravni-uprava/trestni-zakonik-tyrani-osoby-zijici-ve-spolecnem-obydli-199/>

Typy projektu prevence kriminality. *Moravskoslezský kraj*. [online]. [cit. 2016-04-13]. Dostupné z:http://www.msk.cz/assets/soc/typy_projektu_prevence_kriminality.pdf

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2007. 461 s. ISBN 978-80-246-1318-5.

Věkové složení a pohyb obyvatelstva v Jihomoravském kraji – 2013. *Český statistický úřad*. [online]. 18.9.2015 [cit. 2016-04-08]. Dostupné z:<https://www.czso.cz/csu/czso/vekove-slozeni-a-pohyb-obyvatelstva-v-jihomoravskem-kraji-2013-29y>

Věkové složení obyvatelstva – 2014. *Český statistický úřad*. [online]. 25.07.2015 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vekove-slozeni-obyvatelstva-2014>

Základní údaje o Jihomoravském kraji. *Portál Jihomoravského kraje*. [online]. [cit. 2016-04-08]. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=27204&TypeID=2>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr.č. 1 Statistika trestné činnosti na seniorech v roce 2014-2015	22
Obr.č. 2 Statistika dopravních nehod chodců v roce 2013-2015	29
Obr.č. 3 Pyramida motivace učení seniorů	38
Obr.č. 4 Statistika počtu obyvatel starších 65 let v roce 2013 v okrese Blansko	47
Obr.č. 5 Statistika počtu mužů a žen starších 65 let v roce 2013 v okrese Blansko.....	47

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1 Pohlaví respondentů.....	53
Graf č. 2 Věk respondentů	53
Graf č. 3 Bydliště respondentů	54
Graf č. 4 Druh obydlí respondentů	54
Graf č. 5 Druh bydlení respondentů.....	55
Graf č. 6 Počet respondentů jako obětí trestných činů	56
Graf č. 7 Počet a druh trestných činů spáchaných na respondentech	57
Graf.č. 8 Statistika kriminality spáchaných na seniorech v okrese Blansko v roce 2015 ...	57
Graf č. 9 Počet obětí trestných činů dle pohlaví respondentů	58
Graf č. 10 Statistika kriminality na seniorech v okrese Blansko v roce 2015	58
Graf č. 11 Zastoupení žen a mužů u nejčastější trestné činnosti v ČR v roce 2015	59
Graf č. 12 Názor na subjektivní bezpečí seniorů	60
Graf č. 13 Názor na subjektivní pocit bezpečí respondentů	60
Graf č. 14 Poměr seniorů vůči ostatní věkové skladbě na základě statistiky kriminality a počtu obyvatelstva v roce 2014	61
Graf č. 15 Zabezpečení bytu (domu) respondentů.....	62
Graf č. 16 Způsob zabezpečení či ochrany obydlí respondentů	62
Graf č. 17 Způsoby ochrany respondentů na veřejnosti	63
Graf č. 18 Znalost respondentů o programech prevence seniorů	64
Graf č. 19 Zájem respondentů o programy prevence seniorů.....	65
Graf č. 20 Zdroj informací respondentů o veřejném dění.....	66
Graf č. 21 Zdroj informací v regionu preferovaný respondenty.....	67
Graf č. 22 Zkušenosti respondentů s předváděcí akcí	68
Graf č. 23 Spokojenost respondentů s předváděcí akcí	68
Graf č. 24 Zkušenost respondentů s podomním prodejcem.....	69
Graf č. 25 Přístup respondentů k podomnímu prodejci	70

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Dotazník

Příloha č. 2 Kriminalita na osobách ve věku od 65 let v roce 2015 (sestava č. 130)

Příloha č. 3 Kriminalita na osobách ve věku od 65 let v roce 2015 (sestava č. 129)

Příloha č. 4 Kriminalita na osobách ve věku od 65 let v roce 2014 (sestava č. 132)

Příloha č. 5 Kriminalita na osobách ve věku od 18 let v roce 2014 (sestava č. 51)

Příloha č. 6 Kriminalita na osobách ve věku od 65 let v roce 2015 v Jihomoravském kraji a okrese Blansko (sestava č. 129)

Příloha č. 7 Informační bulletiny Policie ČR

Příloha č. 1

Vážená paní, vážený pane,

Jmenuji se Viktor Halata, studuji obor sociální pedagogika a pro svou bakalářskou práci na téma ***Možnosti zvyšování ochrany seniorů před trestnou činností*** se na Vás obracím s prosbou o vyplnění dotazníku. Dotazník je určen osobám nad 65 let a je anonymní. Veškeré získané informace budou použity pouze pro bakalářskou práci a údaje o Vás nebudou zveřejněny. Věřím, že výsledky z dotazníku budou prospěšné i pro zvýšení Vaší bezpečnosti.

Pokyny pro vyplnění dotazníku:

U odpovědi zakřížkujte čtvereček s nejvhodnější odpovědí, případně stručně odpovězte. Označit můžete více odpovědí.

Děkuji za Vaši ochotu a čas, který věnujete vyplnění dotazníku.

Viktor Halata

1. Jste muž nebo žena?

MUŽ

ŽENA

2. Jaký je Váš věk?

65-70

76-80

85-90

71-75

81-85

91 a více

3. Bydlíte:

ve městě

v obci (na vesnici)

4. Žijete:

v rodinném domě

v penzioně pro seniory

v jiném zařízení, uveďte.....

v bytě

5. Bydlíte:

sám

jiná forma soužití, uveďte.....

s partnerem (kou)

s dětmi

6. Stal(a) jste se v seniorském věku (od 65 let) obětí trestného činu? O který z uvedených činů se jednalo? (Zaškrtněte, případně doplňte)

- krádež prostá - zejména okraden kapsářem.....
 - ostatní krádeže - odložená kabelka, odložená mobil.....
 - vloupání - do vozidla, do bytu.....
 - násilný čin – přepadení, domácí násilí.....
 - podvod - podomní prodejci, prodejní akce.....
 - internetový podvod - podvodný mejl, internetový obchod.....
 - oběť dopravní nehody s vážným zraněním.....
 - jiné jednání, vypište.....

 - nestal jsem se obětí trestného činu
-

7. Myslíte si, že senioři jsou častěji oběti trestného činu než mladší generace?

- ANO
 - NE
-

8. Cítíte se Vy, jako senior, více ohrožen trestnou činností?

- ANO, velmi
 - ANO, ale nebezpečí nijak nezveličuji
 - NE
-

9. Jak zabezpečujete svůj majetek a vyhýbáte se podvodníkům?

- nikoho cizího nepustím do bytu

- mám zabezpečen byt (dům):
 - bezpečnostní dveře
 - panoramatické kukátko
 - řetízek na dveřích
 - alarm

- jiný způsob (jaký)

- nemám své obydlí nijak speciálně zabezpečeno

10. Které z těchto zásad ochrany před okradením v obchodním středisku či na ulici využíváte?

- peníze, doklady a klíče mám uzavřeny v tašce odděleně nebo uložené na dně
 - kabelku či batoh nemám na zádech, mám je na očích, či přidržené rukou
 - kabelku s peněženkou nenechávám v nákupním vozíku
 - vyhýbám se davu lidí, případně jsem v této situaci ostražitý
 - při výběru z bankomatu si hlídám soukromí, preferuji bankomaty uvnitř bank
 - v případě nutnosti mohu použít sprej, osobní alarm apod.
 - chráním se jiným způsobem (uvedte jak).....
 - nijak výrazně se před okradením necháním
-

11. a) Znáte nějaký program prevence kriminality na ochranu seniorů před trestnými činy?

- ANO, vypište, prosím, které
- NE- žádné neznám

11. b) Pokud ano, odkud jste se o něm dozvěděli?

- od Policie ČR
 - od městské policie
 - od správy obce
 - z jiného zdroje (uvedte).....
-

12. Máte zájem o informaci o preventivním programu na ochranu seniorů před kriminalitou?

- ANO
 - NE
 - NEVÍM
-

13. Odkud získáváte informace o veřejném dění? (napište konkrétní název média či programu)

- tištěná média - noviny, časopisy.....
- rozhlasové zpravodajství název stanice
- televizní zpravodajství
- internetové zpravodajství a portály.....
- jiné zdroje (napište název).....

14. Jaký způsob poskytování informací seniorům v blanenském regionu Vám vyhovuje?

- regionální tisk (Blanenský deník, Monitor apod.)
 - místní tištěný zpravodaj (měsíčník vydávaný městem)
 - reklamní leták či noviny
 - internetový portál obce
 - setkání s policisty
 - jiný zdroj (napíšte jaký).....
-

15. a) Byl jste někdy účastníkem předváděcí akce a koupil jste nějaký produkt?

- nikdy
 - akce jsem se zúčastnil, ale nic jsem nekoupil
 - zúčastnil jsem se akcí a koupil nabízený produkt
-

15. b) Byl jste s předváděcí akcí spokojen?

- ANO
 - NE
-

16. Byl jste někdy osloven podomním prodejcem?

- ANO
 - NE
-

17. Pustíte takového prodejce do domu (bytu)?

- ANO
 - NE
 - NEVÍM
-

18. Rád uvítám Vaše další poznatky, vzkazy a návrhy:

.....

.....

Děkuji Vám za strávený čas.

Příloha č. 2

Policejní prezidium ČR

Trestná činnost na osobách ve věku 65 let a více

Období: 1.1.2015 - 31.12.2015

Zpracováno: 13.1.2016

Sestava 130

Kraj: Česká republika

TSK	Název	ČR	Pha	StČ	JČ	PL	UL	KH	JM	MS	OL	ZL	VY	PU	LI	KV
		Součet	00	01	02	03	04	05	06	07	14	15	16	17	18	19
101	vraždy - loupežné (§ 140)	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0
103	vraždy - motivované osobními vztahy (§ 140)	10	3	0	2	0	0	0	0	1	0	3	0	1	0	0
106	vraždy - ostatní (§ 140)	9	1	2	0	0	1	0	3	0	1	0	1	0	0	0
116	usmrcení z nedbalosti (§ 143)	35	5	5	2	0	5	0	1	6	4	0	1	0	1	5
131	loupež (§ 173)	256	33	18	14	16	40	4	33	57	18	6	2	6	6	3
141	násilí proti úřední osobě mimo policii(323,4,5,6)	7	1	1	0	0	0	1	1	2	0	0	0	0	1	0
142	nás proti úřední osobě a policii(323,4,5,6.)	57	28	1	2	5	0	5	2	7	0	0	0	0	7	0
143	nás proti úřední osobě a obec.pol.(323,4,5,6.)	14	13	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
151	úmyslné ublížení na zdraví (§ 145, 146)	193	28	12	16	10	23	7	14	25	18	12	9	8	9	2
171	nás.a vyhrož. proti skup. ob. a jedn.(§ 352)	2	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
173	nebezpečné vyhrožování (§ 353)	158	9	19	20	11	12	4	13	21	20	4	4	4	9	8
174	nebezpečné pronásledování (§ 354)	15	2	1	3	0	0	5	2	2	0	0	0	0	0	0
181	vydírání (§ 175)	41	3	2	1	3	2	6	4	7	4	1	2	0	4	2
182	omez. a zbav. osobní svobody (§§ 169, 170, 171)	12	0	2	0	1	1	0	2	1	1	0	0	0	2	2
183	porušování domovní svobody (§ 178)	14	0	0	0	1	0	1	6	0	1	5	0	0	0	0
185	týrání svěřené osoby (§ 198)	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
186	týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199)	54	6	6	1	1	2	4	7	10	4	3	6	1	2	1
188	útlak (§ 177)	4	1	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0
CELKEM :		884	133	70	62	49	87	37	90	140	72	34	25	20	42	23
201	znásilnění (§ 185)	8	0	3	1	2	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
251	ohrožování pohlavní nemocí (§ 155)	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
253	ubliž. pohlav. nemocí z nedbal. (§§ 143, 147,148)	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
CELKEM :		11	3	3	1	2	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
371	krádeže vloupáním do bytů (§§ 178, 205)	163	75	5	5	14	6	1	7	12	13	6	10	7	2	0
373	krádeže vloupáním do rodinných domků (§ 178, 205)	39	1	1	5	3	1	0	10	11	2	2	2	1	0	0
CELKEM :		202	76	6	10	17	7	1	17	23	15	8	12	8	2	0
411	krádeže prosté - kapesní (§ 205)	1 341	956	68	19	12	29	8	75	51	41	25	20	14	19	4
412	krádeže prosté - při pohlavním styku (§ 205)	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
413	krádeže prosté - jiné na osobách (§ 205)	1 237	301	52	22	27	120	11	155	361	36	10	8	9	106	19
CELKEM :		2 579	1 257	120	41	39	150	19	230	412	77	35	28	23	125	23
511	podvod (§ 209)	190	46	18	6	6	9	3	41	17	10	22	2	10	0	0
CELKEM :		190	46	18	6	6	9	3	41	17	10	22	2	10	0	0
631	ohrožování výchovy mládeže (§§ 201, 202)	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
CELKEM :		1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
750	ubliž. na zdraví z nedbalosti - prac. úrazy (§143)	4	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
751	ubližení na zdraví z nedbalosti - ostatní (§§ 143,	47	4	2	4	7	6	0	5	8	2	3	1	1	3	1
790	ostatní trestná činnost	39	4	5	7	0	1	2	9	4	1	1	3	1	1	0
CELKEM :		90	9	8	12	7	7	2	14	12	3	4	4	3	4	1
Česká republika celkem :		3 957	1 524	225	132	120	260	62	393	605	177	103	71	64	173	48

Příloha č. 3

Policejní prezidium ČR

Kriminalita na osobách ve věku 65 let a více

Zpracováno: 13.1.2016
Sestava 129

Období: 1.1.2015 - 31.12.2015

Kraj: Česká republika

TSK	Název	ČR																
		Součet	00	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15
OBJEKT NAPADENÍ - MUŽ																		
101	vraždy - loupežné (§ 140)	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
103	vraždy - motivované osobními vztahy (§ 140)	3	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
106	vraždy - ostatní (§ 140)	5	1	1	0	0	0	0	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0
116	usmrcení z nedbalosti (§ 143)	17	2	1	1	0	2	0	1	0	3	0	1	0	1	0	1	5
131	loupež (§ 173)	84	14	8	10	5	17	2	5	18	5	2	1	4	2	1		
141	násilí proti úřední osobě mimo policii(323,4,5,6)	5	1	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	
142	nás.proti úřední osobě a policii(323,4,5,6,.)	56	28	1	2	5	0	4	2	7	0	0	0	0	0	7	0	
143	nás.proti úřední osobě a obec.pol.(323,4,5,6,.)	14	13	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
151	úmyslné ublížení na zdraví (§§ 145, 146)	129	15	9	13	5	15	5	10	14	11	9	6	8	7	2		
173	nebezpečné vyhrožování (§ 353)	60	5	9	10	5	5	1	6	2	8	1	1	1	0	4	3	
174	nebezpečné pronásledování (§ 354)	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
181	vydírání (§ 175)	18	3	0	1	2	1	1	2	2	3	0	2	0	0	0	1	
192	omez. a zbab. osobní svobody (§§ 169, 170, 171)	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
193	porušování domovní svobody (§ 178)	3	0	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	
186	tyraní osoby zjící ve společném obydlí (§ 199)	6	1	0	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	
188	útlak (§ 177)	2	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
	CELKEM :	416	86	29	37	24	41	16	33	45	32	13	12	12	23	13		
251	ohrožování pohlavní nemocí (§ 155)	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	CELKEM :	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
371	krádeže voupáním do bytů (§§ 178, 205)	42	18	2	2	2	2	2	0	1	5	3	3	2	1	0		
373	krádeže voupáním do rodinných domků (§ 178, 205)	8	0	0	0	2	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0		
	CELKEM :	50	18	2	2	4	2	0	1	7	5	3	3	2	1	0		
411	krádeže proste - kapesní (§ 205)	646	482	36	10	6	14	3	30	18	18	6	4	4	14	1		
412	krádeže proste - při pohlavním styku (§ 205)	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
413	krádeže proste - jiné na osobách (§ 205)	386	99	15	11	8	44	7	52	101	9	7	0	3	31	9		
	CELKEM :	1 043	581	51	21	14	59	10	82	119	27	13	4	7	45	10		
511	podvod (§ 209)	42	15	4	1	1	3	0	8	5	2	3	0	0	0	0		
	CELKEM :	42	15	4	1	1	3	0	8	5	2	3	0	0	0	0	0	0
750	ublíz. na zdraví z nedbalosti - prac. úrazy (§143)	4	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0		
751	ublížení na zdraví z nedbalosti - ostatní (§§ 143, 790)	23	3	0	1	6	2	0	2	4	1	3	1	1	1	0		
790	ostatní trestná činnost	20	3	4	5	0	1	0	3	1	1	0	1	0	1	0		
	CELKEM :	47	7	5	7	5	3	0	5	5	2	3	2	2	1	0	0	0
	OBJEKT NAPADENÍ - MUŽ - CELKEM	1 559	708	91	68	48	108	26	129	181	58	35	21	23	70	23		
OBJEKT NAPADENÍ - ŽENA																		
103	vraždy - motivované osobními vztahy (§ 140)	4	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0		
106	vraždy - ostatní (§ 140)	4	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0		
116	usmrcení z nedbalosti (§ 143)	17	2	4	1	0	3	0	0	6	1	0	0	0	0	0		
131	loupež (§ 173)	155	18	10	3	10	23	2	27	37	13	3	1	2	4	2		
141	násilí proti úřední osobě mimo policii(323,4,5,6)	2	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0		
142	nás.proti úřední osobě a policii(323,4,5,6,.)	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0		
151	úmyslné ublížení na zdraví (§§ 145, 146)	62	12	3	3	5	8	2	4	10	7	3	3	0	2	0		
171	nás.a vyhroz. proti skup. ob. a jedn.(§ 352)	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0		
173	nebezpečné vyhrožování (§ 353)	74	3	6	9	4	6	2	2	14	11	2	3	4	5	3		
174	nebezpečné pronásledování (§ 354)	12	2	1	3	0	0	2	2	2	0	0	0	0	0	0		
181	vydírání (§ 175)	19	0	2	0	1	1	3	2	4	1	0	0	0	4	1		
192	omez. a zbab. osobní svobody (§§ 169, 170, 171)	8	0	1	0	1	0	0	2	1	0	0	0	0	0	2	1	
193	porušování domovní svobody (§ 178)	11	0	0	0	0	0	1	5	0	1	4	0	0	0	0		
186	tyraní osoby zjící ve společném obydlí (§ 199)	39	2	5	1	1	1	3	6	9	3	3	3	0	2	0		
188	útlak (§ 177)	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	CELKEM :	410	40	34	21	22	44	16	51	85	37	16	11	7	19	7		
201	znásilnění (§ 195)	8	0	3	1	2	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0		
251	ohrožování pohlavní nemocí (§ 155)	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
253	ublíz. pohlav. nemocí z nedbal. (§§ 143, 147, 148)	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	CELKEM :	10	2	3	1	2	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
371	krádeže voupáním do bytů (§§ 178, 205)	120	57	3	3	11	4	1	6	11	8	3	7	5	1	0		
373	krádeže voupáním do rodinných domků (§ 178, 205)	29	1	1	5	1	1	0	10	4	2	1	2	1	0	0		
	CELKEM :	149	58	4	8	12	5	1	16	15	10	4	9	6	1	0		
411	krádeže proste - kapesní (§ 205)	689	471	32	9	6	15	5	44	33	22	18	16	10	5	3		
413	krádeže proste - jiné na osobách (§ 205)	839	202	37	11	19	76	4	103	259	27	3	8	6	74	10		
	CELKEM :	1 528	673	69	20	25	91	9	147	292	49	21	24	16	79	13		
511	podvod (§ 209)	142	30	12	5	5	6	3	32	12	7	18	2	10	0	0		
	CELKEM :	142	30	12	5	5	6	3	32	12	7	18	2	10	0	0	0	0
751	ublížení na zdraví z nedbalosti - ostatní (§§ 143, 790)	24	1	2	3	2	4	0	3	4	1	0	0	0	3	1		
790	ostatní trestná činnost	18	1	1	2	0	0	2	5	3	0	1	2	1	0	0		
	CELKEM :	42	2	3	5	2	4	2	8	7	1	1	2	1	3	1		
	OBJEKT NAPADENÍ - ŽENA - CELKEM	2 281	805	125	60	68	150	31	255	412	104	60	48	40	102	21		
OBJEKT NAPADENÍ - SKUPINA																		
103	vraždy - motivované osobními vztahy (§ 140)	3	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0		
116	usmrcení z nedbalosti (§ 143)	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
131	loupež (§ 173)	7	1	0	1	1	0	0	1	2	0	1	0	0	0	0		
151	úmyslné ublížení na zdraví (§§ 145, 146)	2	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0		
171	nás.a vyhroz. proti skup. ob. a jedn.(§ 352)	1	0	1	0	0	0	1	3	2	4	1	0	0	0	0		
173	nebezpečné vyhro																	

Příloha č. 4

Policejní prezidium ČR

Zpracováno: 13.1.2015

Trestná činnost na osobách ve věku 65 let a více

Sestava 132

Období: 1.1.2014 - 31.12.2014

Kraj: Česká republika

TSK	Název	ČR	Pha	StČ	JČ	PL	UL	KH	JM	MS	OL	ZL	VY	PU	LI	KV
		Součet	00	01	02	03	04	05	06	07	14	15	16	17	18	19
101	vraždy - loupežné (§ 140)	6	2	0	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	0	1
103	vraždy - motivované osobními vztahy (§ 140)	5	0	2	0	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
106	vraždy - ostatní (§ 140)	8	0	1	2	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
116	usmrcení z nebalosti (§ 143)	24	6	1	5	0	1	1	0	2	2	0	0	2	2	2
131	loupež (§ 173)	272	20	16	13	11	32	13	53	37	22	9	1	3	28	5
132	loupeže na finančních institucích (§ 173)	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
141	násilí proti úřední osobě mimo policii (§ 23, 4, 5, 6)	5	2	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0
142	nás. proti úřední osobě a policii (§ 23, 4, 5, 6, 1)	52	20	0	2	4	1	0	5	7	0	0	0	0	4	0
143	nás. proti úřední osobě a obec. pol. (§ 23, 4, 5, 6, 1)	15	8	0	0	3	0	0	1	2	0	1	0	0	0	0
151	úmyslné ublížení na zdraví (§§ 145, 146)	179	20	18	10	10	12	11	23	38	7	12	4	5	7	2
171	nás. a vyhrož. proti skup. ob. a jedn. (§ 352)	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
173	nebezpečná vyhrožování (§ 353)	128	16	23	17	4	2	6	11	14	0	4	5	5	6	6
174	nebezpečné pronásledování (§ 354)	5	1	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
181	vytírání (§ 175)	40	3	5	4	3	3	2	0	10	0	1	3	2	3	1
182	omez. a zbav. osobní svobody (§§ 169, 170, 171)	12	3	0	1	0	3	0	0	3	0	0	0	1	1	0
185	tyrání světlé osoby (§ 186)	6	1	0	1	0	1	0	0	2	0	0	0	0	1	0
186	tyrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199)	46	2	11	0	0	1	8	7	4	2	4	1	5	0	0
188	útok (§ 177)	5	0	0	0	0	0	1	0	0	4	0	0	0	0	0
CELKEM :		810	123	79	56	37	63	36	105	123	48	29	17	19	58	17
201	znásilnění (§ 185)	6	3	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
202	sexuální násilí (§ 186)	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
281	obchodování s lidmi (§ 188)	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0
CELKEM :		9	3	2	0	0	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0
411	krádeže prosté - kapesní (§ 205)	1441	895	58	24	5	49	22	128	95	65	25	25	30	8	12
412	krádeže prosté - při pohyblivém styku (§ 205)	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
413	krádeže prosté - jiné na osobách (§ 205)	1288	333	74	39	40	118	45	188	283	37	5	2	7	79	20
CELKEM :		2710	1228	132	64	45	166	67	316	378	102	30	27	37	87	32
730	veškeré nehody (siln, letec, vodní, železn) (§145)	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
750	ubliž. na zdraví z nebalosti - prac. úrazy (§143)	4	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	1
751	ubližení na zdraví z nebalosti - ostatní (§§ 143, 144)	54	6	6	2	4	4	2	4	10	5	1	1	1	5	3
790	ostatní trestná činnost	46	11	5	7	1	4	0	3	12	1	1	1	0	0	0
CELKEM :		105	17	11	9	5	8	2	8	24	6	2	2	2	5	4
Česká republika celkem :		3 634	1 371	224	129	87	237	106	429	526	156	62	46	58	150	53

Příloha č. 5

Policejní prezidium ČR

Kriminalita na osobách ve věku 18 let a více - celkem

Období: 1.1.2014 - 31.12.2014

Zpracováno: 13.1.2015

Sestava 51

Kraj: Česká republika

TSK	Název	ČR	Pha	StČ	JČ	PL	UL	KH	JM	MS	OL	ZL	VY	PU	LJ	KV	
		Součet	00	01	02	03	04	05	06	07	14	15	16	17	18	19	
101	vraždy - loupežné (§ 140)	15	7	0	0	0	2	1	0	2	0	0	0	2	0	1	
102	vraždy - sexuální (§ 140)	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
103	vraždy - motivované osobními úctami (§ 140)	71	12	9	5	1	2	1	12	10	2	4	5	5	1	2	
104	vraždy - na objednávku (§ 140)	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
106	vraždy - ostatní (§ 140)	56	5	4	4	2	9	5	7	1	10	4	1	1	1	2	
111	usmrcení lidského plodu, svadební ženy k (§ 161,2)	2	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	
115	zabití (§ 141)	2	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	
116	usmrcení z nebalosti (§ 143)	57	8	7	10	1	1	2	1	11	5	0	1	2	3	5	
131	loupež (§ 173)	2 170	343	196	99	129	285	72	261	323	136	71	22	41	136	57	
132	loupež na finančních institucích (§ 173)	44	12	4	0	3	5	1	7	3	5	1	0	0	2	0	
141	násilí proti úřední osobě mimo policie(323,4,5,6)	55	7	7	3	0	4	9	8	3	2	0	4	1	3	4	
142	nás prot úřední osobě a policie(323,4,5,6,)	480	68	68	26	21	51	26	50	54	27	7	11	16	31	24	
143	nás prot úřední osobě a doc.pol.(323,4,5,6,)	173	18	9	15	9	29	7	24	28	11	9	0	6	5	3	
151	úmyslné ublížení na zdraví (§§ 145, 146)	4 650	530	370	371	268	366	154	443	867	369	229	169	116	217	161	
171	nás a vyhrůž. proti skup. ob. a jedn.(§ 352)	17	2	2	2	0	2	2	2	2	0	0	1	0	2	0	
173	nebezpečné vyhrožování (§ 353)	1 950	190	239	221	99	198	83	176	221	136	67	41	69	123	88	
174	nebezpečné pronásledování (§ 354)	457	61	56	26	26	50	18	41	76	15	13	17	16	26	14	
181	vytržení (§ 175)	1 103	134	106	66	65	137	48	95	170	47	20	41	24	106	44	
182	omez. a zjav. osobní svobody (§§ 169, 170, 171)	201	27	15	13	14	25	12	9	23	13	5	5	9	20	11	
185	tyranie světlé osoby (§ 196)	18	3	2	2	0	3	1	2	3	0	0	0	0	2	0	
186	tyranie osoby dítě. ve společném bydli (§ 199)	487	76	51	21	12	21	15	74	74	26	21	36	27	25	18	
190	útok (§ 177)	28	0	0	0	0	0	3	3	2	10	0	0	1	1	0	
190	ostatní násilné trestné činy (§§ 144, 172)	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	
CELKEM :		12 049	1 511	1 146	884	652	1 191	461	1 215	1 875	813	451	374	336	706	434	
201	znásilnění (§ 185)	439	87	34	31	22	38	15	41	63	25	18	8	7	35	15	
202	osobní násilí (§ 186)	19	2	1	0	1	1	0	1	2	0	0	2	0	0	0	
212	ponašení znevažování osobní (§ 187,3,4)	2	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	
251	ohrožování pohlavní nemoci (§ 155)	2	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	
252	úmysl. ublíž. na zdraví pohlav. nemoci (§§ 145,146)	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	
253	úmysl. pohlav. nemoci a nebal. (§§ 143, 147,148)	4	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
271	kupřívství (§ 189)	12	1	0	1	3	1	0	1	1	0	3	0	0	0	1	
281	obchodování s lidmi (§ 168)	7	2	1	0	0	1	2	0	0	0	1	0	0	0	0	
290	ostatní mrav. trestné činy (§ 190, 192, 193,194)	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
CELKEM :		479	95	36	32	27	42	17	45	68	25	23	10	7	35	17	
411	krádeže prosté - kapesní (§ 205)	11 530	6 523	428	182	86	452	158	1 547	1 187	367	130	168	148	110	44	
412	krádeže prosté - při pohravím styku (§ 205)	10	3	1	2	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	
413	krádeže prosté - jiné na osobách (§ 205)	7 443	3 569	423	148	218	378	137	629	1 303	175	68	4	53	255	83	
CELKEM :		18 983	10 095	852	332	306	830	295	2 177	2 490	542	198	172	201	365	128	
631	ohrožování výkonu mýdke (§§ 201, 202)	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
CELKEM :		1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	
730	veskeré nehody (siln. letlec, vodni, železnici (§145)	8	0	1	2	0	0	1	2	1	0	1	0	0	0	0	
750	úraz. na zdraví z nebalosti - priv. úrazy (§143)	190	13	16	6	9	7	6	9	27	6	4	3	4	3	4	
751	ubližení na zdraví z nebalosti - ostatní (§§ 143, 145)	218	18	35	11	14	16	9	20	33	17	5	9	9	13	9	
790	ostatní trestná činnost	423	72	41	47	14	35	18	52	70	18	15	12	5	16	8	
CELKEM :		769	103	93	66	37	58	34	83	131	40	25	24	20	32	23	
890	ostatní hospodářské trestné činy (§§ 181, 183, 218)	4	0	0	1	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	
CELKEM :		4	0	0	1	0	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	
Česká republika celkem :		32 285	11 804	2 127	1 315	1 022	2 121	807	3 521	4 566	1 421	657	580	504	1 158	602	

Kriminalita na osobách ve věku 65 let a více

Období: 1.1.2015 - 31.12.2015

Kraj: KRAJ KŘP JIHOMORAVSKÉHO KRAJE

TSK	Název	JM	ZEL	BK	BM	BO	BV	HO	VK	ZN						
		Součet	00	01	02	03	04	06	12	13						
OBJEKT NAPADENÍ : MUŽ																
101	vraždy - loupežné (§ 140)	1	0	0	0	1	0	0	0	0						
106	vraždy - ostatní (§ 140)	2	0	0	1	1	0	0	0	0						
116	usmrcení z nedbalosti (§ 143)	1	0	0	1	0	0	0	0	0						
131	loupež (§ 173)	5	0	0	4	0	0	0	0	1						
141	násilí proti úřední osobě mimo policie(323,4,5,6)	1	0	0	1	0	0	0	0	0						
142	nás.proti úřední osobě a policie(323,4,5,6,)	2	0	0	2	0	0	0	0	0						
151	úmyslné ublížení na zdraví (§§ 145, 146)	10	0	1	2	1	1	2	0	3						
173	nebezpečné vyhrožování (§ 353)	6	0	0	1	0	1	0	2	2						
181	vydírání (§ 175)	2	0	0	1	0	0	1	0	0						
183	porušování domovní svobody (§ 178)	1	0	0	0	1	0	0	0	0						
186	týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199)	1	0	0	1	0	0	0	0	0						
188	útlak (§ 177)	1	0	0	1	0	0	0	0	0						
	CELKEM :	33	0	1	15	4	2	3	3	5						
371	krádeže vloupáním do bytů (§§ 178, 205)	1	0	0	1	0	0	0	0	0						
	CELKEM :	1	0	0	1	0	0	0	0	0						
411	krádeže prostě - kapesní (§ 205)	30	4	0	23	1	2	0	0	0						
413	krádeže prostě - jiné na osobách (§ 205)	52	4	0	42	1	1	0	2	2						
	CELKEM :	82	8	0	65	2	3	0	2	2						
511	podvod (§ 209)	8	0	0	6	1	0	0	0	1						
	CELKEM :	8	0	0	6	1	0	0	0	1						
751	ublížení na zdraví z nedbalosti - ostatní (§§ 143,	2	0	0	1	0	0	0	0	1						
790	ostatní trestná činnost	3	0	1	1	0	0	0	0	1						
	CELKEM :	5	0	1	2	0	0	0	0	2						
	OBJEKT NAPADENÍ : MUŽ - CELKEM	129	8	2	89	7	5	3	5	10						
OBJEKT NAPADENÍ : ŽENA																
106	vraždy - ostatní (§ 140)	1	0	0	0	0	1	0	0	0						
131	loupež (§ 173)	27	0	1	26	0	0	0	0	0						
151	úmyslné ublížení na zdraví (§§ 145, 146)	4	0	1	1	0	0	0	0	2						
173	nebezpečné vyhrožování (§ 353)	2	0	0	0	0	0	1	0	1						
174	nebezpečné pronásledování (§ 354)	2	0	0	1	0	0	0	0	1						
181	vydírání (§ 175)	2	0	0	0	0	0	1	0	1						
182	omez. a zbav. osobní svobody (§§ 169, 170, 171)	2	0	0	0	0	2	0	0	0						
183	porušování domovní svobody (§ 178)	5	0	0	2	3	0	0	0	0						
186	týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199)	6	0	1	1	1	0	3	0	0						
	CELKEM :	51	0	3	31	4	3	5	0	5						
201	znásilnění (§ 185)	1	0	0	0	0	1	0	0	0						
	CELKEM :	1	0	0	0	0	1	0	0	0						
371	krádeže vloupáním do bytů (§§ 178, 205)	6	0	1	5	0	0	0	0	0						
373	krádeže vloupáním do rodinných domků (§ 178, 205)	10	0	3	5	2	0	0	0	0						
	CELKEM :	16	0	4	10	2	0	0	0	0						
411	krádeže prostě - kapesní (§ 205)	44	4	0	35	0	2	1	2	0						
413	krádeže prostě - jiné na osobách (§ 205)	103	3	1	85	4	5	2	0	3						
	CELKEM :	147	7	1	120	4	7	3	2	3						
511	podvod (§ 209)	32	0	2	17	3	4	3	1	2						
	CELKEM :	32	0	2	17	3	4	3	1	2						
751	ublížení na zdraví z nedbalosti - ostatní (§§ 143,	3	0	0	0	0	0	1	0	2						
790	ostatní trestná činnost	5	0	0	3	1	0	0	0	1						
	CELKEM :	8	0	0	3	1	0	1	0	3						
	OBJEKT NAPADENÍ : ŽENA - CELKEM	255	7	10	181	14	15	12	3	13						
OBJEKT NAPADENÍ : SKUPINA																
131	loupež (§ 173)	1	0	1	0	0	0	0	0	0						
173	nebezpečné vyhrožování (§ 353)	5	0	0	1	0	1	0	1	2						
	CELKEM :	6	0	1	1	0	1	0	1	2						
411	krádeže prostě - kapesní (§ 205)	1	0	0	1	0	0	0	0	0						
	CELKEM :	1	0	0	1	0	0	0	0	0						
511	podvod (§ 209)	1	0	0	1	0	0	0	0	0						
	CELKEM :	1	0	0	1	0	0	0	0	0						
790	ostatní trestná činnost	1	0	0	0	0	0	0	0	1						
	CELKEM :	1	0	0	0	0	0	0	0	1						
	OBJEKT NAPADENÍ : SKUPINA - CELKEM	9	0	1	3	0	1	0	1	3						
	KRAJ KŘP JIHOMORAVSKÉHO KRAJE celkem :	393	15	13	273	21	21	15	9	26						

Policie České republiky

BEZPEČNÝ DŮM

Bezpečný dům je možno docílit jedině tam, kde občané (majitelé, nájemníci) věnují dostatečnou pozornost otázkám bezpečnosti a zabezpečení a mají mezi sebou dobré vztahy (sounáležitost, zdravá všímavost, nezištnost atd.).

Občané musí v první řadě dodržovat dohodnutá organizační opatření:

- Dům se musí celodenně zamykat. To je základ úspěchu. Je to filtr, který oddělí příležitostné pachatele.
- Klíče od domu musí mít pouze omezený okruh lidí (nájemníci, doručovatelka apod.).
- Za vpuštění cizí osoby do domu musí odpovídat dospělá osoba. V konfliktních situacích je třeba neprodleně informovat policii.
- Míru bezpečnosti v domě ovlivňuje i dodržování pořádku (prázdné chodby, čistota) a dostatečné a funkční osvětlení společných prostor (chodby, sklepy) i osvětlení venkovní.

Vlastní realizace bezpečného domu dále předpokládá provedení nezbytných stavebních a technických opatření:

- Stavební úpravy vstupních částí domu.
- Zodolnění vstupních domovních dveří a instalace kvalitního bezpečnostního uzamykacího systému.

Policie České republiky

- Zabezpečení přízemních okenních otvorů domu pomocí mříží, bezpečnostních fólií, skel, uzamykatelných uzávěrů a kování.
- Instalace bytových ovladačů zámku domovních dveří a videotelefonů.
- Instalace druhých dveří až za prostor poštovních schránek.
- Uzamykání společných prostor (sklepy, kočárkárny, komory) a jejich zabezpečení mechanickými zábrannými prostředky.
- Zodolnění stávajících bytových dveří nájemníků či jejich výměna za dveře bezpečnostní.
- Zasklení lodžii a balkónů.
- Vybudování recepce (místnost pro domovníka či pracovníka soukromé bezpečnostní služby) v domě.
- Případná instalace elektrického zabezpečovacího systému v bytech nájemníků a jejich připojení na pult centralizované ochrany.
- Instalace kamerového systému atd.

Policie ČR nabízí vizi bezpečného domu jako inspiraci občanům v podobě projektu „Bezpečná lokalita“.

Další informace naleznete na www.policie.cz Vytiskla Tiskárna Ministerstva vnitra

Policie České republiky

RADY PRO SENIORY

Jak se chovat bezpečně doma

- Nikdy neuvěřte automaticky dveři, nevíte-li, kdo je za nimi. Do bytu vpusťte pouze ty, které dobře znáte nebo se vám důvěryhodně prokážou a sdělí vám, proč přichází. I na první pohled sympatický člověk nemusí mít vždy dobré úmysly. Pokud vás někdo oslovuje jménem, ještě to neznamena, že vás zná. Mohl si to přečíst například na štítku na dveřích. Cizí lidé nikdy nepouštějte do bytu!
- Na dveřích je vhodné uvádět jmenovku v množném čísle (Nováková) nebo v mužském rodu, zvláště v případě, že v bytě žije sama žena.
- Buďte opatrní, nevěřte každému, kdo vás za dveřmi požádá o pomoc, například o možnost si zatelefonovat, pomoc při nevolnosti či předání zápsky pro vašeho souseda. Situaci můžete řešit, aniž byste otevřeli dveře. Pomoc zprostředkujte například přítelkyni nebo sanitky apod.
- Mějte důležitá telefonní čísla poblíž vašeho telefonu nebo na dobře viditelném místě.
- Zamykejte hlavní vchodové dveře. Pokud bydlíte v přízemním bytě nebo rodinném domku, nezapomínejte zavírat okna, a to i v případě, že jste jen nakoupit.
- Byt zavírejte a zamykejte, i když jdete třeba jen k sousedce, do sklepa nebo s odpadky.
- Udržujte dobré a přátelské vztahy se svými sousedy. Požádejte je o jejich telefonní číslo, protože v případě potřeby může být jejich pomoc nejrychlejší.
- Čekáte-li příchod cizího člověka, například osobu reagující na váš inzerát, požádejte někoho z blízkých nebo přátel, aby byl s vámi doma.
- Zdržujete-li se většinou doma a jen občas jdete někde na návštěvu, zavolejte to svým blízkým, aby vás nehledali.
- Nebuďte důvěřiví ani k různým podomním prodejčům, kteří nabízejí zdánlivě levné zboží.
- Strach o sebe má každý z nás, ale zdá-li se vám váš strach o sebe nějak nepřiměřený, promluvíte si o něm s někým blízkým. Vyhněte se čtení zpráv z černé kroniky, sledování drastických a nepřijemných scén v televizi nebo rozhovorům na téma „komu se co stalo“.

Jak zvýšit své bezpečí a ochránit svůj majetek

- Pořídíte si dveřní pancramatické kukátko a pojistný řetizek. Pancramatické kukátko vám umožní vidět široký prostor za vašimi dveřmi a díky pojistnému řetízku můžete vyhlídku některé zalezlosti v relativní bezpečí.
- Pokud je to možné, pořídíte si elektronické spínací zařízení, které samo v určitou dobu rozsvítí a zhasne světlo či televizi. Ve zlodějích tak vyvoláte pochybnosti, že jste doma, i když tomu tak nebude.

Policie České republiky

- Peníze můžete ukládat do banky či spořitelny. Nemějte doma více peněz v hotovosti nebo velmi cenné věci, pokud nevíte, jak je dobře ukrytý nebo zabudovaný trezor. Peníze si raději uložte na účet a cennosti do bezpečnostní schránky v bance nebo v jiném peněžním ústavu. Své cennosti si raději vyfotografujte, při jejich případném odcizení vám tyto fotografie usnadní jejich identifikaci.
- Noste u sebe jen nezbytnou peněžní hotovost. Pokud potřebujete uložít nebo vybrat více peněz, vezměte s sebou raději někoho blízkého. Buďte ostražití jak v peněžních ústavech (banka, spořitelna, pošta), tak u peněžních bankomatů.
- Nikdy se před nikým nechlubte svým majetkem, ani tím, kolik máte peněz.
- Nepřijímejte peníze cizím lidem a nedávejte ani žádné zálohy podomním prodejčům.

Bezpečí na ulici

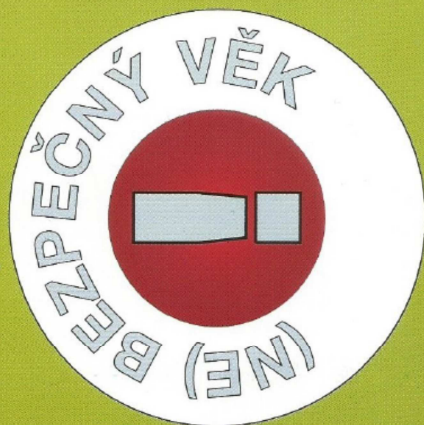
- Doklady, peníze, klíče a cennosti nikdy nenechávejte bez dozoru. Noste je v příručce uzavřené tašce nebo kabelce. Neodkládejte je s oděvem v tašce, u lékárny, v restauraci, na úřadech atd.
- Věnujte velkou pozornost své tašce či kabelce v hromadných dopravních prostředcích, nákupních centrech a všude tam, kde je větší počet lidí.
- Peněženku ani doklady nenechávejte navrchu nákupní tašky nebo kabelky.
- Nechoďte blízko okraje vozovky s taškou přes rameno směrem do silnice, protože by vám ji mohl někdo vytrhnout a odcizit.
- Vyhněte se neosvětleným místům a odlehlým uličkám s minimálním výskytem dalších lidí.
- Nepřijímejte nabízený doprovod nebo odvoz od lidí, které neznáte.
- Máte-li dojem, že vás někdo sleduje, přejděte na druhou stranu, zpoznamenejte nebo zrychlete a přesvědčete se, zda je neznámý stále za vámi. Je-li to pravda, vyhledejte místo, kde je více lidí nebo nejbližší obchod či obydlí.
- V tašce můžete nosit pro své bezpečí nějaký sprej (teodorant, lak na vlasy nebo slzný plyn), který můžete v případě ohrožení také použít.
- Nechoďte v těsné blízkosti vhodou do domu a rohů, kde může čekat někdo neznámý.
- Při vstupu do domu buďte pozorní a nepouštějte dovnitř nikoho neznámého. Ani do výtahu nevstupujte s neznámou osobou a raději si počkejte na prázdný výtah.
- Snažte se vyhnout čekání na liduprázdných zastávkách, zejména po setmění.
- V prázdném autobuse si sedněte poblíž řidiče, cestujete-li metrem nebo tramvají, nastupujte do vagonu nejbližší k řidiči. Ve vlaku hledejte místo v blízkosti dalších cestujících, a pokud je to možné, sedněte si blízko dveří. V případě nouze jste nejbližší únikové cestě. Žena by si neměla sedat do kupé, kde je společnost mužů. Křep se patrně zraje!

- Pokud se domníváte, že vás někdo sleduje, nevstupujte sami na liduprázdnou zastávku. Raději pokračujte v jízdě a vyhledejte pomoc od řidiče či dalších cestujících.
- Nesaňte se na ulici komukoli pomocí tím, že se ho zastane před útočником. Raději zavolejte přímo na linku **tlachového volání 158**.

Další informace naleznete na www.mvcr.cz Vytiskla Tiskárna Ministerstva vnitra

Starší lidé se často stávají terčem zájmu kapsářů, zlodějů, podvodníků i násilníků. Zranitelnější jsou i v silničním provozu.

Doporučení seniorům

- Jak se chránit před okradením
- Jak předcházet riziku přepadení
- Jak se vyhnout podvodu
- Jak zabezpečit majetek
- Jak se chovat v silničním provozu

Když víte, co vás může ohrozit, máte větší šanci se nebezpečí bránit.

Neotvírejte dveře, nevíte-li, kdo je za nimi!

Cizí lidi nikdy nepouštějte do bytu!

Ověřujte si informace.

Používejte bezpečnostní řetízek.

Pořídte si panoramatické kukátko.

